JOSÉ DIAZ

VÁLOGATOTT CIKKEK ÉS BESZÉDEK

SZIKRA

SZIKRA

JOSÉ DIAZ

VÁLOGATOTT CIKKEK ÉS BESZÉDEK

A spanyol nép
hősi szabadságharca kezdete
tizenötödik évfordulójának emlékére
(1936 július, 1951 július)

SZIKRA
BUDAPEST 1951

A spanyol eredeti címe:

TRES AÑOS DE LUCHA

Fordította

GÁSPÁR GYÖRGY

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

ELŐSZÓ

José Diaz, a Spanyol Kommunista Párt felejthetetlen főtitkára Tbilisziben, Grúziában húnyt el 1942 március 21-én. Cikkeiben és beszédeiben mindvégig világosan fejti ki a Spanyol Kommunista Párt helyes politikai irányvonalát. A párt már a polgárháború előtt egységbe akarta tömöríteni az egész spanyol népet, elsősorban a munkásosztályt és a parasztságot, hogy egy erős antifasiszta blokkal megakadályozhassa a fasiszta erők hatalomrajutását Spanyolországban.

Bármilyen világosak is José Diaz írásai, az olvasó, aki csak felületesen ismeri Spanyolország politikai helyzetét az 1936 július 18-i felkelés előtt, vagy a polgárháború folyamán, csak nehezen érthet meg néhány alapvető kérdést. Gondolunk itt a Spanyol Kommunista Párt szerepének óriási politikai fontosságára abban a háborúban, amelyet a hős spanyol nép vívott a hazai és nemzetközi fasizmus ellen. Az olvasó talán nehezen érti meg, hogyan lázadhatott fel a Köztársaság ellen egy áruló tábornoki csoport alig néhány hónappal a Népfront 1936 februári nagy győzelme után, anélkül, hogy a kormány ezt megakadályozta volna; hogyan állt ellen egy fegyvertelen nép 32 hónapon át nemcsak Franco zsoldosainak, hanem Hitler és Mussolini hadseregeinek is, amelyek a spanyol fasiszták támogatására Spanyolországba siettek; hogyan szenvedhetett vereséget a spanyol nép, mely annyira szereti a szabadságot és a függetlenséget, oly hősiesen és bátran harcolt szabadságáért és függetlenségéért.

Ennek az előszónak az a célja, hogy elvezesse a magyar olvasót a spanyol nép felszabadító háborújának korába, vázolja azt a történelmi helyzetet, melyben a spanyol polgárháború lejátszódott, s megismertesse a magyar olvasóval — legalább nagy vonalakban — Spanyolország politikai és társadalmi helyzetét a fasiszta felkelést közvetlenül megelőző időszakban.

*

A spanyol nép 1923 szeptember 23-tól több mint hat éven át szenvedett Primo de Rivera katonai diktatúrája alatt. Ezt egy félig diktatórikus kormányzat követte, míg végre 1931 április 14-én a nép megdöntötte a rothadt Bourbon-dinasztiát s kikiáltotta a Köztársaságot.

A rendszerváltozás nem egy fegyveres felkelés közvetlen eredménye volt. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a monarchia harc nélkül bukott meg. A spanyol nép és különösen a spanyol munkásosztály hosszú évek során kemény harcokat vívott a gyűlölt monarchista rendszer ellen. Az 1917 augusztusi forradalmi sztrájk — hogy ne tekintsünk régebbre vissza — az egyik legfontosabb politikai mozgalom a spanyol munkásosztály harcaiban — határozottan monarchiaellenes jellegű volt. Az 1918—19-es évek a munkástömegek hatalmasarányú politikai és sztrájktevékenységéről tanuskodtak, amelyekre nagy befolyást gyakorolt az oroszországi Októberi Szocialista Forradalom. Az 1920—30-as évtizedben, különösen annak utolsó éveiben egész Spanyolországra kiterjedtek a munkásság nagy harcai a gazdasági követelésekért, a marokkói háború, a diktatúra és a monarchia ellen. A spanyol proletariátus elkeseredett harcainak ezen évtizede, amely a munkásoknak nem kevés vérébe került, elmélyítette a spanyol népben a monarchia iránti gyűlöletet és új társadalmi rétegeket hódított meg a monarchiaellenes ügy számára: az értelmiséget, a kispolgárságot és a hadsereg számos tisztjét. 1930 decemberében kitört Jacában (Huesca megye) a hadsereg több tisztjének katonai felkelése a

monarchia ellen. Berenguer tábornok monarchista kormánya agyonlövette Fermin Galan és Garcia Hernández századosokat, a felkelés vezetőit, de ez még jobban fokozta a spanyol nép haragját a monarchia ellen. 1931 április 12-én a községi választásokon, a harcban egyesült köztársaságiak és szocialisták hatalmas győzelmet arattak a monarchista jelöltek felett. A spanyol nép — különösen a nagy városokban: Madridban, Barcelonában, Valenciában, Sevillában — csaknem egész Spanyolországban az utcákra tódult, hatalmas tömegtüntetéseket rendezett, éltette a Köztársaságot, a középületekre kitűzte a köztársasági zászlót. XIII. Alfonz lemondásra kényszerült és elmenekült az országból, hogy elkerülje a nép haragját.

A királyság egy félfeudális rendszer kifejezője volt, amely a földbirtokos arisztokráciára és a katolikus egyházra, a spanyol nemzeti vagyon legnagyobb részének bitorlóira támaszkodott, s amelyet zsoldos kaszt-hadsereg védelmezett. A királyság kiszipolyozta, tönkretette a nemzetet, meggátolta fejlődését, s eltiporta a spanyol nép szabadságra és haladásra irányuló törekvéseit.

A spanyol nép — elsősorban a munkásosztály és a parasztság — boldog örömmel fogadta a királyság bukását s a Köztársaság kikiáltását.

A spanyol nép számára a Köztársaság kikiáltása azt jelentette, hogy végetér a nagybirtokosok, az egyház és a katonai kasztok oligarchista, abszolutista, félfeudális parancsuralma, s végre új távlatok nyílnak meg az ország ipari fejlődése és haladása előtt.

A munkásosztály új, haladóbb szociális törvényeket várt az új kormánytól, szélesebbkörű politikai szabadságjogokat, s a tőkések féktelen kizsákmányolásának korlátozását. A munkásosztály arra számított, hogy a polgári demokratikus fejlődés körülményei között megteremtheti az átmenet előfeltételeit egy sokkal igazságosabb és emberségesebb társadalmi forma, a szocializmus felé.

A spanyol parasztság azt várta a Köztársaságtól, hogy igazságosabbá teszi a földtulajdon megoszlását, megköny-

nyíti a parasztság életét. Azt várták az új kormánytól, hogy nekik adja a földet, mely eddig vagy parlagon hevert az arisztokrácia, a földesurak és az egyház tulajdonában, vagy pedig a hatalmas paraszti tömegek rabszolgasorban tartására szolgált eszközül.

A köztársasági-szocialista kormány uralmának 32 hónapja folyamán semmit sem adott a munkásosztálynak vagy a parasztságnak mindabból, amit elvártak tőle.

*

Az első köztársasági kormányokban három szocialista miniszter is résztvett Alcala Zamora és Miguel Maura mellett. Zamora és Maura közvetlenül a Köztársaság kikiáltása előtti időkig a nagybirtokosok hű képviselői s egész életükön át megrögzött monarchisták voltak.

A spanyol szociáldemokrata vezetők képtelenek voltak megérteni a proletariátus és a proletariátus pártjainak feladatait a polgári-demokratikus forradalomban. A spanyol szocialisták mensevik, ellenforradalmi eszmék befolyása alatt kijelentették, hogy a Köztársaság vezetése az úgynevezett köztársasági pártokat illeti meg, és a szocialisták feladata támogatni ezeket a pártokat a kormányban. Így hát ahelyett hogy a forradalom demokratikus továbbfejlesztéséért és kiszélesítéséért harcoltak volna, ahelyett hogy földet adtak volna a parasztoknak, ahelyett hogy a proletariátus követeléseiért harcolva, előkészítették volna a végső győzelmet — a spanyol kormányban részvevő szociáldemokraták a kispolgári, sőt nyiltan reakciós köztársasági pártok uszályába szegődtek, gátat vetettek a forradalom kibontakozásának, elárulták a munkásosztály és a dolgozó parasztok érdekeit.

A Spanyol Kommunista Párt az első naptól kezdve következetesen harcolt a Köztársaság demokratizálása érdekében. Szélesebbkörű szociális törvényeket követelt, nagyobb politikai szabadságot a munkások számára. Követelte a nagybirtokok azonnali kisajátítását kártalanítás nélkül, s felosztásukat a dolgozó parasztok között. Köve-

telte a monarchista hadsereg megtisztítását és átszervezését demokratikus hadsereggé, amely megvédelmezi a Köztársaságot. Követelte az állam és az egyház szétválasztását, azt, hogy az egyház csupán vallási ténykedésre korlátozza működését. Követelte a nemzetiségi kérdés megoldását, Katalónia, Euzkadi (Baszk-föld) és Galicia népei szabadságának biztosítását a spanyol állam keretein belül.

Ez volt az a polgári-demokratikus forradalmi program, mely magában foglalta a spanyol nép többségének vágyait és követeléseit. E program következetes végrehajtása elindíthatta volna a spanyol Köztársaságot népi-demokratikus fejlődése irányában, előrelendítette volna az ország gazdasági és politikai fejlődését, megnyitotta volna az utat a munkásosztály számára szélesebb társadalmi és politikai lehetőségek felé. E program megvalósítása felszámolta volna a reakciós kasztok kiváltságait, kivette volna kezükből a gazdasági hatalmat, s ezzel elejét vette volna annak, hogy a reakció a Köztársaság ellen támadhasson.

A köztársasági-szocialista kormány ahelyett, hogy ezt a programot végrehajtotta volna, a törvényekre hivatkozva, tiszteletben tartotta a nagybirtokosok és nagytőkések érdekeit. A hadseregben semmiféle tisztogatást sem végzett, a királypárti tiszteket meghagyta parancsnoki beosztásukban. Az egyház kiváltságait és hatalmas anyagi bázisát úgyszólván teljesen csorbítatlanul hagyta. Tudnunk kell, hogy a monarchia idejében Spanyolország megművelhető földjeinek egyharmada s a nemzeti vagyon közel egyharmada a katolikus egyház tulajdonában volt. A kormányzati forma megváltozásával a monarchia bázisa, a félfeudális gazdasági alépítmény, mitsem változott.

*

A munkások és parasztok, létfeltételeik megjavítása céljából, csakhamar kénytelenek voltak a sztrájkhoz folya-

modni. 1932 utolsó hónapjaiban az egész országban egymást érték a sztrájkok; harcoltak a munkáltatók visszaélései ellen és a bérek emeléséért. 1933 februárjában robbant ki az asturiai bányászok és a sevillai munkások sztrájkja. Egész Spanyolországban fellángolt a sztrájkmozgalom, hiszen a szocialista miniszterek mitsem tettek a dolgozók életszínvonalának emelése érdekében.

Sőt, ellenkezőleg! Largo Caballero, a szocialista munkaügyi miniszter, a sztrájkok megakadályozására külön „egyeztető vegyes bizottságokat" kényszerített a munkásosztályra. Indalecio Prieto, a szocialista közmunkaügyi miniszter, a béremelésért sztrájkba lépő vasúti munkásokat megfenyegette: ha kitartanak szándékuk mellett, az egész vasutas személyzetet katonai alakulattá szervezi át.

A hatalmon lévő spanyol szocialista vezetők mindenkor a nagytőkések és a földbirtokosok érdekeit védelmezték. Jóelőre megállapodtak abban, hogy gátat vetnek minden tömegmegmozdulásnak, s a sztrájkokat megakadályozzák vagy elnyomják. Felhasználták az UGT* szakszervezeti központ vezetőségét arra, hogy a sztrájkokat letörjék, s a munkásságot megosszák. Amidőn nem sikerült ez a tervük, a munkások ellen a csendőrséget, ezt a monarchiától örökölt kegyetlen és brutális erőszakszervezetet vetették be, mintahogy ez 1931 nyarán a sevillai munkások sztrájkja alkalmával történt.

Vidéken sem volt különb a helyzet. A nincstelen földmunkások és a szegényparasztok azt várták, hogy a köztársasági kormány földet ad majd nekik. A köztársasági-szocialista kormánynak másfél esztendőre volt szüksége ahhoz, hogy első tessék-lássék földreformját életbeléptesse. Az áhítozott földet cseppekben adagolta az éhező parasztságnak. A Köztársaság kikiáltását követő öt esztendő alatt, 1936 februárjáig bezárólag, mindössze 164 265 hektár földet osztottak fel, 12 260 nincstelen földmunkás között,

* Union General de Trabajadores — Dolgozók Általános Szövetsége.

mialatt egész Spanyolország területén 3 500 000 paraszt várt földre.

A parasztságon bosszút álltak a földesurak azért, mert szavazataikkal hatalomra juttatták a Köztársaságot. Így történt, hogy a földmunkások helyzete a Köztársaság idején sokkal súlyosabb volt, mint a királyság idején. Amikor pedig a szegényparasztok és földmunkások földet, de legalábbis emberibb bánásmódot követelve sztrájkba léptek, a köztársasági-szocialista kormány ellenük is azt a csendőrséget vezényelte ki, melynek főparancsnoka a monarchista Sanjurjo tábornok, a munkások és parasztok hóhéra volt.

A köztársasági-szocialista kormányzat első éveiben sokszor öntözte a spanyol földet a kenyerükért, életükért harcoló földmunkások és szegényparasztok vére.

A parasztgyilkolás hulláma Castilblancóban kezdődött 1931 december 31-én; 1932 egész januárjában hullott a spanyol földművesek vére a csendőrgolyók nyomán a kis falvakban, Arnedo, Epila, Zorita, Casas Viejas vidékén és másutt is. 1932 július havában Toledo környékén Don Fadrique falucskában a csendőrség sok sztrájkoló parasztot megölt, s harmincat bebörtönzött.

A Spanyol Kommunista Párt szüntelenül leleplezte az áruló szociáldemokrata vezetőket, megbélyegezte a kormány parancsára elkövetett mészárlásokat. Felhívást intézett a munkásokhoz és parasztokhoz: egységfrontba tömörülve szálljanak szembe a csendőrszuronyokra támaszkodó elnyomó hatalommal, harcoljanak az emberibb életért, a Köztársaság fejlődéséért.

A köztársasági-szocialista kormány erre válaszul üldözni kezdte a Kommunista Pártot. Legelőször betiltotta központi lapját, a *Mundo Obreró*-t. A lap nem jelenhetett meg 1932 január 7-től egészen november 30-áig. Ez természetesen nem gátolta meg a Spanyol Kommunista Párt felvilágosító, agitációs és propagandamunkáját, mely szervezetten folyt tovább a dolgozó tömegek között.

*

A köztársasági-szocialista kormány munkásellenes elnyomó politikáján felbátorodva, a régi rendszer legreakciósabb elemei összeesküvést szőttek a Köztársaság ellen.

Az 1923-as katonai parancsuralom diktátorának fia: José Antonio Primo de Rivera, megalapította a falangista pártot, azt a pártot, amelyre Franco és bandája ma is támaszkodik. Megszervezte és nyiltan felvonultatta gyilkosokból toborzott, hírhedt fegyveres terrorosztagait.

A laktanyákban kibontakozott a monarchista hagyományok között felnövekedett reakciós tisztek összeesküvése.

A Spanyol Kommunista Párt azonnal felhívta a figyelmet a fenyegető fasiszta veszélyre. Felhívást intézett a munkásosztályhoz, hogy egységfrontba tömörülve szálljon szembe a hazájára törő sötét erőkkel. Felszólította a kormányt, hogy vesse latba minden erejét a Köztársaság ellenségei ellen, akik szemérmetlenül összeesküdtek ellene.

A Kommunista Párt felhívásai a kormánynál süket fülekre találtak. A szocialista és anarchista vezetők hallani sem akartak egy olyan egységfrontról, amelyben a kommunistákkal bármiféle kapcsolatba kerülhetnek.

Bekövetkezett az, amit a Kommunista Párt jóelőre látott. A munkás- és parasztgyilkos Sanjurjo tábornok, akit a köztársasági-szocialista kormány nemcsak hogy meghagyott csendőrfőparancsnoki tisztségében, hanem még a „carabinero" alakulatok főparancsnokává is kinevezett, 1932 augusztus 10-én Sevillában és Madridban megszervezte a Köztársaság elleni felkelést. A sevillai és madridi munkások azonnali mozgósítása következtében a kormány ezt a lázadást minden különösebb nehézség nélkül elfojtotta s a rend helyreállt.

A köztársasági-szocialista kormány, amely oly szigorúan és kegyetlenül számolt le a kenyérért harcoló sztrájkoló munkásokkal, ezzel az áruló tábornokkal szemben végtelen jóindulatot tanusított. Sanjurjót a katonai törvényszék lázadásért halálra ítélte, de a halálos ítéletet a kormány azonnal átváltoztatta harminc évi börtönre

és Sanjurjót néhány hónappal később szabadon is bocsátotta.

*

A kormány, ahelyett hogy kemény kézzel megbüntette volna a reakciót, még a Köztársaság ellen nyiltan lázadó bűnösöket sem vonta felelősségre. Természetes, hogy ez a hivatalos álláspont az első balsikerű ellenforradalmi kísérlet után még jobban felbátorította a jobboldaliakat. A munkások nagy része, főleg a politikailag képzetlen földmunkások zöme, elvesztette hitét a Köztársaságban s elbátortalanodott. Bizonyossá vált előtte, hogy ez a kormány nem váltotta valóra azt, amit elvártak tőle, sem azt, amit megígért.

A reakció ügyesen kihasználta a nagy munkástömegek kiábrándulását, reményvesztettségét. A CEDA*, — a nagybirtokosok, nagytőkések és az egyház pártja — fűt-fát ígérgetett a munkásoknak s hasonló demagóg eszközökkel „igazi boldogsággal" kecsegtette a földmunkásokat.

A templomok oltárai és gyóntatószékei a köztársaságellenes agitáció szószékeivé váltak. A katolikus kisasszonyok kihasználták a munkások és parasztok éhségét és elégedetlenségét; behatoltak a munkásotthonokba s nyomorúságos alamizsnákkal vásárolták össze a nép szavazatait a CEDA számára.

Így történhetett meg, hogy az 1933 november 19-i parlamenti választásokon a jobboldaliak győzelmet arattak a baloldal felett.

A baloldaliaknak ezeken a választásokon elszenvedett vereségének okát nem kereshetjük kizárólag a CEDA demagógiájában és azokban a csalásokban, amelyeket a jobboldaliak a szavazatszámláláskor elkövettek. A vereségnek ugyancsak oka a köztársasági-szocialista kormány ellenforradalmi és népellenes politikája. A kormányban

* Confederacion Española de Derechas Autónomas — Önálló Jobboldaliak Spanyol Szövetsége.

levő szocialisták elárulták a munkásosztály érdekeit. Ez a politika nagy munkás- és paraszttömegeket tévesztett meg és ezeknek egy része, a politikailag elmaradottak, tartózkodtak a szavazástól, vagy áldozatul estek a CEDA demagógiájának és a szavazatok összeszámlálásánál elkövetett csalásoknak. A baloldaliak vereségének oka mindenekelőtt abban rejlik, hogy megosztva léptek fel a harcban, mivel a szocialisták olyan magatartást tanusítottak a köztársaságiakkal szemben, ami megkönnyítette a jobboldaliak tevékenységét.

A Kommunista Párt idejekorán felajánlotta a Szocialista Pártnak, hogy induljanak közös listával, de a Szocialista Párt reformista vezetői visszautasították ezt az ajánlatot. Ezzel lehetővé tették a jobboldaliak győzelmét.

A választási győzelem felbátorította s még arcátlanabbá tette a jobboldaliakat. Gil Robles — a CEDA vezetője — már előbb kifejtette az országgyűlés előtt: pártja csupán „elfogadta, de nem ismerte el" a Köztársaságot. Most, a választási győzelem után, a maga számára követelte a hatalmat.

Közben Gil Robles — Mussolini mintájára — tömeggyűléseket és felvonulásokat rendezett a fővárosban és környékén. 1934 április 21-ére a madridi Escorialban összehívták a CEDA nagygyűlését, s 1934 szeptember 8-ára a katalán földbirtokos értekezletet, mely a katalán országgyűlés egyik törvénye ellen kívánt tiltakozni.

Ez a két nagygyűlés tipikusan fasiszta akció volt. Így próbált a CEDA nyomást gyakorolni a kormányra a hatalom átengedése érdekében.

A falangista párt gyilkosai már nem elégedtek meg a felvonulásokkal, nagygyűlésekkel és lőgyakorlatokkal. Rátértek a valódi fasiszta módszerekre, merényleteket szerveztek demokratikus szervezetek vezetői ellen.

A fasiszta banditák 1934 június 10-én Madridban meggyilkoltak egy fiatal szocialista munkásnőt, Juanita Ricót. Ez év július 29-én meggyilkolták ugyancsak Madrid-

ban a JC* vezetőjét, Joaquin Gradót. Néhány nappal később, szeptember 10-én, meggyilkolták San Sebastianban az IR** vezetőjét, a politikai rendőrség volt főnökét: Manuel Andrés Casanst.

A falangista párt szervezte és hajtotta végre mindezeket a gyilkosságokat, valamint a Kommunista Párt és a Szocialista Párt vezetői ellen tervezett merényleteket is, melyeket a munkásosztály ébersége meg tudott hiúsítani. Mindenki tudta, ki a felelős ezekért a bűnökért, jól tudta ezt a kormány is. De a bűnök mind büntetlenek maradtak.

A jobboldaliak választási győzelme után a kormányt Lerroux radikális pártja vette át. Lerroux pártja régi köztársasági párt volt, gyüjtőmedencéje minden rothadásnak, amely a köztársasági zászló mögött bujt meg. Ez a párt kalandorokból, demagógokból, szerencselovagokból állt, olyan emberekből, akik fillérekért árulták politikai hitvallásukat.

A kormány jóváhagyásával a fasiszták hozzáláttak a polgárháború előkészítéséhez. A hatalmat „törvényes" úton akarták megkaparintani, de készen álltak az erőszakos beavatkozás lehetőségére is.

Úgy látták, hogy a helyzet nekik kedvez. Belpolitikai téren a reakció komoly győzelmet aratott a választásokon, bár nem szerezték meg a parlamentben az abszolút többséget. Külpolitikai téren Hitler 1933 január 30-án „törvényes" úton magához ragadta a hatalmat Németországban. A fasiszták 1934 február 6-án Franciaországban is puccsot robbantottak ki, melyet a Kommunista Párt vezette proletariátus ébersége, harckészsége és ereje csakhamar meghiúsított. A spanyol fasiszták úgy látták, hogy elérkezett az ő órájuk a hatalom átvételére.

Időközben azonban Spanyolországban fellépett egy elsőrendű fontosságú forradalmi tényező, amellyel számolniok kellett: ez a tényező a Spanyol Kommunista Párt volt.

*

* Juventud Comunista — kommunista ifjúsági szövetség.
** Izquierda Republicana — baloldali köztársasági párt.

A Spanyol Kommunista Párt 1934-ben már nem volt az az 1931-es párt, mely hétesztendős illegális tevékenység után, mint egy új kis párt lépett fel Spanyolország politikai küzdőterén. Az 1931-es Spanyol Kommunista Párt politikai irányvonala még nem volt világos, a pártot szektáns vezetősége elszigetelte a tömegektől. A párt harckészsége, tagjai hősies magatartása és annak ellenére, hogy sztrájkokat szerveztek és vezettek, — Primo de Rivera diktatúrája és a köztársasági kormányzat első évei során a vezetőségében résztvevő Bullejos-Adame-Trilla csoport szektáns politikája következtében — képtelen volt megnyerni a munkástömegeket, nem válhatott tömegpárttá.

A párt 1932 márciusában Sevillában megtartott IV. Kongresszusán kizárta a Bullejos-Adame-Trilla csoportot.

José Diaz elvtársat választották főtitkárrá s ezzel megkezdődött a Spanyol Kommunista Párt új élete. José Diaz első feladatának tekintette, hogy a párt vezetősége helyrehozza a kizárt csoport által elkövetett hibákat, s kidolgozza a párt politikai irányvonalát a spanyol polgári-demokratikus forradalom idejére. Ideológiai téren következetes harcot indított azon opportunista és ellenforradalmi eszmék ellen, amelyeket a szocialisták és anarchisták terjesztettek a munkásmozgalomban. Egyre növekedett a párt ereje és befolyása a tömegek között. Így vált a Spanyol Kommunista Párt José Diaz és Dolores Ibarruri vezetésével 1934 folyamán tömegpárttá.

A Kommunista Párt a jobboldaliak választási győzelme után világosan átlátta a fasiszta reakció tervét, amely Hitler németországi sikereinek példájára „törvényes" úton akarta megkaparintani a hatalmat. José Diaz a Kommunista Párt nevében felajánlotta a Szocialista Pártnak, hogy szervezzenek egységfrontot a fasizmus ellen.

A szociáldemokrata vezetők visszautasították a Kommunista Párt ajánlatát. Válaszukban arra hivatkoztak, hogy az úgynevezett munkásszövetségekkel már megszervezték a maguk egységfrontját.

A munkásszövetségek természetesen nem alkothattak tényleges antifasiszta egységfrontot, mert soraikból hiányoztak a földmunkások milliói. A reformista szocialista vezetők lebecsülték a munkás-paraszt szövetség óriási fontosságát a polgári-demokratikus forradalom szakaszában. S ez egy olyan országban történt, ahol az összlakosság 56%-a paraszt, ahol a földmunkások és szegényparasztok már annyiszor bebizonyították harckészségüket a sztrájkok és a csendőrséggel vívott harcok hosszú során.

1934 júniusában általános földmunkássztrájk robbant ki Spanyolországban, a spanyol parasztság mindeddig legnagyobb tömegmegmozdulása. Ugyanakkor utasították vissza a szocialista vezetők a Kommunista Párt azon javaslatát, hogy az ország proletariátusát és parasztságát tömörítsék közös egységfrontba. A szocialista vezetők elrendelték a munkásszövetségek megalakítását, melyekben a szocialista munkásokon kívül trockista és szindikalista elemek is résztvettek. Kihagyták a parasztokat, s ezzel szembefordították őket a munkásszövetségekkel s az egységfronttal. A szocialista vezetők csak régi politikájukat folytatták: széthúzást szerveztek a dolgozók között, s ezzel gyengítették a munkásosztály harci erejét.

A Spanyol Kommunista Párt tántoríthatatlanul folytatta munkáját a munkásosztály és a parasztság erőinek egyesítése céljából. A párt Központi Vezetősége José Diaz javaslatára 1934 szeptember 27-én kijelentette: résztvesz a munkásszövetségek tevékenységében, azzal a céllal, hogy ezeket munkás és paraszt szövetségekké alakítsa át.

Ebben a történelmi pillanatban rendkívül fontos volt, hogy a munkás és paraszt szövetségekké átszervezett munkásszövetségek olyan új programmal induljanak harcba, mely tartalmazza a parasztság követeléseit is. Csakis így vonhatták be a paraszttömegeket a harcba, csakis így emelhették fel a parasztságot a forradalom szintjére, csakis így vethettek gátat a fenyegető fasizmusnak, adhattak új lendületet a forradalom demokratikus továbbfejlődésének.

A szocialista vezetőket nem ez a cél vezette, még látni

sem akarták, hogyan növekszik saját táboruk harckészsége és határozottsága. Továbbra is határozottan ellenezték az egységfront politikáját, s a harcvonal kiszélesítését a hatalmas paraszttömegek bevonása útján. Minden mesterkedésük ellenére, mégis megszilárdult a kommunista és szocialista munkások és parasztok egységfrontja, mely a közös harcban — hála a kommunisták kitartó, következetes munkájának — egyre határozottabb és ütőképesebb lett.

A munkásosztály a fasiszta bandák provokációira és gyilkosságaira hatalmas tömegmegmozdulásokkal válaszolt.

A CEDA régen készülődött nagy propagandával beharangozott 1934 április 21-i escoriali nagygyűlésére. A madridi munkások erre a provokációra általános sztrájkkal válaszoltak, amely meghiúsította a nagygyűlés lefolytatását.

Szeptember 8-ára a katalán földbirtokosok nagy felvonulást terveztek Madridban. A felvonulás útján fekvő városok munkássága olyan ellenállást tanusított, hogy a CEDA ezt a nagygyűlést sem tarthatta meg.

A madridi dolgozók megmozdulása ez alkalommal oly hatalmas méreteket öltött, hogy Lerroux reakciós kormánya tehetetlen dühében bezáratta a madridi Népházat s feloszlatta az UGT helyi szervezeteit.

Néhány nappal később, október 4-én, a Lerroux-kormány megnyitotta a hatalom kapuit a spanyol fasiszták előtt, és Gil Robles vezetésével beengedte a köztársasági kormányba a CEDA elemeit. Tiltakozásul óriási forradalmi megmozdulás bontakozott ki Asturiában, s csakhamar átterjedt Madridra, Katalóniára, Vizcayára és egyéb tartományokra.

*

Az 1934 október 5-i felkelés a spanyol forradalmi mozgalom történetének egyik legdicsőségesebb lapja. José Diaz elvtárs mondotta: „... e megmozdulás nélkül a Nép-

front nem vívhatta volna ki 1936 február 16-án a győzelmet".

A Kommunista Párt figyelmeztetésére a spanyol dolgozók hamar megértették, mit jelent számukra az, hogy Gil Robles klikkje belépett az ország kormányába. Ez a fasizmus „törvényes" uralomrajutásának kezdetét jelentette. Ez az ország legreakciósabb, terrorista kasztjának véres parancsuralmát jelentette minden velejárójával: éhséggel, elnyomással, szenvedéssel, halállal együtt. A spanyol dolgozók nem voltak hajlandók a fasizmus útját egyengetni.

A Lerroux—Gil Robles kormány bevetette a dolgozók ellen — elsősorban Asturiában — teljes katonai, elnyomó gépezetét. A csendőrségen kívül kivezényelték Asturiába a hadsereg egységeit, az idegenlégionistákat és az arab gárdistákat. Az asturiai dolgozók hősiesen, bátran harcoltak. Kiharcolták a hatalmat s azt meg is tartották október 5-től 12-ig.

Spanyolország többi részében nem csatlakoztak az asturiai kezdeményezéshez, ahogyan az várható volt, de mindenütt számos példa akadt a nép hősiességére.

Madridban a jobboldali szocialista vezetők szabotálták a felkelést. Katalóniában az anarchista vezetők árulták el a mozgalmat. Szerintük ez „politikai" megmozdulás volt, s ők mint anarchisták „nem politizálnak". Katalónia kormánya a kispolgárság képviselőiből állt és így sokkal jobban félt a felfegyverzett munkásoktól, mint a fasisztáktól. Nem látták el fegyverekkel a munkásokat, akik néhány óra után minden harc nélkül megadták magukat.

Csupán Asturiában működtek szervezett munkás és paraszt szövetségek, és csakis ezért győzött itt a felkelés. A kommunista, szocialista, anarchista és pártonkívüli munkások vállvetve harcoltak.

A jövő szempontjából igen nagy jelentőségű kísérlet volt ez a felkelés és teljes egészében igazolta a Kommunista Párt egységfront-politikájának helyességét.

Az októberi felkelés vérbefojtása után a reakciós Ler-

roux—Gil Robles kormány — főleg Asturia vidékén — brutális megtorlást indított a dolgozók ellen. A rendőrőrszobákon a dolgozók százait gyilkolták le. A katonai törvényszékek nap mint nap ítélkeztek a munkások és parasztok felett. Több mint száz dolgozót ítéltek halálra, s több mint harmincezret húsz-harminc évi börtönbüntetésre. A felkelésben részvevő baloldali pártok és szakszervezetek illegalitásba kényszerültek, sajtójukat betiltották. A spanyol forradalmi munkásság fölé a példátlanul brutális elnyomás éjszakája borult. Ezt a terrort csak a hóhér Franco és gyilkos kormánya tudta később felülmúlni.

*

Hogyan foglaltak állást ebben a helyzetben a „baloldali" pártok vezetői?

Legnagyobb részük egyszerűen kétségbeesett. A jobboldali szocialista vezetők, akik elsősorban voltak felelősek a madridi felkelés sikertelenségéért, arcátlanul kijelentették: „a proletariátus számára Spanyolországban már mindennek vége" és „ezután hosszú évek szörnyű reakciója következik . . ." Akadtak olyanok is köztük, akik nem átallottak pálcát törni a követeléseikért fegyvert ragadó munkások felett.

A köztársasági pártok vezetői ingadoztak és kétségbeestek, akárcsak a kispolgárság, az a társadalmi réteg, amelyet képviseltek. A történtekről mitsem akartak tudni, a jobboldali szocialista vezetők példáját követve, elhárítottak maguktól minden politikai felelősséget.

A Spanyol Kommunista Párt a spanyol forradalmi proletariátus vereségének másnapján nyilatkozatot adott ki, mely többek közt ezeket mondja:

„*Félre a kishitűséggel! Spanyolország hősi proletariátusa tovább harcol!*"

Az egyetlen politikai párt, amely világosan látott és az adott helyzet magaslatára tudott emelkedni, a Spanyol Kommunista Párt volt. A párt minden tétovázás, minden

időveszteség nélkül nekilátott az új tennivalóknak. Tömörítenie, újra mozgósítania kellett a széles népi tömegeket a kormány elnyomása ellen, a felkelés áldozatainak megsegítéséért. Fel kellett használnia minden rendelkezésre álló minimális törvényes eszközt is.

Madridban Dolores Ibarruri elvtársnő vezetésével megszervezték a Munkásgyermek-Segélyt, amely különböző világnézetű nőket és férfiakat tömörített s nagy szerepet játszott a felkelés áldozatainak megmentésében.

Az elnyomás egyre kegyetlenebb lett — főleg Asturiában — és a rendőrség lázasan kereste a párt vezetőit. Ekkor jelent meg Asturiában Dolores Ibarruri elvtársnő, hogy elvigye az asturiai munkásoknak a párt utasításait, megszervezze a felkelésben kitűnt, s a rendőrség által üldözött dolgozók kiszöktetését az országból. Ezt a nagy feladatot Dolores Ibarruri elvtársnő minden nehézség és veszély ellenére sikerrel végrehajtotta.

Dolores Ibarruri elvtársnőt a rendőrség Asturiában letartóztatta. Őrizetbevétele olyan tiltakozást váltott ki Madridban, hogy a kormány kénytelen volt szabadonbocsátani. Ismét megmutatkozott, mennyire igaza volt a pártnak, amikor az asturiai munkások pillanatnyi veresége után kijelentette: *„Spanyolország hősi proletariátusa tovább harcol!"*

Igen, a spanyol proletariátus továbbharcolt és készült az új csatákra. A párt irányításával és ösztönzésével az elnyomás, terror ellenére új tiltakozó mozgalmakat, új sztrájkokat indított.

Amidőn 1935 február 1-én Oviedóban kivégezték a halálraítélt két munkásvezetőt, Vâzquez és Arguelles elvtársakat, a dolgozók tiltakozása olyan méreteket öltött, hogy a kormány kénytelen volt további húsz halálraítélt munkás kivégzését elhalasztani. Kitört a kormányválság, a CEDA miniszterei kibuktak a kormányból. Az októberi megmozdulás után ez volt a spanyol nép első nagy győzelme a reakciós erők felett.

A Spanyol Kommunista Párt José Diaz és Dolores

Ibarruri vezetésével, gondos előkészítő munka után, 1935 március 8-án megalakította erős tömegszervezetét: a Bebörtönzötteket Segélyező Bizottságot. A Bizottság vezetésében résztvettek: a Kommunista Párt, a Szocialista Párt, a kommunista ifjúsági szervezet, az UGT és a CGTU*, s a FOT.**

Ezzel megvalósult a forradalmi munkásság és a széles néptömegek akcióegysége egy azonnali meghatározott cél érdekében: segíteni az elnyomás áldozatait, harcolni az elnyomás ellen. A CAP*** átfogó politikai akcióba kezdett. 1935 május 12-én a madridi Európa filmszínházban nagyszabású népgyűlést rendeztek a bebörtönzöttek szabadonbocsátása s a halálbüntetés eltörlése érdekében. Ennek a nagygyűlésnek óriási politikai jelentősége volt, mert mozgósította a széles néptömegeket az elnyomás elleni harcra.

Az adott helyzetben azonban mindez még nem volt elegendő. Szükség volt a munkásosztály erőinek szilárd egységére és ezeknek az erőknek összekovácsolására a köztársasági erőkkel. Olyan harci szervezet megalakítására volt szükség, amely nemcsak a fasiszta reakció elnyomásának vethet gátat, hanem azzal le is számolhat. A reakció még egyáltalán nem volt legyőzve.

Diaz elvtárs jól látta, hogy mi készül! Az az áruló tábornok, akiről Diaz elvtárs 1935 június 2-án megállapította, hogy köztársaságellenes katonai puccsra készül — Franco tábornok volt, aki egy esztendővel később, 1936 július 18-án, fellázadt a Köztársaság ellen.

Diaz elvtárs nemcsak a fenyegető veszélyre mutatott rá, de megmutatta a veszély elhárításának módját is. A fasizmus győzelmének megakadályozása, a reakciónak „vasöklel való szétzúzása" céljából ajánlotta: a lehető

---

* Confederacion General de Trabajo Unitaria — a Munka Általános Egységes Szövetsége.

** Federacion de Obreros Tabaqueros — Dohányipari Munkások Szövetsége.

*** Comité de Ayuda a los Presos — Bebörtönzötteket Segélyező Bizottság.

legsürgősebben szervezzenek meg egy széles antifasiszta népfrontot, amelyben résztvesz a munkásosztály, a parasztság, s a baloldali köztársaságiak minden csoportja és együtt harcolnak egy minimális egységprogram alapján, mely megfelel a pillanatnyi helyzet követelményeinek. Diaz elvtárs kifejtette az egybegyűlt dolgozók előtt a Spanyol Kommunista Párt javaslatát a többi pártokhoz, amely egy fasisztaellenes Népfront megszervezésének alapjául szolgálhat. Ezt a programot az olvasó megtalálhatja José Diaz idézett beszédében.

A fasisztaellenes Népfront megalakításával kapcsolatos javaslat óriási lelkesedést váltott ki egész Spanyolország dolgozói, a baloldali érzelmű néptömegek körében. A Kommunista Párt ismét bebizonyította a spanyol nép előtt, hogy a nép szabadságának és érdekeinek leghűbb őre, a forradalom igazi pártja.

*

A Spanyol Kommunista Párt — José Diaz vezetésével — hozzákezdett a fasisztaellenes Népfront megszervezésének előkészítéséhez. A feladat nagyon nehéz volt, a pártnak fáradhatatlanul kellett harcolnia, hogy leküzdje egyesek féltékenységét, mások csüggedését és sokak túlkapásait.

A jobboldali szocialista vezetők, akikben még élénken élt 1934 októberének félelme, hallani sem akartak újabb tömegmegmozdulásokról, s főleg nem akartak tárgyalni a kommunistákkal semmiféle szövetségről. Az egyik szocialista vezető, Julian Besteiro, a Szocialista Párt 1931. évi kongresszusán nyiltan kijelentette: „Jobban szeretem a fehér parancsuralmat, mint a vörös diktatúrát!" A szocialista vezetők legnagyobb részét eltöltötte a fasizmus előtti behódolás szelleme.

Ugyanakkor az anarchista vezetők nem akartak „politikáról" hallani. Szerintük a Kommunista Párt javaslata „politikai" jellegű volt.

A köztársasági pártok vezetői, mint mindig, most is

ingadoztak, bizonytalanul, botladozva cselekedtek, a közvélemény pillanatnyi hangulatának megfelelően. Gondosan vigyáztak arra, nehogy túlságosan elkötelezzék magukat valamilyen irányban.

A Kommunista Párt javaslata komoly visszhangra talált a szocialista, anarchista és köztársasági érzelmű munkások között, akik megértették egy antifasiszta egységfront megalakításának sürgős szükségességét. Az akcióegység szükségességének érzése egyre erősödött, főleg az ifjú szocialisták körében. A szocialista ifjúsági szövetségben, melyet akkoriban Santiago Carrillo elvtárs — jelenleg a Spanyol Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja — vezetett, erősödött az az irányzat, amely egyesülni akart a kommunista ifjúsági szövetséggel. Ez a kívánság valóra is vált 1936 április 1-én, amikor a Kommunista Ifjúsági Szövetség és a Szocialista Ifjúsági Szövetség egyesüléséből megalakult a JSUE,* egy valóságos ifjúsági tömegszervezet, amelynek taglétszáma csakhamar meghaladta a félmilliót.

Az UGT-hez tartozó munkások körében napról-napra növekedett a Kommunista Párt befolyása. Ennek eredményeként egyesült 1935 november 11-én az UGT és a CGTU kommunista vezetés alatt. Ez az egyesülés nagyjelentőségű lépés volt a munkásegység megteremtése felé, bár az országban továbbra is működött még egy másik szakszervezeti központ, az anarchista vezetés alatt álló CNT.**

A jobboldali szocialista és a köztársaságpárti vezetők nem voltak hajlandók a kommunistákkal egységfrontba tömörülni, de a tömegek nyomása olyan erőssé vált, hogy kénytelenek voltak beadni a derekukat. 1936 január 15-én a munkásszervezetek és a baloldali köztársaságiak szintén aláírták az Antifasiszta Népfront-egyezményt.

---

* Juventud Socialista Unificada de España — Spanyolország Egyesült Szocialista Ifjúsági Szövetsége.

** Confederacion Nacional de Trabajo — Nemzeti Munka Szövetség.

Ennek az egyezménynek létrehozása során a Spanyol Kommunista Párt — José Diaz vezetésével — ismét bebizonyította, hogy valóban bolsevik párt: „... mely kellő tapasztalatokkal rendelkezik, hogy a forradalom bonyolult helyzeteiben kiismerje magát, eléggé rugalmas ahhoz, hogy ki tudja kerülni az útjában álló akadályokat és a céljához vezető úton le tudja küzdeni az összes nehézségeket ..."

A köztársasági pártok és a jobboldali szocialista vezetők a tömegek nyomására kénytelenek voltak ugyan résztvenni a Népfront megalakításában, de mindent megtettek, hogy a Népfront működését akadályozzák, csökkentsék hatékonyságát. Először is azt követelték, hogy a Spanyol Kommunista Párt, mely elsőnek kezdeményezte az Antifasiszta Népfront megalakítását és annak megszervezésén legtöbbet munkálkodott, ne vehessen közvetlenül részt a Népfront országos vezetőségében. A Kommunista Párt elfogadta ezt a méltatlan követelést s képviseletével a Népfront vezetésében a Szocialista Párt vezetőit bízta meg.

Végülis elosztották a Népfront mandátumait a részvevő pártok között. A Kommunista Párt, melynek ebben az időben már közel 100 000 tagja volt, s óriási befolyással rendelkezett a tömegek között, nevetségesen kevés mandátumhoz jutott, míg az úgynevezett köztársasági pártok, melyeknek ereje és befolyása meg sem közelítette a Kommunista Pártét, jelentősszámú képviselőt küldtek az országgyűlésbe a választások után.

Így az új országgyűlésben Azana köztársasági pártjának 81, Martinez Barrio köztársasági pártjának pedig 36 képviselője volt, míg a mindkettőnél sokkal erősebb Kommunista Pártnak mindössze 17.

*

A Népfront győzelme új korszak kezdetét jelentette Spanyolország politikai életében. Élő valósággá vált a munkásosztály és a baloldali köztársasági erők egysége

egy egységes, világos és részletes program alapján, melynek végrehajtása meg kellett hogy változtassa a Köztársaság jellegét. Sajnos, ez a program nem valósult meg úgy, ahogyan azt a körülmények megkövetelték volna.

A Népfront győzelme után hatalomra került kormányok ugyanúgy jártak el, mint elődeik. Először is azt hirdették, hogy a reakció már teljesen megsemmisült.

Azok, akik az asturiai munkások pillanatnyi veresége után kijelentették: „... a proletariátus számára Spanyolországban már mindennek vége!" — a február 16-i győzelem után ezt hajtogatták: „A reakció már soha többé nem emeli fel a fejét!"

A Spanyol Kommunista Párt óva intette a dolgozókat ezen alaptalan és hamis optimizmus ellen. A madridi Barbieri színházban 1936 február 23-án rendezett nagygyűlésen José Diaz elvtárs hangsúlyozta:

„Elvtársak! Február 16-án legyőztük az ellenséget. De az ellenség még nem pusztult el, csak meglapult! Úgy tesz, mintha beletörődött volna vereségébe. Ez — elvtársak — csupán taktikai fogás! A reakció így akarja újjászervezni erőit, így akar új támadásba lendülni ellenünk! Amíg anyagi és társadalmi alapjait végérvényesen fel nem számoljuk, az ellenség mindig újra támadásba mehet át."

Az ellenség gazdasági és társadalmi alapjainak megsemmisítése lehetetlenné tette volna, hogy új támadásba lendülhessen a Köztársaság ellen. De éppen ezt nem volt hajlandó megtenni a köztársasági kormány.

A Köztársaság első éveinek bürokratikus ügyintézéséhez hasonló módon tovább késleltették a földosztás végrehajtását, mely pedig a Népfront programjának első pontjai közé tartozott. 1936 februárjától júliusig mindössze 712 000 hektár földet adtak át a földmunkásoknak. Az esetek legnagyobb részében maguk a parasztok hajtották végre a földosztást, egyszerűen birtokba vették a földeket.

Az ilyen esetekben a köztársasági kormány újra csak a csendőrséget küldte ki a parasztok ellen. 1936 május

28-án Yeste községben a csendőrök húsz földművest gyilkoltak meg.

Mialatt a kormány ilyen kegyetlenül bánt el a parasztokkal, akiknek pedig megválasztását köszönhette, a fasiszták 1934 októberi gaztettei továbbra is büntetlenek maradtak, noha a Kommunista Párt nap mint nap követelte a régi bűnösök felelősségrevonását.

A kormány meghagyta a királypárti tiszteket parancsnoki pozícióikban, azokat a tiszteket, akik közben Gil Roblest és az új reakciósokat is kiszolgálták. A kormány ezen túlmenően további engedményeket tett a jobboldaliak irányában, állítólag azért, hogy „elhallgattassa őket". Ezek az engedmények természetesen még arcátlanabbá tették a reakciót.

Primo de Rivera fasiszta bandái újra folytatták gaztetteiket. Madridban meggyilkoltak két köztársasághű katonatisztet: 1936 május 9-én Faraudo kapitányt, s június 12-én Castillo rendőrfőhadnagyot. A laktanyákban nyiltan szőtték összeesküvéseiket a monarchista tisztek.

A kormány feltétlenül tudott minderről, hiszen a Kommunista Párt az országgyűlés és az ország közvéleménye előtt leplezte le a lázadás előkészületeit, s követelte a hadsereg azonnali megtisztítását a fasiszta elemektől. A kormány azonban mit sem tett.

Casares Quiroga, a kormány feje, *felkérte* a fasiszta tábornokokat: ne lázadjanak fel, s rendkívül meg volt elégedve, amikor ezek az urak *megígérték*, *mégpedig* „*becsületszavukra*", hogy nem lázadnak fel! Mintha egy áruló katona becsületszava érne valamit!

Így történt, hogy az áruló tábornokok egy csoportja fellázadhatott a Köztársaság ellen, alig néhány hónappal a Népfront ragyogó győzelme után. Mindez annak ellenére, hogy a munkások és parasztok küzdelmeik során számtalanszor tanújelét adták kitünő harckészségüknek. A fasiszta tábornokok csak azért lázadhattak fel, mert a köztársasági kormányok ahelyett, hogy megsemmisítették volna a Köztársaság ellenségeinek anyagi és társadalmi

bázisát, azokat teljesen sértetlenül hagyták. Ahelyett, hogy megbüntették volna a fasiszta bűnösöket, a csendőrséget a munkások és parasztok ellen vezényelték. Ahelyett, hogy megtisztogatták volna az államapparátust és elsősorban a hadsereget, a monarchista és fasiszta tiszteket meghagyták parancsnoki pozícióikban.

*

Amikor pedig a monarchista tábornokok fellázadtak, Casares Quiroga úrnak nem jutott jobb dolog az eszébe, mint hogy lemondjon. Ha már mitsem tett a lázadás megelőzésére, úgy vélte, hogy lemondásával segít legjobban a lázadóknak.

De a proletariátus résen állt, s már jóelőre felkészült a támadásra. 1936 június 26-án egyesültek Katalónia munkáspártjai, megalakítva a PSUC*-t. A Spanyol Kommunista Párt július 13-i nyilatkozatában nyilvánosságra hozta a lázadás előkészületeit, s 14-én azt javasolta az országgyűlésnek, hozzon törvényt a fasiszta szervezetek azonnali feloszlatására. 15-én az országgyűlés állandó politikai bizottságában José Diaz elvtárs ismét leleplezte a fasiszta lázadás előkészületeit.

A munkástömegek készenlétben álltak, szervezetten felkészültek az ellentámadásra. Felajánlották erőiket a kormánynak a Köztársaság megvédésére.

A Kommunista Párt hívta harcba elsőnek a népet. 1936 július 19-ének történelmi éjszakáján, a Casares Quiroga kormányát követő Giral-kormány hatalomralépésekor, felhangzott a madridi rádióban Dolores Ibarruri elvtársnő hangja. Ez a szenvedélyes, csengő hang, melyet oly jól ismert s annyira szeretett Spanyolország minden munkása, végigzúgott az egész országon, leleplezte a fasiszta lázadást, s fegyverbe szólította a népet. Ezen az éjszakán végigszáguldott egész Spanyolországon a harci

* Partido Socialista Unificado de Cataluña — Katalónia Egyesült Szocialista Pártja.

jelszó, a győzelmes, híres csatakiáltás, amely annyiszor hangzott fel később a szabadság frontjain:

„*El fascismo no pasará! — Megállítjuk a fasizmust!*"

Dolores Ibarruri, a Kommunista Párt hívó szavára talpra állt az egész spanyol nép és megállította a fasizmust!

Órákon belül leverték a lázadást Spanyolország nagy részében, főleg a nagyvárosokban: Madridban, Barcelonában, Valenciában s egész Észak-Spanyolországban. 32 hónapon át védelmezte szabadságát és függetlenségét a spanyol nép, s vele együtt harcoltak a szabadság bátor harcosai, a hősi Nemzetközi Brigádok.

Amikor a nemzetközi fasizmus rávetette magát teljes harci gépezetével a spanyol népre, amikor az olasz-német légikalózok a totális háború gyilkos módszereit próbálták ki Spanyolországban, megsemmisítve egész falvakat, mint Guernica, amikor Chamberlain, Blum és Daladier „demokratikus" kormányai „benemavatkozási szerződésükkel" segítettek megfojtani a Spanyol Köztársaságot — azzal a szerződéssel, mely lehetővé tette, hogy Hitler és Mussolini „beavatkozzanak" — ekkor járta be a világot az a hang, melyet mindennél jobban szeretnek a világ dolgozói, ekkor hangzott el Sztálin elvtárs szava, a José Diazhoz intézett sürgönyben:

„. . . *a spanyol nép ügye az egész haladó emberiség ügye!*"

S a haladó emberiség meghallgatta Sztálin elvtárs szavát. Elindultak Spanyolországba a világ népeinek legjobb fiai, a Nemzetközi Brigádok hős harcosai, köztük a Rákosi-zászlóalj magyarjai, hogy együtt hullassák vérüket a spanyol néppel Spanyolország függetlenségéért s a világ szabadságáért.

A Köztársaság a polgárháború elején polgári-demokratikus köztársaság volt, s a harcok során fokozatosan népi köztársasággá fejlődött, amelyben már nem voltak nagytőkések, reakciós nagybirtokosok. Olyan köztársasággá fejlődött, melyet készségesen támogattak a népi tömegek s a szervezett népi hadsereg.

Ez a fejlődés a Kommunista Párt műve volt. Egy

kommunista, Vicente Uribe elvtárs volt az, aki mint földművelésügyi miniszter, megvalósította a földosztást, a spanyol parasztok évszázados vágyát. Az 1936 október 7-i törvény alapján csupán az akkori köztársasági területeken 5 423 212 hektár földet osztottak fel a nincstelen földmunkások között. Ezt a földterületet kártalanítás nélkül sajátították ki a nagybirtokosoktól, hogy szerszámokkal és igásállatokkal, továbbá 150 millió peseta kölcsönnel együtt átadják jogos tulajdonosainak, a parasztoknak.

A földmunkás, aki egész életét kenyér és föld után sóvárogva élte, először érezte magát hazájában szabad embernek és állampolgárnak.

A Kommunista Párt tevékenysége a polgárháború idején méltán érdemelte ki a széles néptömegek szeretetét és bizalmát. A Párt tagjainak száma a háborúelőtti 100 000-ről a háború végére csupán a köztársasági területeken 300 000-re emelkedett.

A kommunisták példáján lelkesülve küzdött a spanyol nép 32 hónapon át hősi bátorsággal. A spanyol nép mégis vereséget szenvedett.

*

Vajjon miért?

Mik az okai a spanyol nép csatavesztésének?

Ha felületesen vizsgáljuk ezt a kérdést, úgy azt hihetnénk, hogy a csatavesztés oka Franco hadseregének számbeli és fegyverbeli fölénye, Hitler és Mussolini hadseregeinek támogatása, s Chamberlain, Blum és Daladier „benemavatkozása" volt. Anélkül, hogy lebecsülnénk e tényezők fontosságát, meg kell állapítanunk: semmiesetre sem lettek volna elégségesek arra, hogy legyőzzenek egy népet, mely annyira szereti szabadságát és függetlenségét, mint a spanyol nép, s amely ezen eszmék védelmében oly hősiesen harcolt 32 hónapon keresztül.

A spanyol nép csatavesztésének tényleges okát elsősorban a spanyol proletariátus egységének hiányában kell keresnünk.

José Diaz elvtárs, a „Spanyol nép háborújának tanul-

ságai" című cikkében kiértékeli a Népfront 1936 február 16-i győzelmét s a proletariátus, a parasztság, s a városi kispolgárság, az egész spanyol nép hősies harcát, majd ezeket mondja:

„... *a harci egység alapja nem volt elég szilárd. Ennek az egységnek gerince, a munkásosztály, meg volt osztva.*"

A Spanyol Kommunista Párt következetesen és szüntelenül harcolt egy általános szakszervezeti központ létesítéséért az UGT és a CNT egyesülésének útján. Harcolt a Kommunista Párt és a Szocialista Párt egyesítése érdekében, a munkásosztály egységes pártjának létrehozásáért a marxista-leninista ideológia jegyében.

A szocialista és anarchista vezetők ellenezték az egyetlen szakszervezet és egyetlen munkáspárt megalakítását.

A Szocialista Pártban mindenki azt tette, amit akart. Akadtak benne olyan vezetők, mint Indalecio Prieto, aki azt hirdette, hogy a spanyol nép forradalmi harcát a burzsoáziának kell vezetnie. Besteiro fellázadt Madridban a szocialista többséget képviselő Negrin-kormány ellen. Largo Caballero minden összeesküvésben, árulásban és provokációban résztvett, amely a Kommunista Párt és a Néphadsereg ellen irányult.

Az anarchista és trockista elemek szerepéről Diaz elvtárs a következőket mondja:

„Ebben a háborúban is bebizonyosodott az anarchisták* «elméletének» és taktikájának teljes csődje. A népi

---

* *Anarchisták.* — José Diaz elvtárs cikkeiben és beszédeiben számos esetben felhívja az „anarchista munkásokat", hogy egyesüljenek a kommunistákkal a reakció és a fasizmus ellen a köztársasági rendszer megvédéséért vívott harcban.

E felhívások, a Spanyol Kommunista Párt politikai irányvonala helyességének megértése céljából, ismertetnünk kell a spanyolországi anarchizmus némely sajátosságát.

Az anarchizmus Spanyolországban már csaknem egy évszázados multra tekint vissza. Tevékenysége az egyének vagy kis csoportok terrorista akciójában merül ki. Az anarchisták soraiba rengeteg provokátor és rendőrügynök épült be.

Azonban a sajátosan anarchista mozgalom mellett fellépett Spanyolországban egy olyan jelenség, amely — legalábbis ilyen

forradalom egész története megmutatja, mennyire tarthatatlanok, mennyire hamisak és ellenforradalmiak ezek az «eszmék». Az anarchisták, «anarcho-kommunisták» kísérletei kisajátításokban, kollektív gazdaságok erőszakos létesítésében merültek ki, végül rablássá, vagy parasztok és kisiparosok legyilkolásává fajultak. Az anarchisták elhagyták a frontot, szabad utat nyitottak az ellenségnek. A Casado—Besteiro—Miaja klikk fegyveres bandáivá lettek. Egyes anarcho-szindikalista vezetők minden ténykedése abban merült ki, hogy fasiszták életét mentegették.

A trockisták, ezek a banditák, minden ténykedésükkel a reakciót és a külföldi kémszervezeteket szolgálták. Katonai titkokat adtak át az ellenségnek, utat nyitottak nekik a fronton. Az anarchista provokátorokkal s Francó-

---

mértékben — más országban nem fordult elő: az anarchisták nagy tömegszervezeteket ellenőriztek és ellenőriznek ma is, habár távolról sem olyan mértékben.

1911-ben megalakult a Confederacion Nacional del Trabajo, az a szakszervezeti központ, amely 1918—1919 után több mint egymillió munkást és parasztot tömörített. Az anarchistáknak sikerült megkaparintaniok a CNT vezetését.

Ugyanezekben az években, különösen pedig az Októberi Szocialista Forradalom győzelme után, hatalmas mértékben megnövekedett a spanyol dolgozók forradalmi szelleme.

A munkások a CNT-ben olyan szakszervezeti központot láttak, amelyet „nem rothasztott meg az opportunizmus", amelyet „harcos" szellem tölt el. Így tömegesen csatlakoztak a CNT-hez.

Világos, hogy a CNT-hez tartozó munkások többsége nem volt anarchista, hanem a szabadságot és haladást szerető munkás, aki nem volt forradalmi ideológiával felvértezve.

Így amikor José Diaz elvtárs — akárcsak ma a párt — felhívta az „anarchista munkásokat", ehhez a sokszázezer munkáshoz fordult, akik, noha szakszervezetükben anarchista ellenőrzés alatt álltak, többségükben nem értettek egyet sem az anarchista elvvel, sem az anarchista taktikával.

Ma a CNT dolgozói, az úgynevezett „anarchista munkások" csaknem egytől egyig síkraszállnak Franco rendszere ellen és a kommunistákkal vállvetve harcolnak, míg vezetőik helyeslik és támogatják Franco brutális megtorló akcióit a kommunisták ellen.

A Spanyol Kommunista Párt, most is, mint annak idején, harcra és egységre hívja fel az „anarchista munkásokat", mivel az egység szükséges ahhoz, hogy megdöntsék Franco rendszerét.

val összeesküdve megszervezték az 1937. évi barcelonai puccsot.

Ebből a rothasztó, bomlasztó munkából derekasan kivették részüket Largo Caballerónak, a «szocialista» vezetőnek elvnélküli barátai. Anarchista kalandorokra támaszkodtak, s tetteiket trockista «bizonyítékokkal» támasztották alá. Largo Caballero párthívei mindenütt bomlasztó tevékenységet próbáltak kifejteni, az UGT-ben csakúgy, mint az egyesült ifjúsági szervezetben. Közrejátszottak a Besteiro—Casado—Miaja-féle árulásban s mindent megtettek annak érdekében, hogy a köztársaságiakat fegyverletételre kényszerítsék."

Diaz elvtárs a háború alatti kormányok politikáját így értékeli:

„Az első kormány, mely még a köztársasági pártok embereiből állott, nem is próbált megbirkózni olyan feladatokkal, mint a hadsereg átszervezése, a közrend fenntartása, vagy a termelés megszervezése. Azt, hogy a köztársasági kormánynak nem volt határozott politikai irányvonala, jól tudta az ellenség, amely ezt alaposan kihasználta és egész megyéket kerített hatalmába.

A második kormány, melynek vezetője Largo Caballero volt, szintén képtelen volt a bonyolult helyzetet megoldani. Largo Caballero mindenekelőtt megátalkodott ellensége volt a munkásosztály forradalmi egységének, a kommunizmusnak és a Szovjetuniónak. Gyűlölte a néptömegeket s bizalmát érdemtelen katonai álszakértőkbe helyezte. Ezekhez az elvekhez híven, Largo Caballero megakadályozta egy erős köztársasági hadsereg létesítését, s mindent megtett, hogy ellensúlyozza a Kommunista Párt erőfeszítéseit, mely a híres Ötödik Hadsereg köré akarta megszervezni a szilárd néphadsereget. Largo Caballero minden ténykedése szöges ellentétben állt a spanyol nép érdekeivel. Largo Caballero politikai pályafutását teljes egészében a kiegyezés, a gyávaság, a megalkuvás jellemzi. A nép haragja elsöpörte őt. Utána a Negrin—Prieto kormány következett.

A katonai ügyek vezetése teljesen Indalecio Prieto kezében összpontosult, aki első ténykedéseként bevezette a vezérkarnál a párt-paritás elveit, s a hadsereg vezető pozícióiban, a harcoló egységek parancsnoki helyein egy csomó hozzánemértő gyáva elemet helyezett el. Ellenezte a tisztogatást a hadsereg vezetésében, sőt felelős katonai pozíciókba gyanús elemeket helyezett és ezzel is szolgálta az ellenség érdekeit.

Prieto gyűlölte a kommunistákat s a Hadügyi Biztosságot bürokratikus intézménnyé változtatta. A hős kommunista biztosokat hozzánemértő gyáva gazemberekkel váltották fel, akikben a forradalmi hit és hősiesség egy szikrája sem volt meg.

Prieto politikája lezüllesztette a keleti frontot, s hozzájárult a köztársasági front kettéhasadásához. Romboló tevékenysége megnyilvánult a hadijelentések szerkesztésében is. Többízben előre bejelentette a köztársasági támaszpontok, területek és pozíciók elvesztését, melyek még a Köztársaság kezén voltak. Így keltett zavart a nép soraiban, így támogatta az ellenséget.

A nép tiltakozásának engedve, Negrin lemondatta Prietót, s megalakította a «nemzeti egység kormányát», melyben az elnökségen kívül a hadügyi tárcát is magának tartotta meg. Negrin ezzel átvette Largo Caballero és Prieto örökségét.

Az új kormány lelkes felhívást intézett a néphez s a hadseregheZ, felhívta őket a haza védelmére s új harcra a megalkuvók ellen. Helyreállította a zilált keleti frontszakaszt, s megjavította a hadsereg szervezetét. Negrin védelmi politikát folytatott, de ezt sem a kellő szilárdsággal. Engedményeket tett politikai ellenfeleinek. Nem hajtotta végre a kellő tisztogatást a hadseregben s a haditengerészetben, amelyet a kommunisták oly régóta követeltek. Folytatta elődeinek gyakorlatát a bűnök elkendőzésében, elmulasztotta a hadsereg tartalékainak megszervezését, nem indított vizsgálatot az erődítési munkálatoknál előfordult szabotázs-esetekben.

Ennek a politikának csakhamar megmutatkoztak az eredményei. Az a köztársasági hadsereg, mely kommunista parancsnokainak vezetésével szilárd egységben harcolt, érettségét és katonai ütőképességét oly világosan bizonyította be az Ebro melletti harcokban, néhány hónappal később képtelen volt komoly csapást mérni az ellenségre s annak támadásait visszaverni. Így következett be Katalónia elvesztése."

Diaz elvtárs szerint az ellenállást ennek ellenére is folytatni lehetett volna. De az árulás már nagyon mélyre hatolt a hadseregben.

„A szabotőrök ott ültek már a déli hadsereg főparancsnokságában, sőt a központi vezérkari főnökségben is. Szorosan együttműködtek a kiegyezőkkel és árulókkal, akik viszont bent ültek a kormányzat kulcspozícióiban és a hadseregek vezetőségében. Együttműködtek a trockistákkal, a largocaballeristákkal és az anarchista provokátorokkal. A kormány ellen új bomlasztó, rothasztó munkába fogtak, a kormányt tették felelőssé a bekövetkezett balsikerekért. A népben nyugtalanságot keltettek, a tömegeket suttogó propagandával zavarták meg, a hadseregben széthúzást szítottak, támogatták a kémek és árulók összeesküvését, s elsősorban is veszett támadást indítottak a kommunisták ellen."

Mindez a rothasztó tevékenység a Casado-féle árulásban érte el tetőpontját. Ekkor nyitották meg Madrid kapuit Franco előtt az áruló tisztek, a jobboldali szociáldemokraták és az anarchista provokátorok.

Ezek voltak a spanyol nép csatavesztésének valóságos okai.

Ezek közül igen sok terheli a spanyol szociáldemokratákat!

A spanyol nép vereséget szenvedett. De a spanyol népet nem győzték le! A Kommunista Párt vezetésével, folytatja harcát a legdühödtebb terror ellenére is. Vezeti az ezer harcban acélozott Spanyol Kommunista Párt, fel-

használva a nemzetközi proletariátus nagyszerű harcainak gazdag tapasztalatait, s felszabadító nemzeti háborújának tanulságait, amelyeket oly nagyszerűen világít meg előttünk José Diaz könyve.

Vicente Arroyo

JOSÉ DIAZ ÉLETE

José Diaz 1896 április 27-én született Sevillában. Alig volt tizenegyéves, amikor már minden hajnalban ott sietett szülővárosa utcáin munkahelye, egy pékség felé. José Diaz, a péksegéd és a dohánygyári munkásnő gyermeke, már egészen fiatalon megismerte a burzsoázia fojtogató kezét, könyörtelen kizsákmányolását. Az andaluciai proletárok sorsa — az éhség és a nyomor — lázadásra késztette az ifjú Diazt.

Tizennyolcéves korában már tagja a „La Aurora" Pékmunkás Szövetség vezetőségének. Mikor a CNT megalakult Sevillában, a Szövetség is csatlakozott hozzá. Diaz forradalmi tevékenysége egyre jobban kifejlődött és kibontakozott: az 1910-es években ő volt a lelke sok sztrájknak és forradalmi megmozdulásnak, Andalucia fővárosában és kisvárosaiban. Küzdőtársai nem győzték csodálni az ifjú forradalmár jellegzetes tulajdonságait: megfontoltságát, erős jellemét, értelmességét — és mind nagyobb tisztelettel néztek rá. Bármilyen nehéz helyzetbe került is José Diaz — és itt hangsúlyozni kell, hogy az andaluciai munkásosztály harcai a spanyol forradalom történetének egyik leghősibb fejezetét alkotják — sohasem feledkezett meg arról, hogy társait buzdítsa és lelkesítse.

1920 végén megbukott az általános sztrájk, amelynek elfojtásánál nem riadtak vissza a legbestiálisabb eszközöktől sem; a munkásnegyedeket vérrel öntözték. José Diaz Sevillában felelősségének tudatában, nagy körültekintéssel megszervezte néhány vezető elvtárs kicsempészését a

városból. Végül maga is Madridba, majd Barcelonába ment, ahol a foglyok kiszabadításáért küzdött. Az ő tevékenységének eredménye volt, hogy hatalmas méreteket öltött a nép tiltakozása a tömeges bebörtönzések és kínzások ellen. Ennek köszönhető, hogy egyetlen halálos, életfogytiglani vagy más súlyos ítéletet sem mertek hozni a vádlottak ellen. Mikor José visszatért Sevillába, a szakszervezetek újraszervezésének szentelte minden idejét.

1923. Primo de Rivera diktatúrája nehezedik az országra. José Diaz megszervezi az illegális munkát és a börtönbe vetett munkások segélyezését. Irányítja a küzdelmet a diktatúra ellen.

Napsütéses délelőtt Madridban. Az egyik szegénynegyed utcáin fiatalember, kosárral a hóna alatt, a jellegzetes sevillai perecet kínálja. Ez az ifjú nem más mint José Diaz. A mozgalom megbízta, hogy menjen Madridba és ott vegyen részt a diktatúra elleni harcban. Hogy legyen miből élnie és egyúttal álcázza is magát, sajátkészítményű pereceit árulja Madrid utcáin. De a rendőrség nyomon követte az ifjú forradalmár lépéseit és végül is letartóztatta egy madridi kávéházban.

Fogsága első napjaiban reggelenként kivitték Madrid környékére a szabadba és azzal fenyegették, hogy azonnal végeznek vele, ha nem árulja el társait. A titkosrendőrség akkori vezetője a hírhedt Arlegui volt.

Bár az ifjú José Diazt szörnyen megkínozták, a börtönben töltött nyolc hónap folyamán forradalmi meggyőződése még szilárdabbá kovácsolódott és még eltökéltebben vetette magát harcba a nép hóhérai ellen. De egészségét tönkretették — a börtönben szerzett súlyos betegsége haláláig gyötörte.

Ismét Sevillában. José Diaz sokat tapasztalt a börtönben, hatalmas átalakulás megy végbe benne. Belátja, hogy az anarchisták harci módszere — a közvetlen, egyéni akció — nem vezet közelebb ahhoz a célhoz, amelyet a dolgozók el akarnak érni. Diaz megértette, hogy a diktatúra csak tömegmozgalom útján dönthető meg, és hogy a

diktatúra elleni küzdelmet össze kell kapcsolni a munkások követeléseinek védelmével. Diaz most ezen az alapon folytatta forradalmi munkáját. Ekkor kerültek kezébe először kommunista kiadványok. Diaz lelkesen elfogadta a kommunisták politikai irányvonalát, tüstént felvette a kapcsolatot az akkor még kis taglétszámmal rendelkező sevillai kommunista csoporttal és csatlakozott a Vörös Segélyhez. Magával vitte sok anarchista társát és fel tudta kelteni a szervezett munkásság érdeklődését a politikai foglyok anyagi támogatásának ügye iránt.

Röviddel a helyi kommunista vezetőség letartóztatása után, a madridi és bilbaói kommunista vezetőkkel egyetértésben Diaz irányította a Kommunista Párt sevillai szervezetének újjászervezését, majd egy kerületi konferencián megválasztották az andaluciai kerületi bizottság főtitkárává.

Akkoriban Spanyolországban, de különösen Sevillában, erősen forradalmi volt a hangulat. Egymást követték a sztrájkok, a forradalmi megmozdulások és a nyomukban járó brutális megtorlások. Sok munkás lett a diktatúra áldozata. Mindez Primo de Rivera bukásával, majd nemsokára, 1931-ben, a monarchia bukásával érte el csúcspontját.

Nagyrészben Diaz elvtárs munkájának volt az eredménye, hogy az andaluciai kerületi pártszervezet hamarosan a Spanyol Kommunista Párt legerősebb szervezete lett. De Diaz nemcsak az Andaluciában uralkodó brutális, félfeudális elnyomás ellen küzdött, hanem megalkuvás nélküli harcot folytatott a szektáns Bullejos-csoport ellen is, amely akkor a Kommunista Párt központi vezetését bitorolta. E csoport vezetésével a párt nem haladhatott előre, nem gyarapodhatott, hiszen valósággal elzárták a dolgozó tömegek elől. Diaz felvette a harcot politikai felfogásuk ellen, amelyet Bullejos és társai a forradalom fejlődése tekintetében hirdetett. Bullejos és társai egyáltalában nem értették meg a spanyol forradalom demokratikus jellegét, át akarták ugrani a forradalmi fejlődés

lépcsőfokait. A „Le a Köztársasággal!" jelszót például éppen akkor adták ki, amikor a nép lelkesen ünnepelte a monarchia bukását és a Köztársaságot éljenezte.

1932. A Kommunista Párt sevillai kongresszusán José Diaz álláspontja győz és vele együtt azoké az elvtársaké, akik elítélték a Bullejos vezette szektáns csoportot. Néhány hónappal később el is távolították ezt a vezetőséget. Helyébe új Központi Bizottság került. A párt főtitkárává José Diazt választották meg.

Ettől kezdve gyökeresen megváltozik a párt irányvonala és munkamódszere. Felszámolják a szektáns szellemet és ennek következtében a párt rendkívüli módon megnövekszik. Soraiba tömegesen lépnek be a munkások, de csatlakoznak hozzá kisebb pártok és baloldali csoportok is. — Olyanokról van szó, akiknek csatlakozását addig éppen a Bullejos-csoport szélsőséges és szektáns magatartása akadályozta meg.

Diaz pártszervezési politikája nagyszerű lendületet ad a párt fejlődésének. Diaz forrón szereti pártját, igazi proletárérzéssel választja ki a párt kádereit és helyezi el őket képességeiknek megfelelő pozíciókba. Szüntelenül figyelmet fordít rájuk: idejekorán megváltoztatja munkakörüket, ha látja, hogy a rájuk bízott feladat túlhaladja képességeiket, nehogy munkájuk kudarcra vezessen, viszont merész az új vezető káderek felfedezésében és kiképzésében. Egyszóval, úgy építi a Kommunista Pártot, ahogy arra csak egy igazi proletár vezér képes, aki a nép hű fia és akit szívébe zárt a nép.

José Diaz és az új Központi Bizottság vezetésével a párt megtalálja a helyes politikai irányt és tevékenyen kezd dolgozni a munkásegység érdekében. 1934 szeptemberében a Kommunista Párt rendkívüli plenáris ülést tart. Itt elhatározzák, hogy a párt belép a szocialisták által alapított munkásszövetségbe — annak ellenére, hogy a munkásszövetség távolról sem elégíti ki az egységfront követelményeit. A Kommunista Párt célja azonban éppen az, hogy a munkásszövetséget a munkások és parasztok

igazi egységfrontjává alakítsa át. Ezen a plenáris ülésen José Diaz a fasiszta veszélyről a következőket mondotta: „Ez a kérdés nem hónapokon, hanem napokon belül égetően aktuálissá válik." És valóban, alig néhány nappal később, október első napjaiban, új kormány alakult három fasiszta miniszter részvételével. Tiltakozásképpen a munkások Spanyolország nagy részében általános forradalmi sztrájkba léptek és ez a sztrájk Asturiában fegyveres felkelésbe ment át, amelynek leghősibb fejezeteit az asturiai bányászok írták.

1935 júniusa. Az Októberi Mozgalmat vérbefojtották, most a legbrutálisabb megtorlás következik. A rendőrség azonban hiába kínozza barbár és brutális kegyetlenséggel a nép bátor harcosait, nem tudja megfélemlíteni a népet. A Kommunista Párt szüntelenül bátorítja a dolgozókat és határozottan megmutatja a követendő utat. A párt vezetője, Diaz elvtárs, higgadtan és szilárd meggyőződéssel szól több mint tízezer dolgozóhoz a madridi Monumental filmszínházban rendezett népgyűlésen:

„Ma erről az emelvényről, éppúgy mint eddig minden alkalommal, ismételten felhívást intézünk a munkásokhoz, a parasztokhoz, a baloldali köztársaságpártiakhoz, minden fasisztaellenes szabad emberhez, hogy fogjunk össze ebben a súlyos órában mindannyian. Alkossunk egységes erővel fasisztaellenes Népfrontot, mely elég erős ahhoz, hogy szétzúzza a fasiszta és reakciós kormány minden aljas tervét."

A Kommunista Internacionále történelmi jelentőségű VII. Kongresszusa után Diaz elvtárs, aki a kongresszuson a Spanyol Kommunista Párt Központi Bizottsága küldöttségének a vezetője volt, a madridi Coliseo Pardiñasban rendezett tömeggyűlésen beszámolt erről a döntő fontosságú nemzetközi gyűlésről és kifejtette a Népfront politikáját. A következő szavakkal hívta fel az összes fasisztaellenes pártokat, hogy egyesüljenek a fasizmus ellen:

„Minden erőnket összpontosítanunk kell, hogy harcoljunk e népellenes kormány ellen és megdöntsük, még

mielőtt nem késő. Fel kell oszlatni az ellenforradalmi országgyűlést is. Ki kell vívnunk az új választások kitűzését, melyen a fasisztaellenes erők egységesen lépnek fel, hogy a reakció és a fasizmus erőire döntő csapást mérjenek. Ismétlem, a kormány nem dől meg önmagától. Nekünk, proletároknak, nekünk, antifasisztáknak, kell ezt a kormányt egységes harcunkkal megbuktatnunk."

José Diaz a Kommunista Párt élén fáradhatatlanul, megállás nélkül küzd a Népfront létrehozásáért. Naprólnapra új akadályok merülnek fel, áthidalhatatlannak tűnő nehézségek, mesterkedések és nézeteltérések. De Diaz elvtárs tudja, hogy minden akadályt le kell győzni és a Népfrontot minden áron meg kell teremteni. Így csakugyan megalakult a Népfront. A reakciós kormány általános szavazást rendelt el és 1936 február 16-án a Népfront fölényes győzelmet aratott a reakció fölött.

„Mi tette lehetővé győzelmünket?" — kérdezte Diaz elvtárs néhány nappal később, a madridi Barbieri színházban tartott beszédében. — „Elsősorban az, hogy pártunk politikai vonala helyes volt. Eleinte, amikor az októberi események után állást foglaltunk a Népfront mellett, amikor kijelentettük, hogy csak a Kommunista Párt és a Szocialista Párt közötti harci egység biztosíthatja a Népfrontban a munkásosztály vezető szerepét, ellenállásra találtunk. A valóság azonban kinyitotta az emberek szemét — pártunk érvelése és politikai vonala világossá tette az akcióegység és a Népfront szükségességét."

A Népfront tehát győzelmet arat a reakció felett. De José Diaz tisztán látja a helyzetet. A *Mundo Obrero* 1936 június elsejei számában így ír:

„Ne feledkezzünk meg arról, hogy Spanyolországban még mindig fennáll a reakció és a fasizmus veszélye. Hogy jobban megértsük, mit jelent ez a veszély, tartsuk mindenkor szem előtt a mult tapasztalatait, nehogy ismét olyan hibákat kövessünk el, mint 1931 április 14-én, a Köztársaság kikiáltása alkalmával. Nem szabad megengednünk, hogy a forradalom elhaljon vagy ellanyhuljon!"

Diaz hozzáteszi:

„A kormánynak erélyes lépéseket kell tennie a reakció és a fasizmus ellen, amely már egészen felbátorodott. Támadásba kell átmenni az ellenforradalmi erők ellen. Meg kell szilárdítanunk a demokrácia hadállásait. Ám ehhez szükséges, hogy a kormány eltávolítsa a reakciósokat pozícióikból, kizárja a hadseregből a királypárti és fasiszta tiszteket, elbocsássa a fasiszta bírákat és a Köztársaság összes ellenségeit, akik a dolgozóknak is esküdt ellenségei. Szégyen és gyalázat, hogy egyes hadosztályok élén még mindig olyan megrögzött monarchistákat látunk, mint amilyenek Franco és Goded! Meg kell tisztítanunk hadseregünket ezektől az elemektől, különben újból az 1931-ben elkövetett hibákba esünk."

1936 július 18. Fasiszta katonai felkelés. E perctől fogva José Diaznak súlyos betegsége ellenére egy pillanatnyi pihenése sincs. A Kommunista Pártra óriási felelősség hárul. A nép biztos abban — mondja Diaz — hogy a Kommunista Párt tudja, mit akar és hová vezet az útja; hogy betartja, amit ígér és nem ígér többet, mint amennyit az adott helyzetben be tud tartani. José Diaz felhívja a kommunistákat, legyenek az elsők és a legjobbak a harcban. A kommunisták egy emberként követik felhívását. Diaz elvtárs maga is a frontra megy, hogy agitációs tevékenységet fejtsen ki a katonák között. Egy percig sem nyugszik, együtt dolgozik a Politikai Bizottság- és a Központi Bizottságbeli elvtársakkal, keményen vezeti előre a pártot, mely rendkívüli gyorsasággal növekszik. A dolgozók tömegesen lépnek be a Kommunista Pártba, mert ez a párt tükrözi vissza a nagyszerű spanyol nép bátorságát és a győzelembe vetett szilárd hitét.

Madrid védelmének hőskölteménybe illő napjai következnek. Az ellenség a főváros kapuja előtt áll. A kommunista férfiak és nők sikeresen mozgósítják a főváros lakosságát, mely hősiesen védi Madridot. Az ellenség kénytelen meghátrálni. Nincs olyan nap, hogy José Diaz ne lenne ott a tűzvonalban. Szüntelenül emlékezteti elv-

társait arra, hogy „életük a párté és nem szabad félteni akkor, amikor a gyűlölt fasizmus megsemmisítéséről van szó".

A december elsején Valenciában tartott parlamenti ülésen José Diaz a kommunista kisebbség nevében így mutat rá a győzelem útjára:

„Hangsúlyozni kívánom, hogy a háborút csak úgy nyerhetjük meg, ha képesek vagyunk ember-, hadianyag- és élelmiszer-tartalékainkat százszázalékig mozgósítani és a háborút egységes, szilárd irányítás, központi hadvezetés mellett, fegyelmezett és egységes hadsereggel folytatni. Ahhoz, hogy a háborút megnyerjük, hadianyagtermelésünket is egységes vezetés alá kell vonnunk, hogy ne csak a helyi szükségletek, hanem az egész front általános szükségleteinek biztosításáról is tervszerűen tudjunk gondoskodni. Ahhoz, hogy a háborút megnyerjük, szünet nélkül, időveszteség nélkül kell termelnünk mindazt, amire szükségünk van. Ha az ellenség győzne, a militarizmus és a fasizmus csírájában fojtaná el valamennyi haladó politikai irányzat törekvéseit. Ezért mi, kommunisták, anélkül, hogy nézeteinktől és programunktól hajszálnyit is tágítanánk, kijelentjük, hogy az adott pillanatban csak egy programot és egyetlen célkitűzést ismerünk — megnyerni a háborút."

Reguláris hadsereg, központi hadvezetés, megfelelő tartalékok biztosítása, a hadsereg és a hátország alapos megtisztítása, a fasiszta ötödik hadoszlopnak és kiszolgálóinak felszámolása, harc a trockisták ellen; erődítmények és erős hadiipar létesítése; a parasztok támogatása; küzdelem az erőszakos kollektivizálás és a parasztokat fosztogató elemek ellen; szakszervezeti egység, a proletariátus egységes pártjának létrehozása, népfrontpolitika — ezt hirdeti José Diaz, ebben látja a győzelem elengedhetetlen feltételeit. Fáradhatatlanul hangoztatja ezeket a feltételeket minden egyes gyűlésen, cikkeiben, a pártértekezleteken. Akkor sem csügged el, ha egyes pártok vezetőinek megnemértő magatartásába ütközik.

1937 novemberében vagyunk, egy év telt el Madrid védelmének felejthetetlen napjai óta. Ez év során a Kommunista Párt állhatatosan harcolt és hatalmas munkát fejtett ki mind a fronton, mint a hátországban. E mindennapos munka folyamán a párt erősen megnövekedett és — ami még fontosabb — száz meg száz új kádert nevelt, fiatal, erősjellemű kádereket. Közvetlen tanítványai ezek Diaz elvtársnak, ki a Lenintől, Sztálintól és Dimitrovtól tanult bolsevik munkamódszer szellemében nevelte őket.

1937 novemberének első napjaiban az ellenségnek sikerült zavart keltenie a fasisztaellenes front ingadozóbb rétegei között, azok között, akiknek a népbe és a munkásosztályba vetett hitük a leggyengébb volt. Azt híresztelik, hogy fegyverszünet készül, sőt, hogy nemsokára megegyezésre kerül sor. A Kommunista Párt azonnal felveszi a harcot e célzatos híresztelések ellen. Összeül a párt Központi Bizottságának plénuma, hogy — José Diaz szavai szerint — „határozott és félreérthetetlen irányvonalat fektessen le. Minden egyes kommunista, tűzvonalba induló harcos, munkás és fasisztaellenes ember lelkesen és minden kétséget kizáró bizalommal érezze, hogy valamennyi nehézség és a helyzet súlyossága ellenére a spanyol nép le fogja győzni az idegen betörőket és a belső fasizmust. Résen kell lennünk — mondja Diaz elvtárs a plénumon. — Pártunknak kötelessége, hogy e mesterkedésekkel szemben nyiltan feltárja álláspontját, mely egyúttal az egész spanyol nép álláspontja is. Nem lehet béke addig, amíg az intervenciós hadseregek hazánk földjét tiporják. Nem lehet semmiféle kiegyezés sem a hazaáruló tábornokokkal, sem az idegen betolakodókkal. Kiűzni őket, leverni Francót, végleg megsemmisíteni országunkban a fasizmust — ez számunkra az egyetlen lehető kiegyezés".

Majd később hozzáteszi:

„Ugyanakkor, amikor támadjuk az ötödik hadoszlopot, mely állítólagos megegyezésről terjeszt híreket a tömegek között, harcolnunk kell azok ellen is, akik a nép legnagyobb ellenségei a hátországban: a trockisták ellen.

Hogyan dolgoznak a trockisták hátországunkban? Kémkednek, igyekeznek aláaknázni a fasisztaellenes egységet, demoralizálni a munkásokat. Régóta köztudomásúak a trockisták kapcsolatai Francóval, valamint az a kémszolgálat és provokációs tevékenység, amelyet POUM, a trockista párt folytat a fasiszták érdekében. A rendőrségnek több mint elegendő bizonyíték jutott a birtokába. A trockista provokátorok ellen már nemcsak azok a politikai bizonyítékok állnak rendelkezésünkre, amelyeket sajtójukban megjelent cikkeik, beszédeik és illegális röpirataik szolgáltatnak, hanem mindazok a bűnjelek — rejtjeles írások, levelek és iratok — amiket párthelyiségeikben és vezetőiknél találtak. Ezek a bűnözők nem érdemelnek szánalmat. A rendőrségi nyomozás eredményei a napnál is világosabban mutatják, hogy a falangisták és a «poumisták» teljes egyetértésben végzik illegális és kémmunkájukat. Ha pedig együtt dolgoznak, együtt is kell őket eltaposnunk!

Azóta a Köztársaság igazságszolgáltatása már megerősítette a nép ítéletét, megbélyegezte a POUM trockistáit mint a haza ellenségeit és az idegen betörők szolgálatában álló árulókat. Ezen ítélet után minden népéhez hű spanyol ember köteles fokozott éberséggel ügyelni, hogy a trockista árulókat és kémeket mindenhol leleplezzük és szánalom nélkül eltiporjuk. Tekintettel az ellenség cselszövéseire, a népfrontpolitika megerősítése még égetőbb fontosságúvá válik.

Pártunk tagjainak nem szabad megfeledkezniök arról, hogy a Spanyol Kommunista Párt politikája szilárd és következetes népfrontpolitika. Ez lényegében kettős jelentőségű: pártunknak egyrészt a legszorosabb kapcsolatot kell a tömegekkel fenntartania, elszántan kell képviselnie a fasiszta és az idegen betörők ellen harcoló népünk általános érdekeit; másrészt pártunknak tartózkodnia kell minden olyasmitől, ami árthatna az összes fasisztaellenes erő egységének."

José Diaz figyelmezteti a párt tagjait: vigyázzanak,

nehogy a siker fejükbe szálljon. Gyakori és szigorú önkritikára és bolsevik szerénységre hívja fel azokat, akik magas katonai vagy polgári pozicióba kerültek.

A Kommunista Párt főtitkárának szózata, mely abban a félig lebombázott épületben hangzott el, ahol a párt Központi Bizottsága két teljes ülését tartotta, nagy visszhangot keltett a köztársasághű Spanyolország minden részében; a fronton harcoló és a hátországban dolgozó népben pedig megerősítette a hitet a végső győzelemben; irányította és nevelte a dolgozó tömegeket és mindenuntalan arra emlékeztette a kommunistákat, amit a helyzet megkövetel tőlük: „Minden erejüket megfeszítve a végsőkig fokozzák politikai és munkateljesítményüket, harci és ellenálló képességüket."

Diaz elvtárs fáradhatatlanul ellenőrzi annak a helyes irányvonalnak a gyakorlati végrehajtását, amit a Kommunista Párt dolgozott ki a spanyol nép győzelme érdekében. Segíti és irányítja a párt tagjait, szigorúan rendreutasítja a helyes útról letérőket. A *Mundo Obrero* szerkesztőségének írt levele világosan mutatja, mennyire átérezte Diaz elvtárs a Kommunista Párt felelősségét abban a harcban, amely döntő fontosságú nemcsak a spanyol nép, de az egész demokratikus világ jövőjére nézve. Ez a levél azt is mutatja, hogy milyen tisztán látta Diaz a győzelem útjában álló akadályokat:

„A Kommunista Pártnak, mely a Szocialista Párttal együtt Spanyolország munkásosztályának pártja, nincsenek és nem is lehetnek az egész nép célkitűzéseitől eltérő céljai. Pártunk sohasem gondolt arra, hogy a háború megoldásául proletárdiktatúra létrehozását javasolja. A munkástömegek, a parasztok és a városi kispolgárok azért követnek bennünket, azért vonzódnak hozzánk, mert tudják, hogy mi vagyunk a nemzeti függetlenség, a szabadság és a köztársasági alkotmány legkövetkezetesebb védelmezői. Pártunk sohasem fog olyat tenni, ami megbontaná a nép egységét, hanem ellenkezőleg, a háború kezdete óta teljes erővel küzd azért, hogy a spanyol népet egyesítse

a szabadságért és nemzeti függetlenségért vívott harcban."

Ettől az álláspontól tapodtat sem tágítva, a néppel szorosan egybeforrva, José Diaz és pártja bátran szembeszállt minden belső és külső veszéllyel. Azután bekövetkezett Münchenben a demokráciának és a népek függetlenségének aljas árulása. Ennek bűnrészesei voltak a nyugati burzsoá demokráciák, akik hátba támadták a fasizmus által fenyegetett népeket. Ekkor José Diaz kiadja a jelszót: „A nemzetközi fasizmus nem fogja Spanyolország rovására megszilárdítani müncheni győzelmét!"

„Tömör egységben, éberen előre! Ne tűrjük az ingadozást vagy az ellenséggel való összejátszást. Ebben a szellemben folytatjuk harcunkat és győzni fogunk! Ebben a szellemben, egységesen, éberen és szilárdan folytassa harcát a nemzetközi proletariátus és kényszerítsen mindenkit — elsősorban saját szervezeteinek nemzeti és nemzetközi vezetőit — hogy ugyanilyen határozottsággal harcoljanak ők is a fasizmus ellen. Ez a győzelem kulcsa!"

Az új nemzetközi helyzet következtében a spanyol nép nemcsak hogy nem inog meg, hanem még jobban átérzi, mi a kötelessége a nemzetközi demokráciával szemben. José Diaz ezt így fejezi ki:

„Sürgős feladat áll a spanyol munkásosztály és szervezetei előtt: támogatnunk kell az egész világ proletariátusát, hogy minél előbb helyreállíthassa harci frontját a fasiszta támadók ellen, a békéért; hogy ne hagyja magát félrevezetni áruló bitangoktól és behódolóktól; hogy harci frontját még erősebben tartsa mint ezelőtt, olyan elszántsággal, ahogy mi, spanyol dolgozók védelmezzük már két éve hazánk földjét." José Diaz és a Kommunista Párt nagy célkitűzése mindenkor az egység volt: a munkásosztály és minden spanyol ember egysége a fasiszták ellen. Ebben a könyvben, az első laptól kezdve az utolsóig nincs egyetlen olyan beszéd vagy cikk, amelyben Diaz ne világítaná meg az egység fontosságát az adott helyzetnek

megfelelően. Egyik beszédében Diaz elvtárs a következőket mondja:

„Egység minden hátsó gondolat mellőzésével, minden fenntartás nélkül. Egység, melynek izmosodása javára válik a közös fronthoz csatlakozó minden egyes pártnak és szervezetnek. Büszke lehet az a párt vagy egyesület, melynek üléseire a többi szervezetek tagjai is ellátogatnak! Ez a fronton és a gyárakban már kezd megvalósulni."

A Népfront és a nemzeti egység zászlaja alatt a néppel összeforrt Kommunista Párt három küzdelmes év során a legnagyobb áldozatokat hozta Spanyolország szabadsága és függetlensége érdekében. Nem vár érte más jutalmat, csak azt, hogy a spanyol haza végre felszabaduljon és létrejöjjön a jövő virágzó és boldog Spanyolországa.

*

José Diaz egészsége a polgárháború végén erősen leromlott. Az óriási erőfeszítés, amelyet forradalmi munkájának során és a polgárháború évei alatt kifejtett, súlyosan aláásta egészségét.

1939-ben, a Szovjetunióban a legmodernebb orvostudomány mestereinek szerető gondoskodása vette körül. Súlyos műtéten esett át. A szovjet tudomány ez alkalommal megmentette a spanyol proletariátus szeretett vezetőjének életét.

1940-ben megírta történelmi fontosságú cikkét „Sztálinnak, a spanyol kommunisták vezérlő csillagának tanításai" címmel. A sztálini ideológia alapos tanulmányozása biztos támaszává vált a Spanyol Kommunista Pártnak politikai és taktikai kérdésekben, előbb a polgári-demokratikus forradalom harcaiban, majd a polgárháború során a külföldi intervenciósok és fasiszta árulók elleni küzdelemben.

A Kommunista Párt szeretett vezére, Spanyolország politikai életének legnagyobb alakja, 1942 március 21-én a grúziai Tbiliszi városában, a szovjet nép és vezetőinek

szeretetétől övezve halt meg. Hű harcostársa, Dolores Ibarruri elvtársnő kísérte utolsó útjára, a temetőbe. A nagy Pasionaria megfogadta José Diaz sírja előtt a párt, a spanyol munkásosztály és a nép nevében, hogy parancsát teljesítve továbbharcolnak Franco véres uralmának megdöntéséért, a Demokratikus Spanyol Köztársaság visszaállításáért, a szocializmus építéséért.

JOSÉ DIAZ

BESZÉDEIBŐL ÉS ÍRÁSAIBÓL

Elvtársak!

Szocialista és anarchista munkások, fasisztaellenes dolgozók, kik itt összegyűltetek: mindannyiotokat szívélyesen üdvözöllek a Kommunista Párt nevében.

Engedjétek meg, hogy először is felhívjam a figyelmeteket: olyan gyűlésen, mint a mai, melyet a jelenlegi annyira veszélyes és döntő pillanatban rendezünk, nem szabad a beszéd külsőségeivel törődnünk. Elvtársak, kik összejöttetek erre a gyűlésre, figyeljetek inkább a Kommunista Párt irányelveire. Hallgassátok meg, miként vonja le pártunk a tanulságokat a multból és hogyan elemezi a mostani helyzetet. Az itt tanultaknak nagy hasznát fogjátok venni a jelenleg oly fontos tömegharc kifejlesztésénél.

A FASIZMUS VESZÉLYE

Nem szabad, hogy időt vesztegessünk. Spanyolországban a fasizmus veszélye erősebb mint valaha. Az államhatalom reakciósokból és fasisztákból álló kormány kezében van és ez a rosszakaratú kormány szervezeti és stratégiai szempontból mindent elkövet, hogy megakadályozza a forradalmi mozgalom kibontakozását. Az országban terror dühöng. Ostromállapottal kötik gúzsba a népet, noha a kormány folyton arról szaval, hogy milyen nyugalom van az országban. Fenntartják a sajtóellenőrzést és betiltották a munkásosztály szócsöveit, köztük a forradalmi *Mundo Obreró*-t. Nap-nap után bocsátják ki a

„cedista" vagy radikális minisztériumok (kevés különbség van köztük, hiszen Gil Robles mindannyiuk gazdája) a reakciósnál reakciósabb rendeleteket. Az Országgyűlés is éppen olyan szorgalmasan gyártja a fasiszta szellemű törvényeket. De mindez nem elég nekik: most készítik elő az új sajtótörvényt és az új választási törvényt. Az elsőt abból a célból, hogy megakadályozzák a munkás és népi lapok megjelenését, viszont — Primo de Rivera nyomdokain haladva — tág teret biztosítsanak az újságokban a népet gyalázó és provokáló hivatalos közleményeik számára. A másik törvény pedig arra szolgál, hogy a kormány kénye-kedve szerint irányíthassa a választásokat, vagyis segíthessen a fasiszta csendőrségnek a választásokat „igazgatni".

De a kormány ezzel sem éri be. Még sokkal bestiálisabb módszerekhez folyamodik, melyekről ezer meg ezer véresrevert, meggyötört és megkínzott munkás tehetne tanúságot. A munkások a legkegyetlenebb elnyomás alatt sinylődnek; a halálos ítéletek száma egyre nő.

Az éremnek persze másik oldala is van: míg a népet elnyomják, sanyargatják és beléfojtják a szót, addig a reakciós bandák a legnyiltabban provokálhatják a néptömegeket. Sajtójuk — így például az *El Debate*, az *ABC* és a *La Nacion* — tele van a munkások ellen irányuló gyalázatos rágalmakkal. Primo de Rivera munkásgyilkos, fasiszta hívei szabadon terjeszthetik szennylapjaikat. *(Felkiáltások: „Halál a fasizmusra!")*

A HARC MEGSZERVEZÉSÉRŐL

Igen, elvtársak, a fasizmus el fog pusztulni. De vajjon a mi harci kedvünk egymaga elegendő ahhoz, hogy a fasizmust elpusztítsuk? Nyilvánvaló, hogy nem! Igaz, hogy jelenleg hatalmas forradalmi hév fűti a tömegeket, a Népfront és a fasisztaellenes egységfront híveinek száma óriási. A dolgozó nép egységes harcot akar, hogy kiszabaduljon abból a szörnyű helyzetből, melyet az előbb vázol-

tam előttetek. De újra felvetem a kérdést: vajjon elegendő-e ehhez a mi harci kedvünk és a győzelembe vetett hitünk? Nagyon örvendetes, hogy készen állunk felvenni a harcot a fasiszták ellen. E lelkes készségünk megnyilvánul ezen a nagygyűlésen és a többi gyűléseken is, melyeket mostanában rendezünk. De tudnunk kell, hogy ez az akarat és ez a lelkesedés még megszervezésre vár, mindezt egy erős szervezet medrébe kell vezetnünk, hogy biztosítsa tényleges győzelmünket a reakció és fasizmus felett. *(Úgy van!)*

Elképzelhető-e, hogy egy jól megszervezett, ravasz ellenséggel szemben, melynek hatalmas erőszakszervezet áll a rendelkezésére, csupán lelkesedéssel felvehetjük a harcot? Nem, elvtársak! Az elszántságot és a harci kedvet megfelelő szervezeti keretek közé kell helyeznünk, különben meddő marad. A helyeslés és készség, amellyel pártunk minden egyes jelszavát és harci felhívását fogadjátok, bizonyítja, hogy készen álltok felsorakozni a harcra — de ez mind nem elég. Szervezkedni kell, megállás nélkül szervezkedni, hogy szervezett seregünk tömör sorokban haladjon előre a kitűzött cél felé. Lenin, a világforradalom lángeszű vezére mondotta, hogy a forradalom csak úgy győz, ha megszervezi magát. Ugyanígy szól hozzátok ma a Kommunista Párt is. Világos, hogy a kormány a fasiszta pokol minden szörnyűségét ránk akarja zúdítani. Aljas terveire szervezett harccal kell válaszolnunk. Ma erről az emelvényről éppúgy, mint eddig minden alkalommal, ismételten felhívást intézünk a munkásokhoz, a parasztokhoz, a baloldali köztársaságpártiakhoz, minden fasisztaellenes szabad emberhez, hogy fogjunk össze ebben a súlyos órában mindannyian. Alkossunk egységes erővel fasisztaellenes Népfrontot, amely elég erős ahhoz, hogy szétzúzza a fasiszta és reakciós kormány minden aljas tervét. *(Nagy taps.)*

Ez mai beszédem lényege és célja. Meg akarlak győzni benneteket — több mint tízezer munkást, kik itt jelen vagytok — a fasisztaellenes Népfront szükségességéről. Az adott helyzet sürgősen megköveteli, hogy a Népfrontot

létrehozzuk. A Kommunista Párt nevében igyekszem kifejteni előttetek, hogyan és milyen elvi alapon kell a fasisztaellenes egységet megteremteni.

A KOMMUNISTA PÁRT ÁLLÁSPONTJA AZ OKTÓBERI ESEMÉNYEK ELŐTT

Elvtársaim, mi már október előtt, az októberi hősi napok előtt is, a munkásosztály erőinek egyesítéséért harcoltunk. Pártunk mindig igyekezett megvilágítani a többi munkásszervezet előtt, hogy az egység a győzelem elengedhetetlen feltétele. Már akkor is kitörölhetetlenül be akartuk vésni minden dolgozó tudatába azt a meggyőződést, hogy egy erős ellenséggel szemben össze kell fognunk, együttesen kell felvennünk ellene a harcot. Engedjétek meg, hogy bizonyítékképpen idézzem pártunk október előtti állásfoglalását ebben a kérdésben. A párt Központi Bizottságának rendkívüli plénuma egy hónappal az októberi felkelés előtt többek között így nyilatkozott:

„A burzsoázia és a földesurak már nem tudják elnyomó rendszerüket az úgynevezett «demokráciával» álcázni. Már ledobják az álarcot, mely feszélyezi őket és szégyentelen nyiltsággal alkalmazzák a városi és falusi dolgozó nép elnyomásának legbestiálisabb módszereit. Az uralmon lévő osztályokat és kormányukat politikájukban és elnyomási módszereikben az a célkitűzés vezeti, hogy terrorista, vérengző fasiszta diktatúrát vezessenek be a forradalom növekvő táborának szétverésére."

Mi akkor erre a következtetésre jutottunk:

„Ebben a helyzetben a forradalom győzelmének eléréséhez az alapvető feladat *a forradalmi erők megszervezése és tömörítése szilárd és céltudatos vezetés alatt.* A dolgozó tömegek tisztában vannak ezzel. Állandó jellegű és országosméretű harci egységfrontot kívánnak létrehozni, mert tudják, hogy csak így vehetik fel a harcot az ellenforradalommal."

Ez volt a mi álláspontunk október előtt. Beléptünk a munkásszövetségbe, bár tudtuk, hogy ez a munkás-

szövetség távolról sem felel meg az egységfront követelményeinek. Beléptünk azért, hogy a munkásszövetséget átalakítsuk a munkások és parasztok igazi egységfrontjává. Ez azonban egyesek *ellenállása* és mások *értetlen magatartása* következtében, sajnos, csak részben sikerült. Asturiában pártunk széles tömegek között terjesztette az egységfront gondolatát; itt az egységfront-bizottságok mögött már harcos múlt állt és a munkásszövetségek hamarosan megalakultak, egy részük közvetlenül a harcok idején. Ennek köszönhető, hogy Asturiában a proletariátus legyőzte az ellenséget, míg Spanyolország többi részében, ahol egységfrontszervek még nem léteztek, vagy csak kezdetleges állapotban voltak meg, a harc nem ölthetett ugyanolyan hatalmas méreteket.

Elvtársak, ha a Népfront életbevágóan szükséges volt október előtt, mennyivel fontosabb ma, amikor a fasiszta veszély még sokkal erősebb és az államgépezet egy része máris a fasiszták kezén van! Ma az akcióegység szerveinek létrehozása és fejlesztése minden másnál fontosabb.

A KOMMUNISTA PÁRT ÉS AZ OKTÓBERI ESEMÉNYEK

Mindannyian ismeritek az októberi eseményeket. Tudjátok, hogy felkelés tört ki és a spanyol, a katalán, a baszk, a galiciai dolgozók — egyszóval a dolgozók szerte Spanyolországban — az általános sztrájk és a forradalmi harc útjára léptek, hogy gátat vessenek a fasizmus előretörésének. Tudjátok azt is, milyen csodálatraméltó elszántsággal harcoltak a tömegek azért, hogy megdöntsék a nagyburzsoázia és a földesurak hatalmát, elűzzék a reakciós, fasiszta kormányt és magukhoz ragadják a hatalmat. Ez csak Asturiában sikerült, mert ott harcolt leghősiesebben a proletariátus, mert ott egységesen harcoltak. Tizenöt napig lobogott diadalmasan a munkások és parasztok hatalmának zászlaja Asturia fölött! A munkás- és parasztszövetségek fegyveres erővel meghódították a hatalmat. Asturiai elvtársainknak ez a hőstette örökké élni fog a ki-

zsákmányoltak emlékezetében. De egy pillanatra se felejtsük el, hogy hős testvéreink azért győztek Asturiában, mert mindvégig egyetértésben, vállvetve harcoltak. Ahhoz, hogy az egész országban győzelmet arathassunk, valóra kell váltanunk az egységfront tervét és meg kell teremtenünk az akcióegységet az ország minden részében. Új munkás- és parasztszövetségeket kell alakítanunk és ki kell fejlesztenünk a már meglévőket, hogy a tömegek élére állhassanak a reakció és a fasizmus elleni harcban. Ha így járunk el, biztosítalak benneteket, hogy a kormány, Gil Robles és gazdái úgy szedik majd az irhájukat, úgy fognak szégyenszemre menekülni, miként az asturiai burzsoák és csendőrök menekültek a fegyveres asturiai bányászok és a többi dolgozó zárt sorai elől! *(Tomboló lelkesedés. Hosszú ideig éltetik Asturiát, a forradalmat és az egységfrontot.)*

SZOLIDARITÁS A MEGTORLÁSOK ÁLDOZATAIVAL

Elvtársaim, kik lelkesen éltetitek a dicsőséges Asturiai Kommün hőseit, felhívlak benneteket, hogy vállaljatok szolidaritást a megtorlások áldozataival. Ne felejtsétek el, hogy Asturiában hány bányász gyermeke maradt árván, hány asszony került a legszörnyűbb nyomorba. Ne felejtsétek el, hogy az ellenforradalom éhhalálra ítélte az asturiai munkásosztályt. Ne felejtsétek el, hogy 25 000 elvtársunk börtönben sinylődik. S ne felejtsétek el, hogy a felkelés hány hőse kénytelen most bujkálni, mint az üldözött vad . . . Meg kell szilárdítanunk osztályszolidaritásunkat ezekkel az elvtársakkal. Minden proletárnak, minden dolgozónak, minden becsületes embernek hetenként legalább néhány centimost kell fordítania az ellenforradalmi terror áldozatainak segélyezésére. Ezáltal is leróhatjuk becsületbeli kötelességünket testvéreinkkel szemben, kik érettünk hullatták vérüket — elsősorban pedig Asturia hős munkásosztályával szemben, amelyet a kormány legvadabb terrorja sem tud megtörni. Asturia munkássága sztrájkokat

rendez, folytatja a harcot és magasba emelt ököllel bátran fenyegeti azokat, akik vérbeborították... *(Viharos éljenzés szakítja félbe a szónokot.)*

A KOMMUNISTA PÁRT VÁLLALJA A FELELŐSSÉGET A FELKELÉSÉRT

A Kommunista Párt az első arcvonalban küzdött. A kommunisták Asturiában és másutt fegyvert fogtak és a tűzvonalban harcoltak. Főleg Asturiában, ahol pártunk a legerősebb, nyugodtan vallhatjuk, hogy a dicsőség nagyrésze minket illet. *(Nagy taps.)*

És halljátok, elvtársak, hallja meg mindenki, aki hallani akarja: a kommunisták hívták harcba és felkelésre a népet, ők álltak a tömegek élére és fegyverrel a kezükben harcoltak a reakciósok, a fasiszta elnyomók ellen. Ezért a Kommunista Párt elválaszthatatlanul egybeforrt a felkeléssel és teljes mértékben vállalja érte a politikai felelősséget. Ismételten hangsúlyoztam ezt a tényt, mert — úgylátszik — vannak, akik ki akarnak bújni a felelősség alól, agyon akarják hallgatni a multat és megtagadnak minden közösséget az asturiai felkeléssel és az októberi harcokkal.

Mi, kommunisták, nagyon jól tudjuk, miért bújnak ki egyesek a mozgalomért való felelősség alól. Ha mi nem hirdetnénk fennhangon, hogy az asturiai felkelés és a forradalmi tömegek októberi tettei dicsőséges cselekedetek voltak — közvetlen következményei minden eddigi harcunknak, agitációnknak és annak a példának, amit mi, kommunisták, adtunk a munkásosztálynak — akkor már-már olyan színezete lehetne a dolognak, mintha ezekben a dicsőséges tettekben valami szégyelni vagy titkolni való volna. Nem, elvtársak: mi büszkék vagyunk a tömegek tetteire és különösképpen büszkén gondolunk az asturiai felkelésre. Ott sinylődik a börtönben, szüntelen halálveszély közepette, hőseink egyike, pártunk egyik felelős tagja: Manso elvtárs... *(Hosszan éljenzik Manso elvtársat.)* Manso elvtárs és pártunk többi kerületi vezetői az

asturiai megmozdulásért büszkén vállalják a politikai felelősséget.

De ha még ez sem lenne elég, ha egyesek még mindig kételkednének, a Kommunista Párt nevében ezennel tudtára adom minden munkásnak, minden parasztnak, minden dolgozónak — és jól nyissa ki a fülét a reakciós banda is — hogy igenis, mi vagyunk felelősek az októberi forradalmi megmozdulásért és a Spanyol Kommunista Párt magára vállal minden politikai felelősséget a győzelmes asturiai felkeléssel kapcsolatban. (Fergeteges taps. A munkások felállnak és proletár üdvözlésre szorítva öklüket, lelkesen éltetik a Kommunista Pártot.)

A MEGTORLÁS SZÖRNYŰSÉGEI

Most, hogy a reakciónak sikerült a felkelést elfojtania, a kormány siet felhasználni pillanatnyi győzelmét a munkásosztály felett. Bosszújában olyan féktelen megtorlásokat visz végbe, amelyekre még azokban az országokban is alig van példa, ahol a fasizmus legbrutálisabb uralma dühöng. A reakciósok bosszúvágya szinte hihetetlen aljasságokban tombolja ki magát. A hivatalos cenzúra ellenére sok szörnyűség jut a nép tudomására. Az előbb Bolivar elvtárs beszámolt nektek néhány kínzási módszerről, amelyet most a munkások ellen alkalmaznak. Ezer és ezer hősi halottunk van. Nemcsak a harcban elesettekre gondolok, hanem azokra is, akik az ellenforradalom átmeneti győzelme után a megtorlás áldozatai lettek.

A CEDA és a radikálisok híven követik gazdáik — a kapitalisták és földesurak — parancsait. Legfőbb feladatuknak tekintik, hogy tűzzel-vassal irtsák a forradalmi mozgalmat. A „cedista" katolikusok mórokat küldenek, hogy karddal „békéltessék" meg a „kereszténveket" és az Idegenlégió söpredék hadát küldik Asturiába „rendet csinálni"! Megkínozzák a foglyokat és „beismerő" vallomásra kényszerítik őket; legyilkolják a forradalmi munkásokat, halálra éheztetik a bányászokat . . .

Ez az éhség, a vérengzés és a halál kormánya. Ez a

kormány olyan vadállatias kegyetlenkedéseket követett el, hogy alig találunk rá példát a történelemben! *(Ezután Diaz elvtárs néhány konkrét esetet ismertet. A közönség nagy felháborodással hallgatja. Sok asszony sírvafakad.)*

AZ ELSŐ GYŐZTES CSATA OKTÓBER ÓTA

Ez volt a helyzet közvetlenül október után. Ekkor a Kommunista Párt többszöri felhívással fordult a munkásszervezetek, a Szocialista Párt és az összes fasisztaellenes elemek felé, hogy szervezzenek harci egységfrontot a megtorlások és a halálos ítéletek ellen. Jelszavunk — „Le a kivégzésekkel!" — visszhangra talált Spanyolország minden egyes városában és falujában s megmozgatta a dolgozó népet.

Sajnos, nem minden szervezet állt ki felhívásunkra. A Szocialista Párt passzív álláspontra helyezkedett, mely aligha használ a munkásosztály ügyének. Többszöri felhívásunkra, hogy közösen szervezzük meg a harcot, a Szocialista Párt mély hallgatással felelt. Olyankor tette ezt, amikor sürgősen cselekedni, harcolni kellett volna, hiszen számtalan forradalmi munkás, köztük szocialista párttagok élete halálos veszélyben forgott.

Ennek ellenére nem csüggedtünk. Tudtuk, hogy csak erélyes tömegakcióval állíthatjuk meg a megtorlásokat és vethetünk véget a kivégzéseknek. Ki nem látta Madrid és a többi spanyol város utcáin azt az ezer meg ezer ujságot és röpiratot, a felírásokat a falakon, melyek mind a Spanyol Kommunista Párt aláírását hordozták? Ez pártunk erőfeszítésének köszönhető és mindazoknak a szervezeteknek, amelyek pártunk kezdeményezésére mozgosították erőiket. *(Taps.)*

Ez a fáradhatatlan munka, ez a harc a nép körében általános tiltakozó mozgalmat eredményezett. A reakciós és fasiszta bandák kivételével mindenki nyomatékosan kérte és követelte a halálos ítéletek felfüggesztését. De nemcsak Spanyolországban, hanem külföldön is tiltakoz-

tak. A kommunisták felhívására a Vörös Segély és a fasisztaellenes szervezetek világszerte megmutatták, mi a nemzetközi szolidaritás. Mindennek az eredménye az volt, hogy húsz halálraítélt elvtársunkat kiszabadítottuk a hóhér karmai közül. Ismételjük, mert jogunk van hirdetni: ennek a propagandahadjáratnak a motorja és fejlesztője kilencven százalékban a Kommunista Párt volt. A fasisztaellenes Népfront keretei közt folytatott egységes harc, mely húsz halálos ítélet felfüggesztését tudta kivívni, október óta az első nagy ütközet, mely a proletariátus győzelmével végződött.

AZ ELSŐ VÁLSÁG OKAI

Mindannyian tudjátok miképpen következett be az első kormányválság október óta. Vita keletkezett a kormányon belül, vajjon felfüggesszék-e a húsz forradalmi munkás halálos ítéletét? Lerroux hajlott a felfüggesztés felé, mert ez a vén reakciós róka, Gil Robles engedelmes kiszolgálója, jól látta, hogy a forradalmi áradat egyre hatalmasabb méreteket ölt és újabb húsz kivégzés olyan felzúdulást keltene, amely elsöpörné a hóhérokat. Ezzel szemben Gil Robles úgy érvelt, hogy minél több forradalmárt ölnek meg, annál kevesebb ellenségük marad. Pedig jól tudja ő is, hogy a forradalom csíráját nem lehet elfojtani. Ha a reakciósok agyát annyira elborítaná vérszomjas gyűlöletük, hogy elhatároznák valamennyi forradalmár legyilkolását, akkor se tudnák tervüket végrehajtani, mert ma már minden egyes munkásban, dolgozóban, antifasisztában — minden egyes becsületes emberben — forradalmárra találnának . . . És ugyan mi lenne Gil Roblesből és gazdáiból, ha kiirtanák azokat, akik enni adnak nekik . . .? *(„Halál Gil Roblesre!")*

A húsz kegyelmi rendelet robbantotta ki a válságot. De a kegyelmi rendeleteket nem a kormány jóakaratának, hanem kizárólag a tömegek egységes erőfeszítésének köszönhetjük. Mit bizonyít az a tény, hogy a válságot ezen

óriási forradalmi jelentőségű megmozdulás robbantotta ki? Azt bizonyítja, hogy a forradalom él és izmosodik, hogy a proletariátus nem adta meg magát, hanem összeszedi erejét és új, győzedelmes csatákra készül a nagyburzsoázia és a földesurak ellen! Ha megfelelő szervezés nélkül is ilyen eredményt értünk el, mi mindent tudnánk kivívni, ha az összes munkások és antifasiszta erők szervezett egységbe tömörülnének egy olyan párt irányítása mellett, amelyet forradalmi elmélet és gyakorlat vezet! Nincs kormány, mely ellen tudna állni az ilymódon megszervezett és irányított tömegeknek. Elsöpörnénk Lerroux-t és Gil Roblest! *(Taps.)*

Elvtársaim, ez a legyőzhetetlen szervezet: a fasisztaellenes Népfront. Magját a munkás- és parasztszövetségeknek kell alkotniok; de minden elvtársnak tudnia kell, hogy ebbe a széles fasisztaellenes harci frontba a munkásokon és parasztokon kívül a hivatalnokréteget, a becsületes értelmiségieket, a kisiparosokat és kiskereskedőket is be kell vonni — tehát mindazokat, akik gyűlölik a fasizmust és a vele járó terrort, éhezést, nyomort. A Népfront élén pedig nem állhat más, mint a proletariátus és annak élcsapata, a Kommunista Párt, mert ez az egyetlen olyan párt, amely képes az élvonalban harcolni, felvértezve a Kommunista Internacionále tanításaival. Csak ez tudja biztosítani a forradalom győzelmét, mint annak idején a dicsőséges Bolsevik Párt. A legnagyszerűbb példa erre a hatalmas Szovjetunió! *(Taps.)*

GIL ROBLES A HADÜGYMINISZTÉRIUMBAN

Lerroux új kormányt alakított, mely főleg radikálisokból állt. Megriadva a tömegek erejétől, egy teljes hónapig liberális húrokat igyekezett pengetni, hogy illúziókat ébresszen a tömegekben. De vajjon kiben sikerült illúziókat keltenie? Legfeljebb azokban az együgyű lelkekben, akik a sok keserű tapasztalat ellenére, még mindig nem akarták megérteni, mire képes ez a vén reakciós.

Bennünket ugyan nem tévesztett meg, sem a proletariátust.

Íme, mire képes Lerroux és általában az ellenforradalom: a következő hónapban új kormány alakult, öt „cedista" miniszter részvételével! De mindennek betetőzése, hogy a fasiszta Gil Roblest nevezték ki hadügyminiszterré. Vajjon mit terveznek? Gil Robles bizonyára fel fogja számolni azt a kevés demokráciát is, ami még maradt az államapparátusban és a hadseregben. A fontos pozíciókat nyilván magához hasonló megrögzött fasisztákkal fogja betölteni.

Mivel most a CEDÁ-nak és a többi fasiszta pártnak döntő szava van a kormányon belül, minden lehetőségük megvan arra, hogy szervezetileg és politikailag tömörítsék a fasiszta erőket és „legális" úton ragadják meg a hatalmat, akárcsak Hitler Németországban.

Lehet-e más célja Gil Roblesnek, mint az, hogy fasiszta demagógiával félrevezesse a tömegeket? Ha igen, akkor miért állította a hadsereg élére Franco tábornokot és a többi monarchista, Primo de Rivera-barát tábornokot? Gil Robles nyilván nem azért ül a hadügyminisztériumban, hogy demokratizálja a hadsereget, hanem azért, hogy katonai államcsínyt készítsen elő, mellyel véres fasiszta diktatúrát zudítana ránk.

Ezt a nagy veszélyt kellőképpen át kell éreznie minden kommunistának, minden szocialistának vagy baloldali köztársaságpártinak — minden szabad embernek. Nem szabad szemet húnynunk felette. Puszta szólamokkal nem háríthatjuk el a veszélyt, hanem csakis a munkás és antifasiszta erők nagy egységfrontjával. Aki nem érti ezt, a veszély súlyosságát sem fogta fel kellőképpen!

A CEDA VESZEDELMES DEMAGÓGIÁJA

Jelenleg nemcsak a katonai államcsíny fenyeget bennünket, hanem a „cedista" demagógia veszélye is. A CEDA — a nagykapitalisták, a bankárok, és az egyház mágnásai-

nak pártja — úgy lép fel a falusi tömegek előtt — melyeknek művelődését és politikai fejlődését a helyi kiskirályok mesterségesen meggátolják — mintha problémáikra megoldást tudna nyujtani. Hazugságokkal igyekszik megnyerni őket és az éhező, kétségbeesett munkanélkülieket. Mi nagyon jól tudjuk, hogy a CEDA hazudik, hiszen nem nyujthat a tömegek számára mást, mint börtönt és pusztulást. De kötelességünk, hogy megmagyarázzuk ezt testvéreinknek, a földmunkásoknak, a szegényparasztoknak és a munkanélkülieknek, különben behálózza őket a „cedisták" aljas demagógiája. A „cedisták" kezükben tartják a kormányhatalmat és a propaganda minden eszközét; ha mi nem fejtünk ki kellő ellenpropagandát, hazugságaikkal és némi ügyesen szétosztott könyöradomány segítségével magukhoz édesgethetik a tömegek egy részét, hogy aztán rájuk támaszkodva, bevezessék a fasizmust, a népelnyomás, éhínség és szenvedés rémuralmát.

A CEDA felhasználja céljaira a papokat és a katolikus nőegyleteket is. Ezek beállítanak az éhező munkanélkülieknek és munkát ígérnek nekik vagy jelentéktelen könyöradománnyal próbálják őket lekenyerezni. Másik fegyverük a gyóntatás . . . Ilyen módszerekkel akarják hálójukba keríteni a tömegeket. Valóban sok kárt tehetnek, ezért nem szabad ezt a veszélyt sem lebecsülnünk.

Meg kell mondanunk az éhes parasztoknak és a munkanélkülieknek, hogy a CEDA csak áltatja őket, mint engedelmes barmokat a fasizmus vágóhídjára akarja terelni őket és segítségükkel az egész dolgozó népet a fasizmus poklába próbálja taszítani. A demagóg ígéretekkel szemben nekünk napvilágra kell hoznunk a tényeket; feltárnunk, hogy Gil Robles többmillió pesetára rúgó hadiköltségvetést készít elő és hatalmas katonai gépezetet akar felépíteni, mely kifelé a nagyhatalmakat döfködné, de befelé a munkásokat nyársalná fel; ez pedig mindenképpen rossz, mert egyrészt háborúba sodorhat bennünket, másrészt katonai diktatúrát ültethet a nép nyakára.

Az ország munkásainak és antifasisztáinak tisztán kell látniok azt a kétféle veszélyt, amire utaltam. Kettős a veszély, de mögötte egyetlen célkitűzés áll: terrorista fasiszta diktatúrát akarnak bevezetni Spanyolországban. Felfedtük tehát a veszélyt, de miként fogjuk kiküszöbölni? Mi a helyzet megoldása?

Íme ez az a nagy feladat, melyet a jelen történelmi pillanat állít elénk. Most fog eldőlni, képesek vagyunk-e gátat vetni a fasizmus előtörésének.

Az előttem felszólalók mindnyájan hangsúlyozták, hogy: „*No pasarán!*" Hadd tegyem hozzá, hogy ez a jelszó csak akkor telik meg tartalommal, ha minden tekintetben fel is készülünk a fasizmus elleni harcra. Hiába lelkesedünk a gyűléseken, ha utána szép nyugodtan hazamegyünk és várjuk, hogy a megoldás mannaként ölünkbe hulljon valahonnan a felhők közül. Ha így teszünk, elvtársaim, akkor bizton mondhatom nektek, hogy a fasizmus csakhamar szörnyű valóság lesz országunkban. Szörnyű valóság, egyetlen más diktatúrához sem hasonló. Izelítőt kaptunk belőle Asturiában; nem nehéz elképzelni, mi várna ránk, ha egész Spanyolországban győzne a fasizmus!

Megvan rá a mód, hogy „megállítsuk a fasizmust", de csak úgy, ha mindnyájan összefogunk, ha ti — a különböző szervezetekhez és pártokhoz tartozó tízezer munkás, kik itt megjelentetek — kényszerítitek vezetőiteket, hogy elfogadják a Kommunista Párt egységfrontra szólító felhívását, ha gyáraitokban, hivatalaitokban, az egyetemeken — tehát országszerte mindenütt — megszervezitek a fasisztaellenes Népfrontot. Akkor valóban hirdethetjük, hogy „megállítjuk a fasizmust!" Nemcsak hogy megállítjuk, hanem el is kergetjük ezt a fasiszta kormányt, a reakciós országgyűlést és az egész reakciós bandát! *(Nagy taps.)*

Milyen taktikára van jelenleg szükségünk? Hogy válaszolhassunk erre a kérdésre, világosan kell látnunk, melyik út vezet a győzelemhez és nem szabad elfelejtenünk, hogy a súlyos helyzet megköveteli a lehető legszélesebb harcifront megalakítását.

Melyek azok az erők, amelyek egységfrontba tömörülhetnek a reakció és a fasizmus ellen? Számunkra nem kétes, hogy ezek az erők elsősorban: *a Kommunista Párt és a Szocialista Párt, az ifjúkommunisták és az ifjúszocialisták, továbbá a baloldali koztársaságpártiak és valamennyi népi tömegszervezet, mely hajlandó harcolni a fasizmus ellen.*

De nem engedhető meg, hogy az új szövetség minden elvi alap és program nélküli gyülekezet legyen. Megfelelő szervezeti formára és közös harci programra van szüksége, mégpedig igen egyszerű, világos szervezeti formára és programra, melyet könnyűszerrel megérthet minden dolgozó és antifasiszta.

A szervezeti felépítés terén elsősorban és haladéktalanul országos értekezletre kell összehívnunk a már említett pártok és csoportok képviselőit; ugyanekkor vidéki és helyi értekezleteket is kell tartanunk, hogy mindenütt megvitassák az új szervezet programját. E baráti megbeszélések során majd kialakul közöttünk a közös harc szempontjából annyira szükséges összhang.

Így alkotjuk meg a hatalmas és átfogó fasisztaellenes frontot, amely felveszi majd a harcot a reakcióval meg a fasizmussal és síkraszáll börtönben sínylődő elvtársaink kiszabadításáért. Könnyen megtehetjük ezt, úgy-e? *(Igen! Igen!)* Akkor hát, elvtársak, vegyétek rá szervezeteitek vezetőit, hogy kövessék felhívásunkat és meglátjátok, hogy a fasisztaellenes Népfront nemsokára fényes valósággá válik.

Annyira világos a helyzet, hogy még a dolgozók ellenségei is jól látják. A fasiszták tudják, mi történik. Hallgassátok csak meg, hogyan fenyegetőznek. Itt van például a *La Nacion* című fasiszta újság egyik cikke, amely ezt a címet viseli: „Ellenforradalmi front és jobboldali szövetség Spanyolország megmentése érdekében". A cikkben egyebek közt a következőket mondják:

„... Hadd mutassunk rá arra a megoldásra, amely a két irányzatot közös nevezőre hozhatná. Kétségtelen, hogy ha az októberihez hasonló forradalmi mozgalom üti fel a fejét, a rendes és hazafias spanyolok kötelessége, hogy elébeálljanak, visszaverjék, sőt fegyveres erővel tiporják el, mert ha a szeparatistáknak és bolsevikoknak sikerül továbbfolytatniok gyalázatos, hazaáruló tevékenységüket, eljön az idő, amikor mindnyájunknak harcba kell mennünk, hogy végleg kiirtsuk ezt a förtelmes veszélyt, amely már négy év óta gúzsba köti az országot."

Kell-e ennél világosabb fenyegetés? Nyilvánvaló, hogy a fasiszták a katonai államcsínyre céloznak. Tudják, hogy főnökük, ki kezében tartja a hadügyminisztériumi tárcát, fogja vezetni őket. Ám az a fenyegetésük, hogy fegyveres erővel fognak fellépni, egy percig sem ijeszt meg bennünket. Már kaptak ők ízelítőt abból, hogyan tudnak harcolni a forradalmárok és mire képesek, ha fegyver van a kezükben, mint az például Asturiában történt. Tudják, hogy nem állunk meg félúton ... *(Óriási éljenzés.)*

Sőt, tovább megyek; az *ABC* fogvacogva ír egyesülésünk lehetőségéről. Egyik nemrégen megjelent vezércikke így szól:

„Ma már világos, hogy egyre jobban terjed és erősödik a törekvés egy olyan választási szövetség megalakítására, amely a kommunistáktól és a szocialistáktól kezdve a baloldali köztársaságpártiakig, mindenkit magába foglalna. Nem kétes, hogy a koalíció máris megszilárdul és harci frontba tömörül egész Spanyolországban. Bevalljuk,

hogy e kilátások aggodalommal töltenek el bennünket, főleg, ha az 1933-ban győztes jobboldali koalíció jelenlegi gyengeségeire és hiányosságaira gondolunk ... Mostantól kezdve két pontosan elhatárolt tábor között folyik a harc: a forradalom és az ellenforradalom tábora között."

Így ír az *ABC* — és teljesen igaza van. Széles, átfogó egységünk biztos győzelmet jelent számunkra. Maguk a fasiszták is hangsúlyozzák, hogy csak két front létezik: fasiszta és antifasiszta, forradalmi és ellenforradalmi. Mindenki számára világos, hogy a spanyol tömegek ellenségei a fasizmusnak és a forradalom mellett foglalnak állást.

Ugyanakkor szomorúan tapasztalunk egyet-mást. Így például a Szocialista Párt ahelyett, hogy meghívásunkat elfogadva, velünk tartott volna a mai gyűlésen — hiszen minden gyűlésünkön szívesen látjuk őket — külön gyűlést rendezett. *(Több hang: „Kettőt!")* Igen, két külön gyűlést, melyek mesterséges szakadást idéznek elő a tömegek fasisztaellenes és forradalmi megmozdulásában. Azok a tömegek, amelyek ma az Európa és a Pardiñas filmszínházakban gyűltek össze, kétségkívül fasisztaellenes érzelműek; ők is a politikai foglyok szabadonbocsátását követelik. Miért nem vagyunk hát akkor egy gyűlésen? *(Nagy taps.)* Úgy látszik a Szocialista Párt külön utakon akar járni. Vajjon a Szocialista Párt le tudja győzni a fasizmust egyedül, a saját erejéből? Persze, hogy nem. A Kommunista Párt talán le tudná győzni a fasizmust egyedül? Győzhetnek talán a baloldali köztársaságpártiak, ha magukra lennének utalva? Ők sem tudnák. Akkor hát miért nem vagyunk mindnyájan együtt, mint ahogy mi, kommunisták, kívántuk? Miért nem jöttek el a szocialisták és a baloldali köztársaságpártiak? Nem kell majd úgyis együtt harcolnunk a fasizmus ellen? *(Hosszas taps.)*

A mi országunk belső helyzete alig különbözik a többi kapitalista országban uralkodó helyzettől. Az egész világon két tábor áll szemben egymással: a fasizmus és az antifasizmus tábora. És azt látjuk, hogy a proletariátus mindenütt, ahol egységesen lép fel, győztesen kerül ki a harcból; ahol pedig konokul ragaszkodik szétdaraboltságához, egyik csatát a másik után veszíti el. Íme két példa: 1933 novemberében a munkásosztály egységének megbontása következtében a reakciósok és fasiszták győztek Spanyolországban. Franciaországban nemrégen voltak választások. Mivel ott a proletariátus egységesen lépett fel és a Francia Kommunista Párt erőfeszítései következtében minden fasisztaellenes erő szoros egységfrontba tömörült, a francia hitleristák tervei kudarcba fúltak. Két jellemző példa ez.

Nemzetközi viszonylatban azt látjuk, hogy az összes fasiszta erők összefogtak a proletariátus ellen, valamint a proletariátus szocialista hazája, a Szovjetunió ellen. A fasiszták az 1914-es háborúnál is szörnyűbb vérontással fenyegetik a világot. Ilyen körülmények között a Szovjetunió nagyszerű példát mutat a békéért folyó küzdelemben, a német fasizmus által vezetett háborús gyujtogatók ellen. A háború megakadályozása érdekében a Szovjetunió szerződést kötött Franciaországgal. E szerződés jelentős lépés a béke érdekében. Amikor Laval föltette Sztálinnak a kérdést, vajjon véleménye szerint Franciaországnak őrködnie kell-e nemzeti biztonsága fölött a fenyegető agresszióval szemben, Sztálin elvtárs teljes felelősségérzettel, Lenin példáját és tanításait követve, határozott igennel válaszolt. Hangsúlyozta, hogy Franciaországnak fenn kell tartania nemzeti védelmi felkészültségét, ahogy ezt biztonsága megköveteli. Így nyilatkozik egy igazi leninista, a forradalom vezére, az acélos ember, aki a Szovjetuniót győzelemről győzelemre vezeti — Sztálin elvtárs! *(Leírhatatlan lelkesedéssel ünneplik Sztálint és a Szovjetuniót.)*

Elvtársaim, ezt az állásfoglalást, melynek helyessége számotokra és minden forradalmár számára egy pillanatig sem lehet kétséges — ezt az állásfoglalást, amelyet örömmel és lelkesedéssel fogadtatok — a reakciós jobboldali szociáldemokrata vezetők, a hazafiaskodás e „bajnokai", természetesen helytelenítik. Ők, akik imperialista gazdáikat mindig hűségesen kiszolgálták; ők, akik megszavazták és ma is megszavazzák a hadihiteleket; akik mind a kormányokon belül, mind az ellenzék körében az imperialisták szekértolói — ők merik bírálni a szovjet-francia szerződést! Ezt használják fel ürügyül arra, hogy a Szovjetuniót a legaljasabb rágalmakkal és gyalázkodásokkal illessék!

Ne törődjünk velük, elvtársak! Ezeknek az elemeknek a legkisebb joguk sincs nemzetköziségről és a háború ellen vívott harcról beszélni. Úgylátszik, nem akarják észrevenni a veszélyt, amelyet a hitlerfasiszták háborús céljai jelentenek, azoknak a munkásgyilkosoknak a céljai, akik már nem is titkolják, hogy háborúra készülődnek. Háborúra készülnek, hogy megsemmisítsék a kommunizmust és hatalmukba kerítsék azokat az országokat, amelyek nem tudnak ellenállni. Ma már mindenki felismeri a német fasizmus okozta háborús veszélyt, amely megkívánja, hogy a szocializmus országa és a burzsoá-demokratikus Franciaország megegyezzenek egymással. De ha néhány ember még mindig kételkedik, lépre megy a Szovjetunió ellenségeinek és azt hiszi, igaza van annak a cinikus bandának, amely reformizmussal vádol bennünket — a kommunistákat, akik elsőnek állnak csatasorba, hogy életüket áldozzák minden haladó megmozdulás érdekében, akik a világ egyhatod részében megsemmisítették a kapitalizmust és építik a szocializmust, akik győzelmesen viszik előre a forradalmat Kínában, ahol tanácsterületekben szerveznek sokmillió embert... *(Az ünneplés túlzúgja a mondat végét.)* Hogy megmutassam, milyen hallatlan ostobaság és csalás az, amit a jobboldali szociáldemokraták állítanak, felolvasom nektek Leninnek, a világ-

forradalom lángeszű vezérének megjegyzéseit ezzel a kérdéssel kapcsolatban. Egy levelében, melyet az amerikai munkásoknak küldött 1918-ban, s amely leckét ad a helyes forradalmi politikáról, Lenin ezt írta:

„Amikor a német imperialista rablók 1918 februárjában csapataikat a fegyvertelen, hadseregét leszerelt Oroszország ellen vezényelték, amely bízott a proletariátus nemzetközi szolidaritásában . . ., akkor én a legkevésbbé sem ingadoztam, hogy bizonyos «megegyezésre» lépjek a francia monarchistákkal.

Sadoul francia százados . . . elvezette hozzám de Lubersac, francia katonatisztet. «Én monarchista vagyok, egyetlen célom — Németország leverése», jelentette ki nekem de Lubersac . . . Ez egyáltalán nem zavart engem abban, hogy «megegyezzem» de Lubersac-kal azoknak a szolgálatoknak tekintetében, amelyeket francia katonatisztek, robbantó-szakemberek, kívántak tenni a vasútvonalak felrobbantásával a német támadás akadályozása érdekében. Ez a «megegyezés» a szocializmus érdekében kötött megegyezés példaképe volt, amelyet minden öntudatos munkás jóváhagy. A francia monarchista és én kezet fogtunk egymással, bár tudtuk, hogy egyikünk is, másikunk is szívesen felakasztotta volna «partnerét». Csakhogy érdekeink ideiglenesen találkoztak. *Mi*, az orosz és a nemzetközi szocialista forradalom érdekében, a támadó német rabló ellen kihasználtuk *más* imperialisták éppoly rabló ellen-érdekeit. Ilymódon Oroszország és más országok munkásosztályának érdekét szolgáltuk, az egész világon erősítettük a proletariátust és gyengítettük a burzsoáziát, felhasználtuk a *bármilyen* háborúban teljesen jogos és kötelező manőverezést, halogatást, visszavonulást és vártuk azt a pillanatot, amikor a gyorsan érlelődő proletárforradalom több előrehaladott országban megérik.

S bármennyire üvöltözzenek is dühükben az angol, francia és amerikai imperialista cápák, bármennyire is rágalmazzanak minket, akárhány milliót pazaroljanak is a jobboldali eszer, mensevik és más szociálpatrióta ujságok

megvásárlására, én *pillanatnyi ingadozás nélkül ugyanilyen* «megegyezést» kötök a német imperialista rablókkal az esetben, ha ezt az angol-francia haderők támadása Oroszország ellen megköveteli. És én nagyon jól tudom, hogy taktikámat Oroszország, Németország, Franciaország, Anglia, Amerika, egyszóval az egész művelt világ öntudatos proletariátusa jóváhagyja. Az ilyen taktika megkönnyíti a szocialista forradalmat, sietteti bekövetkezését, gyengíti a nemzetközi burzsoáziát, erősíti a nemzetközi burzsoáziát legyőző munkásosztály helyzetét . . .

«A történelmi cselekvés nem a Nyevszkij-Proszpekt járdája», mondotta Csernisevszkij, a nagy orosz forradalmár. Aki a proletárforradalmat csak «azzal a feltétellel engedi meg», ha könnyen és simán megy végbe, ha a különböző országok proletárjai egyszerre közösen cselekednek, ha már eleve biztosíték van a vereség ellen, ha a forradalom útja széles, szabad, egyenes, ha nem kell időnként, a győzelem felé haladva, a legsúlyosabb áldozatokat vállalni, «ostromlott erődben kitartani» vagy a legkeskenyebb, legjárhatatlanabb, legkanyargósabb és legveszedelmesebb hegyi ösvényeken átvergődni — az nem forradalmár, az nem szabadult meg a burzsoá intelligenciát jellemző vaskalaposságtól, az minduntalan visszacsúszik az ellenforradalmi burzsoázia táborába."*

Ezt mondta a világproletariátus vezetője, az orosz forradalom lángeszű megszervezője . . . *(Éltetik Lenint.)* és ez az az út, melyen Sztálin elvtárs halad.

A szovjet diplomácia proletárdiplomácia, bolsevik diplomácia, mely arra használja fel az imperialista országokban uralkodó ellentmondásokat, hogy ez országok között az ellentéteket elmélyítse és ezáltal is erősítse a nemzetközi forradalmi mozgalmat.

---

* *Lenin* Művei. 3. kiadás XXIII. köt. 182—183. old. (oroszul).

A KOMMUNISTA PÁRT FELHÍVÁSA

Elvtársak, meggyőződésünk, hogy súlyosan vétkeznénk a tömegekkel és a történelemmel szemben, ha nem tennénk meg minden erőfeszítést, ha nem hoznánk meg minden áldozatot, hogy elérjük valamennyi fasisztaellenes erő egységét. Megteszünk mindent, ami rajtunk múlik és bizonyosak vagyunk benne, hogy forradalmi erőfeszítéseinket a fasisztaellenes spanyol tömegek teljes mértékben támogatni fogják.

A Kommunista Párt nevében megismétlem azt a felhívást, amit egy nyilt levél keretében már egyszer a Szocialista Párthoz, a baloldali köztársaságpártiakhoz és minden antifasisztához intéztem. Sokan közületek tagjai vagy hívei vagytok az említett pártoknak. Felkérlek benneteket, közvetítsétek ezt a felhívást, hogy az egység minél előbb létrejöhessen.

Mi, a Kommunista Párt, *maximális* programunk megvalósításáért küzdünk és fogunk küzdeni mindig: a spanyolországi munkás- és parasztkormány megalakításáért, a proletárdiktatúráért. Mindazonáltal most, amikor a dolgozókat a fasizmus szörnyű veszedelme fenyegeti, azé a fasizmusé, amely máris hatalmába kerítette a legfontosabb államhatalmi szerveket — ilyen körülmények közt ünnepélyesen kijelentjük, hogy készek vagyunk együtt harcolni valamennyi fasisztaellenes erővel egy *minimális* program alapján, melynek teljesítése kötelező mindazokra, akik csatlakoznak a fasisztaellenes Népfronthoz.

E program teljesítését előttetek, a nép tömegei előtt vállaljuk. Mi nem kötünk megegyezéseket a nép háta mögött. *(Taps.)*

A FASISZTAELLENES NÉPFRONT PROGRAMJA

Nem, elvtársak, mi soha nem kötöttünk és nem is fogunk a nép tudta nélkül megegyezéseket kötni. Jelenlegi programjavaslatunkat is, melyet megtárgyalás és jóváhagyás végett a többi párt elé terjesztünk, a nép tudomására

hozzuk és alávetjük a nép bírálatának. *(Egy hang: „Ez a helyes!")* Programjavaslatunk igen egyszerű, mindössze négy pontból áll. A fasisztaellenes pártok és szervezetek megvitathatják ezeket a pontokat, kibővíthetik, sőt módosíthatják is őket, feltéve, ha nem fosztják meg a programot világos fasisztaellenes értelmétől.

Íme a program pontjai. Engedjétek meg, hogy néhány rövid megjegyzést fűzzek hozzájuk:

1. A földesurak, az egyház és a szerzetesrendek földjeinek elkobzása mindennemű kártérítés nélkül; e földek azonnali és ingyenes átadása a szegényparasztoknak és földmunkásoknak.

Van-e ki antifasisztának vallja magát és ne fogadná el a programnak ezt a pontját, melynek célja a nagybirtokosok, „kiskirályok" és a papság által képviselt reakció anyagi bázisa nagy részének felszámolása? Meg tudjuk-e teremteni a demokráciát Spanyolországban anélkül, hogy biztosítanánk az anyagi feltételeket a szegényparasztok és földmunkások óriási tömegeinek felszabadulására, akik még mindíg a középkori állapotokra emlékeztető elnyomásban s rabszolgaságban élnek? Én nem hiszem, hogy akadna magát őszintén antifasisztának valló ember, aki ellenezné programunknak ezt a pontját. Mert akik ellenzik, azok nem becsületes antifasiszták, hanem demagógok, akik forradalmi frázisokkal akarják a tömegek bizalmát elnyerni, hogy ismét megkaparinthassák a hatalmat. Ezt pedig, elvtársak, semmiképpen sem engedhetjük meg! *(Taps.)*

2. A spanyol imperializmus által elnyomott népek felszabadítása. Önrendelkezési jog Katalóniának, Baszk-földnek, Galiciának és a spanyol imperializmus által elnyomott valamennyi nemzetiségnek.

A mostani kormány meg tudja vajjon oldani az elnyomott nemzetiségek kérdését? Mondanom sem kell, hogy nem. Bizonyíték rá az a per, amit a katalán kormány miniszterei ellen indítottak az ország legreakciósabb törvényszékén. Szörnyű büntetéssel fogják sujtani őket: az ügyész

harmincévi börtönt indítványoz és nem kétséges, hogy ez lesz az ítélet. Tudjátok, miért ítélik őket ily súlyos büntetésre? Azért, mert nemcsak azokat akarják büntetni személy szerint, akik ellen a pert indították, hanem rajtuk keresztül az egész katalán népet. Meg akarják bosszulni lázadását, bátor felkelését a spanyol imperializmus elnyomása ellen. A reakciónak a katalán szabadság iránt érzett féktelen gyűlöletét fejezi ki ez az ítélet. És én felteszem a kérdést: nem kötelességünk-e, hogy a fasisztaellenes Népfront útján harcoljunk ezekért az emberekért, akiket az imperialista elnyomók börtönbe akarnak vetni? *(Több hang: „De igen!")* Akkor hát, elvtársak, még egy ok van arra, hogy összefogjunk; ez pedig a harc Katalónia felszabadításáért és a katalán nép, valamint a többi elnyomott nemzetiség önrendelkezési jogáért! *(Taps.)*

3. A munkásosztály általános életszínvonalának emelése és munkakörülményeinek javítása (a munkabérek emelése, a munkaszerződések betartása, az osztályharc elvein alapuló szakszervezetek elismerése; szólás-, gyülekezési és sajtószabadság a munkásosztály részére stb.).

4. Az összes börtönben lévő forradalmár szabadlábra helyezése. Közkegyelem a politikai foglyok és üldözöttek részére.

Vajjon, elvtársak, lehet-e valaki antifasiszta, ha ezt az egyszerű programot nem írja alá? *(Több hang: „Nem! Nem!")* Tehát hadd kérjelek meg újra benneteket: tudassátok mindezt vezetőitekkel és munkástársaitokkal egyaránt. *(Taps.)*

MI A FASISZTAELLENES NÉPFRONT?

Az előbb felsorolt pontok gyakorlati kivitele céljából *fasisztaellenes Népfront* megalakítását indítványozzuk, mely magába foglalja a már említett pártokat és más szervezeteket.

Milyen alapokon kell szerintünk a Népfrontnak felépülnie?

Amint látjátok, egy percig sem jut eszünkbe, hogy

az időre bízzuk olyasminek a megoldását, amit saját magunknak kell megoldanunk. Csak azok halogatják kötelezettségeiket, akik nem akarják teljesíteni; akiknek azonban becsületes, komoly szándékuk, hogy szembeszálljanak a veszéllyel és harcoljanak a forradalomért, azoknak jól kell tudniok kötelességüket.

Kijelentjük, hogy a fasisztaellenes Népfront alapjául nem választhatunk mást, mint a munkás- és parasztszövetségeket — a proletariátus és a parasztság harcos egységszerveit. Nem szükséges, hogy hosszasan méltassam a munkás- és parasztszövetségek fontosságát és jelentőségét. Ez már eléggé bebizonyult az októberi felkelés alkalmával, amikor az asturiai munkások kezükbe ragadták a hatalmat.

Alaposan meg kell értenünk ennek a tényezőnek a szükségességét. Jól tudjuk, hogy a proletariátus az egyetlen következetesen forradalmi osztály. Ezért csak a proletariátus lehet a fasisztaellenes Népfront vezető ereje. Ez a záloga annak, hogy a harci program maradéktalanul valóra válik, hogy a Népfront a fasisztaellenes tömegek érdekeit fogja szolgálni és nem nyugszik addig, amíg feladatát — a reakciós és fasiszta kormány megbuktatását — végre nem hajtotta.

AZ IDEIGLENES FORRADALMI KORMÁNY

De ez nem elég; megragadunk minden megegyezési lehetőséget az egyes csoportok között, melyek egy táborban harcolnak majd. Követeljük *az ellenforradalmi országgyűlés feloszlatását és az új választások haladéktalan megtartását.* Ezek a választások antifasiszta és forradalmi szempontból igen jelentősek lesznek és ha egységesen lépünk fel, minden bizonnyal mienk lesz a győzelem. *(Nagy taps.)*

Sőt tovább megyek. *Javasoljuk, hogy a munkásosztály és a fasisztaellenes tömegek érdekében ideiglenes forradalmi kormány alakuljon, mely kötelezze magát a fasisztaellenes Népfront programjának megvalósítására.*

Ti persze azt kérditek: ki fogja ezt az ideiglenes forradalmi kormányt kinevezni? A kérdés indokolt, mert szomorú tapasztalataink vannak ezen a téren. De a harc körülményei magukban hordozzák a probléma megoldását is: az ideiglenes kormány alapja nem lehet más, mint a fasisztaellenes Népfront alapja. Minden kinevezés és felhatalmazás *kizárólag a dolgozó nép joga lehet. (Nagy taps.)*

És ha az ideiglenes kormány nem tartaná be kötelezettségeit? — kérditek tőlem. *Abban az esetben, elvtársak, ha az ideiglenes kormány nem tartaná be a néppel szemben vállalt kötelezettségeit, a nép majd elkergeti és gondoskodik róla, hogy megkapja méltó büntetését. (Taps.)*

Egyébként a kormány népéhez hű magatartásának legfőbb záloga az, hogy a fasisztaellenes Népfront élén ott jár majd a munkás- és parasztszövetségekbe tömörült munkásság és parasztság.

NINCS VESZTEGETNI VALÓ IDŐNK

Nem hangsúlyozhatjuk eléggé, elvtársak, hogy sürgősen kell cselekednünk, mert minden perc drága. Ha ezt a kormányt nem buktatjuk meg a legrövidebb időn belül, akkor hiába minden fasisztaellenes eltökéltségünk és minden lelkesedésünk, amelyet nyilvános gyűléseinken hangoztatunk, Spanyolország mégis a fasizmus járma alá kerül. *(Felkiáltások: „Soha!")*

Igen, ennek sohasem szabad bekövetkeznie. De én a valóságot tárom elétek: ha Gil Robles sokáig marad a hadügyminisztériumban, kétségtelen, hogy amit ő és fasiszta bandája nem tudnak „legálisan" elérni, azt a hadügyminisztérium útján viszik véghez.

Nem győzöm elégszer ismételni, mi történnék Spanyolországgal, ha hazánkban bármilyen módon győzne a fasizmus. Spanyolország hős munkásosztálya, hazánk dolgozói lennének az elsők, akik a vérszomjas fasiszták állati ösztöneinek martalékául esnének. Akkor a fasiszta hor-

dáknak már nem lesz szüksége sem mór zsoldosokra, sem az Idegenlégió szolgálatában álló rablógyilkosokra; az ő „hőstetteik" mellett elhalványulna minden eddigi kegyetlenkedés.

Elvtársaim: nektek, a jelenlévő tízezer munkásnak a feladata, hogy mindenütt cselekvésre serkentsétek a dolgozókat és antifasisztákat.

Szocialista, baloldali köztársaságpárti, antifasiszta elvtársaim! Ti, akik a dolgozók és antifasiszták nagy tömegeit vezetitek! Ha nem becsülitek fel kellően a helyzet súlyosságát, ha elzárkóznátok a tömegeknek a fasisztaellenes egységes Népfront megvalósítására irányuló követelésétől, szörnyű módon vétkeznétek a munkás- és antifasiszta tömegek ellen, melyeknek érdekeiért síkra akartok szállni!

Végezetül, elvtársaim, csak azt mondhatom: Éljen a fasisztaellenes Népfront! *(Szűnni nem akaró taps. Viharosan ünneplik José Diazt és a Kommunista Pártot. Felhangzik az Internacionále.)*

(Elhangzott 1935 június 2-án a madridi Monumental filmszínházban.)

Munkás és antifasiszta elvtársaim!

A Spanyol Kommunista Párt Központi Bizottsága nevében üdvözöllek benneteket. Külön üdvözlöm azokat az elvtársakat, akik napokon át gyalogolva tették meg az utat idáig.

Mindenekelőtt szeretném megmagyarázni, milyen szerepe van a Spanyol Kommunista Pártnak a Népfront létrehozásában, e nagyszerű mozgalom megindításában, melynek segítségével a tömegek egyre inkább a reakció fölé kerekednek. Június 2-án, a Monumental filmszínházban tartott tömeggyűlésen a Kommunista Párt nevében felhívást intéztem a szocialistákhoz és a baloldali köztársaságpártiakhoz, hogy közös erővel Népfrontot alakítsunk. Utolsó szavaim a következők voltak: „Szocialista, baloldali köztársaságpárti, antifasiszta elvtársaim! Ti, akik a dolgozók és antifasiszták nagy tömegeit vezetitek! Ha nem becsülitek fel kellően a helyzet súlyosságát, ha elzárkóznátok a tömegeknek a fasisztaellenes egységes Népfront megvalósítására irányuló követelésétől, szörnyű módon vétkeznétek a munkás- és antifasiszta tömegek ellen, melyeknek érdekeiért síkra akartok szállni!" A Pardiñasban nemrégen tartott gyűlésen kijelentettem: „Biztos vagyok benne, hogy a munkásosztály helyzete a Szocialista Párt és a Kommunista Párt közös gyűlései segítségével nemsokára megerősödik. E két párt kihirdeti elhatározását, hogy vállvetve akarja felvenni a harcot a közös ellenség ellen és gyűléseit többé már nem külön

tartja, hanem együttesen, mindkét párt, valamint a többi demokratikus párt részvételével."

A KOMMUNISTA PÁRT, A NÉPFRONT EGYIK MEGTEREMTŐJE

Ma, elvtársak, e nagy tömeggyűlésen, amelyen résztvesznek munkások és parasztok, fizikai és szellemi dolgozók — tehát a spanyol nép legjava — nyugodtan állíthatom: íme, itt állnak előttetek a ti érdekeiteket és az összes népi erők érdekeit védő pártok valamennyi képviselői; e történelmi jelentőségű eredmény pedig nagyrészt pártunknak, a Kommunista Pártnak köszönhető. *(Taps.)*

A Népfront megalakult. Most arra kell törekednünk, hogy február 16-án és február 16-a után is híven teljesítse küldetését. A Kommunista Párt és a Szocialista Párt egyaránt bízik a tömegekben és a demokratikus pártok vezetőinek józan ítéletében. A népi erőket meg kellett szervezni és e feladatot nagyrészben már teljesítettük. A Népfront, ha egyszer létrejött, soha többé fel nem bomolhat, habár vannak, akik erre számítanak és ezt szükségesnek tartják. Miért állítom, hogy nem bomolhat fel többé? Azért, mert a tömegek a leghatározottabban ellenszegülnének minden ilyenfajta kísérletnek. Ők a saját bőrükön érzik a nyomor és az elnyomás korbácsát, így hát ragaszkodnak hozzá, hogy a kultúra és az építőmunka Spanyolországa érdekében a reakciót mindörökre eltiporjuk! *(Nagy taps.)*

A VÁLASZTÁSOK JELENTŐSÉGE

Elvtársak: mi a választások jelentősége Spanyolországban az adott pillanatban? Közönséges választások ezek, melyeken különböző listákon baloldali és jobboldali képviselők versengenek egymással? Vagy az angol, északamerikai, svájci választásokhoz hasonló választások ezek? Nyilvánvalóan nem, elvtársak! A február 16-i választások sokkal fontosabbak, döntő fontosságúak, mert eldöntik

az egész fennálló rendszer sorsát. Erre nincs is jobb bizonyíték, mint maga az ellenséges propaganda. Ha megvizsgáljuk ezt a propagandát, láthatjuk, hogy a reakció, mely tönkre akarja tenni Spanyolországot, ezt szavalja: „Fogjunk össze a forradalom és cinkosai ellen! Le a vörös forradalommal, le a kommunizmussal!" Ijesztgetni akarják a tömegeket és azt híresztelik, hogy a spanyol politikát Moszkvából irányítják. Ezzel szemben az igazság az, hogy a spanyol nép politikáját a nép pártjai irányítják, a néptömegeket pedig az éhezés és a nyomor hajtja a proletárpártok soraiba, az az éhezés és az a nyomor, amelybe a monarchisták és fasiszták taszították a népet. Ilyen szempontból kell nézni a kérdést, elvtársak: a fasizmus és a demokrácia — a forradalom és az ellenforradalom közötti küzdelem szempontjából.

Spanyolországban február 16-ra nem afféle kis választási csetepaté készül, hanem döntő ütközet a mult és a jövő erői között folyó harcban. Bátran, lelkesen és szervezetten fogunk harcolni és legyőzzük a reakciót!

KIK A JÓ HAZAFIAK?

Elvtársak! Ellenségeinknek van egy fegyverük, amit feltétlenül ki kell csavarnunk kezükből: az a jelszavuk, hogy aki rájuk szavaz, Spanyolországra szavaz. Miféle Spanyolországot képviselnek ők? Tisztázzuk ezt a kérdést. A reakció és a fasizmus gyakorlati téren a legkisebb eredményt sem mutathatja fel a munkásosztály és a parasztság életszínvonala és munkakörülményei megjavítása tekintetében. Sőt, uralmuk idején a néptömegek életszínvonala nemhogy emelkedett volna, hanem még jobban leromlott — nemcsak a fizikai munkások, hanem a hivatalnokréteg, a kispolgárság, a parasztok, sőt a középosztály életkörülményei is rosszabbak lettek. — Így a reakció most már nem tud egyebet kieszelni, mint hogy a hiszékeny lelkeket ezzel a szólammal igyekszik tőrbecsalni: „Ha reánk szavaztok, akkor Spanyolországra, a hazára szavaztok."

Ezt hirdetik nagy melldöngetéssel gyűléseiken, sajtójukban, plakátjaikon — és propagandájuk valóban hatást gyakorol a kispolgárság s a középosztály egyes rétegeire, amelyek, ha szeretik is hazájukat, könnyen félrevezethetők. De mi majd bebizonyítjuk nekik, hogy mi szeretjük igazán a hazánkat; mégpedig tettekkel bizonyítjuk be, nem szólamokkal. Nem engedhetjük meg, hogy a hazafiság leplébe burkolózva azok vezessék félre a tömegeket, akik meggyalázzák Spanyolországot, éhínségre kárhoztatják a népet, leigázzák a lakosság kilencven százalékát és terrorral tartják fenn hatalmukat. Ezek lennének a hazafiak? A nép nagy tömegei, munkások és antifasiszták — ti vagytok a becsületes hazafiak, ti, akik hazátokat meg akarjátok szabadítani az élősdiektől és az elnyomóktól. Ami pedig kizsákmányolóitokat illeti, ezek sem nem igaz spanyolok, sem nem hazánk érdekeinek igaz védelmezői; ezeknek még élni sem lesz joguk a kultúra és az építő munka Spanyolországában! *(Hosszú taps.)*

AZ Ő SPANYOLORSZÁGUK — AZ INKVIZÍCIÓ SPANYOLORSZÁGA

A „történelmi hagyományokra" hivatkoznak nagy hangon. Igen ám, de a történelmi hagyományok nem egységesek, hanem minden osztálynak mások a történelmi elődei és hagyományai. Itt vannak például az inkvizíció hagyományai, melyeket a reakciósok képviselnek; de ugyanakkor élnek azoknak a hagyományai is, akik előttünk a szellemi vakság ellen, a szabadságért és a haladásért harcoltak — s akiknek mi vagyunk az örökösei. Már akkoriban is két Spanyolország állt egymással szemben. Az egyik meghonosította az inkvizíciót, megkínozta és legyilkolta az akkori becsületes embereket, a legkegyetlenebb módszerektől sem rettent vissza, csakhogy biztosítsa a maroknyi elnyomó uralmát a túlnyomó többség felett. De volt egy másik Spanyolország is: azoké, akik már akkor harcoltak az inkvizíció ellen és életüket áldozták a nép szabadságáért. Eszméink nevében az ő utódaik-

nak valljuk magunkat, mert ők is a haladás bajnokai voltak. A „katolikus fejedelmek" (Ferdinánd és Izabella) uralkodása idején vezették be a hírhedt inkvizíciót, amelynek első vezetői Primo Juan de San Martin, Miguel de Murillo, Juan José de Medina és San Pedro Arbués voltak. Arbués-szel az aragónvidéki tömegek végeztek, amelyek nem akarták eltűrni az inkvizíciót és hősiesen védelmezték az aragón szabadságjogokat. Hasonló ellenállást tanúsított a katalán nép is. Mai zsarnokaink magukénak vallják az inkvizíció történelmi alakjait; nos, mi eszméink nevében azokat valljuk magunkénak, akik fellázadtak az inkvizíció ellen.

Torquemada volt a főinkvizitor, utóda pedig Diego de Deza. Torquemada idejében kilencezer embert vetettek máglyára és százezret kínoztak meg; majd utódjának működése során kétezerhatszázat vetettek máglyára és harmincötezret vittek a kínzókamrákba. Nem jut erről eszetekbe az, ami többszáz évvel később Asturiában történt? *(Felkiáltások: „Gyilkosok!")*

ÚJ HAGYOMÁNYOK

Miért sorolom fel ezeket az adatokat, miért emlékeztetlek benneteket ezekre a tényekre, elvtársaim? Azért, mert a népnek tudnia kell, kik a barátai és kik az ellenségei. Azok a barátai, akik folytatják és továbbviszik az inkvizíció elleni harcok hagyományait, a „komunerok"* hagyományait, akik az egész spanyol nép túlnyomó többségének felemelkedéséért harcoltak; az első köztársaság** megteremtőinek — Pi, Margall, Salvochea, Zorrilla, Salmerón és a többiek — hagyományait, akik akkoriban egy

---

* *Komunerok* — mozgalom a XVI. század kezdetén I. Károly és a feudális nemesség abszolutista monarchiája ellen. A király és a nemesség csapatai 1521 április 23-án Villalar mellett leverték a komunerokat, vezetőiket, Juan Padillát, Juan Bravót és Pedro Maldonadot bíróság elé állították és megfojtották. — *Szerk.*

** *Első köztársaság* — 1871-ben néhány hónapig burzsoádemokratikus, Bourbon-ellenes köztársaság volt uralmon. — *Szerk.*

spanyol köztársaságért küzdöttek, mely biztosítaná a nép jólétét; Galán és García Hernández hagyományait, akik feláldozták életüket egy demokratikus köztársaság létrehozásáért. A proletariátus ezeket vallja forradalmi mozgalma előfutárainak.

Igen, mi vagyunk Pi, Margall, Salvochea, Galán és García Hernández hagyományainak örökösei, mi visszük előre azok zászlaját, akik a spanyol feudalizmus, klerikális reakció és monarchia szétzúzásáért, a néptömegek jólétén alapuló demokráciáért harcoltak.

A calvosotelók, a gilroblesek, a primoderiverák pedig jogosan vallhatják és vallják magukat Torquemada, a „katolikus fejedelmek", a zsarnokok és „kiskirályok" Spanyolországa örököseinek. Ismétlem: akik ilyenféle Spanyolországot akarnak — hazaárulók. Mi vagyunk a jó spanyol hazafiak, mert mi a becsületes úton, a haladás útján járunk; mi szeretjük hazánkat és készek vagyunk életünk árán is megvédeni, mint ahogy megvédtük Asturiában, azok ellen, akik sárba akarják tiporni, könnytengerbe akarják fojtani! *(Lelkes taps. „Éljen a Vörös Asturia! Éljen a Kommunista Párt!")*

MIT AKARUNK MEGSZÜNTETNI SPANYOLORSZÁGBAN?

Ti, monarchisták és fasiszták, kik váltig bizonygatjátok, mennyire szeretitek Spanyolországot — mit tettetek érte? Gondoljatok csak a sokezer fiatalemberre, akik miattatok pusztultak el Marokkó csataterein. Spanyolország színe-virága voltak ők: az a fiatalság, mely hazánk építésére, felemelésére volt hivatva. Feláldoztátok véreinket, ki tudja milyen hódítási célok, más népek leigázása érdekében. Vajjon miért? Hogy közületek néhányan vagyont szerezzenek, hogy a feudális Spanyolország és a külföldi imperialista vállalatok birtokai még jobban elterpeszkedjenek. A „haza védelmezőinek" nevezitek magatokat, noha Spanyolországban a legfontosabb vállalatok idegen kézben vannak. Mi jogon nevezitek magatokat a „haza védel-

mezőinek", amikor a legfontosabb vállalatokat, nemzeti vagyonunk jelentős részét kiszolgáltatjátok az idegen tőkéseknek? Mit tettetek és mit tesztek Spanyolországgal? A spanyolországi írástudatlanok száma ijesztő; a műveletlenség és szellemi vakság országa ez, nyakában papok és a szerzetesek ülnek; olyan ország, ahol jó, ha a munkások betűzni tudnak, vagy egy-egy levelet lekörmölni, a parasztok pedig teljesen írástudatlanok.

Mit tettetek Spanyolország földjével? Éghajlata folytán hazánk valóságos paradicsom lehetne! Nem látjátok, hogyan éhezik népünk, hogyan pusztul el; hogy a kiéhezett anyák alacsony tápértékű tején a csecsemők legyöngülnek és aligha lesz belőlük egészséges, erős ember? Mondjátok, hazafiasság kufárai, nem tudjátok, hogy a dolgozóknak nincs betevő falatjuk? Hogy mialatt ezüsttel, arannyal megrakott palotáitokban pezsgős tivornyákon dőzsöltök, *mi* fizetünk érte kínnal, éhezéssel, nyomorral? Nem akarjátok észrevenni? Hát tudjátok meg, hogy ennek egyszer s mindenkorra vége lesz! Egész Spanyolország, a munka Spanyolországa, az elnyomással és terrorral szembenállva így kiált: „Elég volt az éhínségből és a nyomorból!" És a néptömegek, ha összeforrnak a hatalmas Népfrontban, elég erősek lesznek ahhoz, hogy végetvessenek ennek a helyzetnek. Tudják, hogy gyermekeik jóléte a köz jólététől függ, de ezt csak akkor tudják megteremteni, ha ők, a lakosság túlnyomó része, fölébe kerekednek annak az elenyésző kisebbségnek, amely ezideig elnyomta őket. Ha jól megszervezzük a harcot, miénk lesz a győzelem! Tudjuk, mit akarunk. Biztosítalak benneteket, hogy a maroknyi élősdi közül, akik éhínséget, nyomort és terrort zúdítottak hazánkra, csak az marad majd itt, aki nem tudott idejében kitakarodni Spanyolországból! *(Lelkes taps.)*

AZ Ő SPANYOLORSZÁGUK

„Szavazzatok Spanyolországra!" „Szavazzatok a házára!" — kiáltják a monarchisták és a fasiszták. Miféle

hazára?! Hiszen egyetlen nagy börtönt csináltatok Spanyolországból!

Plakátjaikon kegyelmet hirdetnek, de csak a „becsületes munkásoknak", míg „vezetőik" számára nem. Talán nem tudják, hogy ti mindannyian vezetők vagytok és hogy elvtársaink, akiket börtönbe vetettek — legjobbjaitok? . . . *(Hosszas taps.)*

Harmincezer elvtársunk sínylődik Spanyolország fogházaiban és börtöneiben! És micsoda körülmények között! Az elképzelhető legembertelenebbül bánnak velük. Monarchista, fasiszta és reakciós urak! Követeljük testvéreink azonnali szabadonbocsátását! Nem tűrjük tovább, hogy egy maroknyi bankár, nagybirtokos és kapitalista rabszolgaságban tartson bennünket! Már elindultunk a helyes úton — most szervezzük meg jól az erőinket! Nem állunk meg, amíg el nem érjük a kitűzött célt! *(Taps.)*

A MI SPANYOLORSZÁGUNK

Milyen Spanyolországot akarunk mi megteremteni? Az előbb elmondtam, mit terveznek ellenségeink, most hadd beszéljek arról, milyen Spanyolországért küzdünk *mi.*

Kijelentettem már, hogy mi, a nép — mi vagyunk utódai mindazoknak, akik életüket áldozták hazánk szabadságáért. Minden, ami Spanyolország történelmében haladó szellemű: a mi történelmünk; minden, ami haladásellenes és bűnös — az övék, Calvo Sotelóé és Gil Roblesé, a „csalhatatlan vezéré" . . . *(Nevetés.)* Ezé a csürhéé a szenny, amit a spanyol feudalizmus századok óta magával hurcol; miénk a munka és a szabadság Spanyolországának igaz hagyománya . . . *(Egy hang: „A tüdővészesekről is beszélnek. Kérdezzük csak meg őket, minek köszönhetjük a tüdővészt!")* Elvtársak, helyes volt e közbeszólás. Meg kell mondanom, hogy országunk ma nemcsak az írástudatlanság terén vezet, hanem nálunk van a legtöbb tüdővészes is. Az éhezés következménye ez. A mészárszékekben rengeteg a hús, de mi egy darabkát sem vásá-

rolhatunk belőle. És a tüdővész — tágabb értelemben — annak a következménye, hogy míg Spanyolországban ezer meg ezer munkásember töri a lábát vékony vászonpapucsban, addig ezer meg ezer kényelmes cipőt látunk a kirakatablakok mögött, de nincs rájuk vevő. Ennek akarunk végetvetni! Azt akarjuk, hogy a parasztoknak ne kelljen többet füvet enniök, hanem a föld termékeiből táplálkozhassanak, a felesleget pedig elcserélhessék a városi dolgozók ipari termékeiért.

A MŰVELTSÉGÉRT

Művelt Spanyolországot akarunk, ahol az értelmiségiek, orvosok, tudósok és művészek a népet szolgálják és nem egy maroknyi kizsákmányolót; ahol az egyetemek kapui megnyílnak a proletariátus, a nép előtt, melyben hatalmas felhasználatlan képességek rejlenek. Nem akarjuk, hogy az emberek előkelő pártfogójuk vagy ajánlójuk segítségével érvényesüljenek: mindenki a képességeinek megfelelő helyen szolgálja a népet eszével, tudásával és művészetével. Azt kaárjuk, hogy az orvosok a munkásokat és általában a nép fiait olyan bánásmódban részesítsék, amely minden tisztességes embert megillet. Hogy ne lehessen kétfajta beteg, mint most: az egyik, aki a leggondosabb kezelést kapja és orvosa, ha kell, hónapokig ápolja — és a másik, akinek az orvos nem tudja gondját viselni, hiszen „nem ér rá" a nyomortanyára elmenni, hogy meghallgassa annak a proletárnak a panaszait, akinek haldoklik a kisgyermeke vagy a felesége, mert nincs betevő falatjuk . . . *(A taps túlzúgja a mondat végét.)* Új Spanyolországot akarunk, ahol soha ne fordulhassanak elő olyan rémtettek, mint amilyeneket asturiai testvéreink ellen követtek el. Nem volt más bűnük, csak az, hogy hozzánk hasonlóan, kenyeret, munkát és szabadságot és egy igazságos Spanyolországot követeltek.

Megmondjuk röviden — hadd hallják meg barátaink és ellenségeink egyaránt — hogy mi a célunk: végleg meg

akarjuk tisztítani Spanyolországot ellenségeinktől, a nép ellenségeitől — mindentől, ami a sötét, feudális Spanyolországot képviseli.

MILYEN KÖZTÁRSASÁGÉRT HARCOLUNK?

Ellenségeink propagandájukban azt is hajtogatják, hogy a Szocialista Párt és a Kommunista Párt, valamint a munkások általában nemcsak a monarchia, de egyben a Köztársaság ellenségei is. Alávaló hazugság. Mi nem vagyunk ellenségei a Köztársaságnak. Mi, noha a proletárdiktatúra hívei vagyunk, megvédjük a Köztársaságot, de csak az olyan köztársaságot, amelyik a nép jólétét tartja szem előtt. Nem kell elméleti példákra hivatkoznunk; van már, létezik már egy köztársaság, ahol megvalósult mindaz, amire mi törekszünk, ahol egy írástudatlan, hozzánk hasonlóan elmaradott, szegénysorsú népből és egy kimeríthetetlen nyersanyagforrásai ellenére iparilag fejletlen országból a dolgozók igazi Köztársasága, az egész világ proletariátusának hazája lett. Ismétlem: a dolgozók Köztársasága és nem „az összes osztályok" Köztársasága, úgy mint nálunk. Miért ne kövessük példáját? Ez valóban olyan Köztársaság, amilyenre büszke lehet a nép. Az az ország, amely műveltség és ipari fejlettség terén elmaradt a többiek mögött, amelynek hadserege a károk idejében sorozatos vereségeket szenvedett — ma a világ legműveltebb országa, mert a Szovjetunió munkásainak kulturális színvonala egyedülálló a világon; ipari termelés terén valamennyi ország közül a második, Európában pedig az első, de nemsokára világviszonylatban is első lesz! Ez az ország jólétet teremtett parasztságának is és hadserege, a dicsőséges Vörös Hadsereg, kivívta az egész világ csodálatát és megbecsülését! *(Taps.)*

A Szovjetunióban a tudósok és értelmiségiek akadály nélkül fejthetik ki tudományos kutatómunkájukat. Az állam ösztönzi és minden tekintetben támogatja az értelmiség kezdeményezéseit. Ennek következtében a Szovjetunió szédítő gyorsasággal fejlődik gazdasági és kulturális

téren egyaránt. És megszületett az utóbbi időkben az a nagyszerű mozgalom, melyet minden munkás ismer, minden szabad és demokratikus gondolkodású ember csodál: a Sztahanov-mozgalom. Sztahanov, donyecmedencei bányász kezdeményezésére indult meg ez a mozgalom, amely megmutatja, milyen hatalmas mértékben fejleszthetik ki képességeiket a munkások a szovjet rendszerben. Sztahanov igen észszerűen alkalmazta a technika vívmányait és így termelését több mint ezer százalékkal növelte. Ma már nemcsak Sztahanov elvtárs, hanem ezer meg ezer szovjet munkás használja fel ezeket az új tapasztalatokat és megháromszorozza, sőt megnégyszerezi termelését, túlszárnyalja a mérnökök összes számításait. Vannak ostoba emberek, akik azt hiszik, hogy a proletariátusnak nincsenek építő, alkotó képességei. A sztahanovisták most megmutatják ezeknek, milyen kezdeményezésre és hősi erőfeszítésre képes a munkásosztály, amikor tudja, hogy saját magának dolgozik és munkájával az egész emberiség boldogulását segíti elő. Ezt akarjuk mi Spanyolországban is, de csak akkor, amikor a föld már azoké, akik megművelik, amikor már a gyár a munkásoké, amikor igazi Köztársaságunk lesz, élén a munkások és parasztok kormányával — nem most, amikor megfeszített munkánkból csak az élősdiek és kizsákmányolók húznak hasznot.

MI A HAZA?

Világos tehát, mit értünk hazaszeretetten, szemben azzal a felfogással, amelyet a reakciós álhazafiak hangoztatnak. Nem először foglal állást ebben a kérdésben a Kommunista Párt. Egyesek azt állítják, hogy a mi hazaszeretetünk, szülőföldünkhöz való ragaszkodásunk a Kommunista Internacionále VII. Kongresszusán született, mert ott világította meg Dimitrov elvtárs ezt a kérdést. Igaz, Dimitrov elvtárs keményen megleckéztette a német fasisztákat, a német nép hóhérait, akik azt akarták elhitetni a világgal, hogy a nagyszerű bolgár nép rablógyilkosok népe. Dimitrov elvtárs bebizonyította, hogy minden országban

a fasiszták a rablógyilkosok. De hadd olvassak fel nektek néhány részletet Lenin elvtárs egyik cikkéből, melyet az első, 1905-ös orosz forradalom veresége után írt. Íme, ezt írja a hazafiságról Lenin, a nemzetközi proletármozgalom legkövetkezetesebb hirdetője:

„Idegen-e nekünk, a nagyorosz öntudatos proletároknak, a nemzeti büszkeség érzése? Persze, hogy nem. Mi szeretjük nyelvünket és hazánkat, mi mindenkinél inkább azon munkálkodunk, hogy *az ő* dolgozó tömegeit (vagyis *az ő* lakossága kilenctizedrészét) tudatos demokrata és szocialista életre emeljük. Nekünk mindennél fájóbb látni és érezni azt, hogy a cári hóhérok, a nemesek és a kapitalisták mennyi erőszakot, elnyomást és komiszkodást követnek el szép hazánkon. Mi büszkék vagyunk arra, hogy ez az erőszak a mi körünkben, a nagyoroszok körében ellenállást váltott ki, hogy *ebből* a környezetből nőtt ki Radiscsev, nőttek ki a dekabristák, a 70-es évek vegyesrendű forradalmárai, hogy a nagyorosz munkásosztály 1905-ben hatalmas forradalmi tömegpártot teremtett meg, hogy a nagyorosz muzsik ugyanakkor demokratává kezdett lenni, kezdte lerázni magáról a papokat és a földesurakat."

És néhány sorral lejjebb:

„És mi, nagyorosz munkások, telve a nemzeti büszkeség érzésével, mindenáron szabad és független, önálló, demokratikus, köztársasági, büszke Nagyoroszországot akarunk, mely szomszédaihoz való viszonyát az egyenlőség emberi elvei alapján, nem pedig a kiváltságok hűbéries, egy nagy nemzetet meggyalázó elve alapján építi fel. S éppen azért, mert mi ezt akarjuk, mondjuk: a XX. században, Európában (akár a távolkeleti Európában is) nem lehet másként „védeni a hazát", mint úgy, hogy minden forradalmi eszközzel harcolunk *saját* hazánk monarchiája, földesurai és kapitalistái, vagyis szülőföldünk *leggonoszabb* ellenségei ellen."*

* *Lenin.* Válogatott művek. 1. köt. Szikra 1948. 892—893. old.

Így írt Lenin 1905 után. Milyen pontosan ráillenek az ő szavai a mi „hazafiainkra" is!

A GYŐZELEMHEZ VEZETŐ ÚT

És mit kell tennünk most, elvtársak, hogy kiutat találjunk a jelenlegi helyzetből?

A körülmények kedvezőek számunkra; mindnyájatokat meggyötört a terror és éhség ezen uralma, mindnyájan készen álltok, hogy síkraszálljatok megdöntéséért. Hogyan vigyük ezt végbe?

Hogy az ellenség felett február 16-án és február 16-a után diadalt arathassunk, meg kell értenünk — nehogy az április 14-i eset megismétlődjék — hogy a választási győzelemnek egy köztársasági vagy népi kormány létrehozásával, biztosítékul kell szolgálnia a reakció kiirtására. Amíg a parasztoknak nincs birtokukban az a föld, amelyet ma a földesurak bitorolnak, amíg azoktól minden kártérítés nélkül ki nem sajátítják a földet, hogy azt ingyenesen a dolgozó parasztoknak és a földmunkásoknak juttassák, addig nem hozhatunk létre egy demokratikus rendszert. Ameddig az egyház továbbra is milliókat kap az államtól — ameddig az egyházat nem választják el végérvényesen az államtól — és ezeket az összegeket nem vonják meg tőle, nem fordítják közcélokra, — a proletariátus és a parasztok helyzetének megjavítása céljából — addig nem lesz demokrácia ebben az országban. Aki pedig misére vagy gyónni akar menni, az menjen csak nyugodtan a templomba. Abba azonban nem tudunk beleegyezni, hogy ezzel a proletariátus, a dolgozó tömegek megbontására törekedjenek! *(Hosszú taps.)*

NÉPI HADSEREG ÉS SZABAD NEMZETISÉGEK

Demokratikus, népi hadsereget akarunk, nem olyan hadsereget, amelynek vezetése, amelynek legfontosabb pozíciói monarchista és fasiszta kézben vannak. Követeljük, hogy az országunkban élő nemzetiségek — katalánok,

baszkok, galiciaiak — szabadon rendelkezhessenek sorsuk felett — miértis ne? — és szívélyes, baráti kapcsolatokat tartsanak fenn az egész népi Spanyolországgal. Ha fel akarnak szabadulni a spanyol imperializmus igája alól, amelyet a központi kormány képvisel, számíthatnak támogatásunkra. Nem lehet szabad az a nép, amely más népeket elnyom, mi pedig szabad Spanyolországot akarunk. Követeljük a nép számára a teljes demokratikus szabadságjogokat, az egyesülési és felvonulási szabadságot. Követeljük azonkívül — mint az egyik nélkülözhetetlen intézkedést a választási győzelem után — valamennyi fasiszta szervezet felszámolását és hatalmas mennyiségben felhalmozott fegyvereik összegyüjtését, amelyeket a dolgozó nép ellen fordítanak. *(Élénk helyeslés.)*

A NÉPFRONTNAK FENN KELL MARADNIA A VÁLASZTÁSOK UTÁN

Mindezek az intézkedések szükségesek és sürgetőek, ha a spanyol nép előtt szélesre akarjuk tárni a demokrácia kapuit.

Amikor pártunk kibontotta a Népfront zászlaját, nem mindenki értette meg jelentőségét és ezért létrehozása bizonyos ellenállásba ütközött. A tapasztalat beigazolta a tömegpártok vezetői előtt, hogy a Népfront az antifasiszta front alulról jövő nyomása hatására jön létre. Ma már megállapíthatjuk, hogy a Népfront szervezetei egész Spanyolország területén megalakulnak. Azonban van egy veszély, elvtársaim, van egy veszély, amely a Népfrontot fenyegeti és ez pedig a következő: a népi pártok egyes vezetői nem értik meg, hogy a Népfrontra szükség van, még pedig nemcsak a választások pillanatában, hanem később is, mint a szövetség megszilárdításának biztosítékára, mint harci erőre, amíg Spanyolországban diadalt nem aratunk a reakció és a fasizmus felett. A Népfrontot lehetetlen feloszlatni a választások után, mivel az egyenlő lenne jelenlegi összetevő erőinek szétforgácsolásával és

rövid időn belül a teljes összeomláshoz vezetne. A lakosság túlnyomó részének nevében felhívom szövetségeseink figyelmét a következőkre: ti, a tömegpártok vezetői, akik értelmes emberek vagytok, értsétek meg a helyzetet és tömegeitek követelését: a tömegek azt követelik, hogy a Népfront fennmaradjon. Biztosak vagyunk abban, hogy győzni fogunk a február 16-i választásokon és mindnyájan tudjuk, hogy tovább kell mennünk az úton, törekvéseink végső győzelméig. Éppen ezért mondom nektek, hogy rendkívül nehéz szembeszegülni azzal a hatalmas áradattal, amely harsogásával betölti az utcákat. „Ne bontsátok meg, ne bontsuk meg a Népfrontot!" *(Hatalmas éljenzés.)*

Van egy minimális program, amelynek meg kell valósulnia és amelynek megvalósítása megteremtené Spanyolországban a polgári demokratikus forradalom további kibontakozásának feltételeit. Hogyan is oszlathatnánk fel a Népfrontot, még mielőtt megvalósítottuk volna programját?

A választási győzelem után, és erről a Kommunista Párt Központi Bizottsága nevében biztosíthatlak benneteket — ígéreteinkhez mindig híven — meg fogjuk valósítani a minimális programot mindazon pártok képviselőivel együtt, amelyek azt elfogadták. A választások után megalakuló kormány elé semilyen akadályt nem gördítünk, feltéve, ha teljesíti kötelességét. Mindazonáltal teljes őszinteséggel jelentjük ki: nem elégszünk meg csupán ezzel a minimális programmal, mivel a polgári demokratikus forradalom programját tovább akarjuk fejleszteni! *(Élénk helyeslés.)*

Elvtársak! Harmincezer fogoly reméli tőlünk, hogy február 16-án lerójuk kötelezettségünket velük szemben. E foglyok bíznak, nagyon bíznak a proletariátusban, a Kommunista Pártban, a Szocialista Pártban és a baloldali köztársasági pártokban. Amikor huszonöt-harminc évi börtönre, sőt egyeseket halálra is ítéltek, az ítéleteket keményen fogadták és tudomásom szerint e szörnyűséges ítéletek egyetlenegyet sem törtek meg közülük.

Miért nem? Azért nem, mert tudták és tudják, mit ér a spanyol proletariátus, tudták, hogy szüntelenül és állhatatosan harcolni fogunk kiszabadításukért. Csak az ellenség nem tudja, mit ér a spanyol proletariátus, mivel eddig azt látta, hogy szét vagyunk forgácsolva. Most azonban meg fogja tudni. Ez a harmincezer fogoly azt reméli tőlünk, hogy február 16-án lerójuk kötelezettségünket velük szemben. Kiszabadítjuk őket a börtönökből!

AZ ASSZONY HIVATÁSA

Még néhány szót kívánok szólni elvtársainkról, az asszonyokról.

Spanyol asszonyok, nagy feladatok várnak rátok február 16-án és február 16-a után! Örömmel kísértük osztályöntudatotok ébredését. Nap mint nap egyre nagyobb számmal vesztek részt gyűléseinken és ez bizonyítja, hogy felszabadultok az egyház évszázados igája alól és helyet követeltek a harcban elvtársaitok oldalán.

Meg akarjuk változtatni a jelenlegi helyzetet, de ehhez szükséges, hogy velünk együtt induljatok harcba, legyőzni mindazt, ami rossz Spanyolországban. Asszonyok és férfiak, lányok és ifjak, győznünk kell a reakció felett és jólétet kell teremtenünk hazánkban! Akadályozzátok meg mindenképpen, hogy a reakció szolgálatában álló valláskufárok megszédíthessék, becsaphassák a dolgozó asszonyokat, rávehessék őket, hogy ellenségeinkre szavazzanak.

FELHÍVÁS A CNT MUNKÁSAIHOZ

Végülis komoly felhívást intézek a CNT-ben tömörült munkásokhoz, anarchista elvtársainkhoz. Nem kérem azt tőletek, hogy tagadjátok meg ideológiátokat, mivel a Népfrontra szavaztok. Olyan körülmények között folyik jelenleg a harc, hogy bűnt követ el mindenki, aki távol tartja magát tőle. Senki sem lehet semleges. Mindenki, aki nem szavaz, aki nem támogatja a Népfrontot, akarva-akaratla-

nul is a reakció malmára hajtja a vizet. Hát lehet egyetlen munkás is, aki hasonló álláspontot foglal el? Olyan a helyzet, hogy az úrnába dobott szavazócédula a jelen pillanatban éppen annyit ér, mint annakidején az Októberi Mozgalomban egy puskalövés! *(Viharos taps.)*

ELŐRE!

Elvtársak: törjünk előre! Nagy megelégedéssel tölt el harci szellemetek, amelyre a Kommunista Párt azzal válaszol, hogy mutatja nektek a követendő utat. Biztos vagyok abban, hogy a Kommunista Párt lesz a ti vezető pártotok, amely irányítani fog benneteket a harcra és a győzelemre. Törjünk előre vállvetve szocialista testvéreinkkel egy nagy marxista-leninista párt létrehozása felé, amely elvezeti a tömegeket a proletárdiktatúra megteremtéséhez, a szocialista Spanyolországhoz.

Szocialista elvtársainkkal még el fogunk vitatkozni a proletariátus forradalmi pártjának taktikájáról és elméleti alapelveiről. Most azonban meneteljünk előre egységesen a polgári demokratikus forradalom beteljesítéséért, a proletárdiktatúra megteremtéséért s a Bolsevik Párt és vezetője, Sztálin elvtárs példáját követve, kovácsoljuk ki azt a fegyvert, amelynek segítségével végső diadalra visszük Spanyolországban a szocializmus ügyét! *(Hatalmas éljenzés.)*

(Elhangzott 1936 február 9-én a madridi Salon Guerreróban.)

A KOMMUNISTA PÁRT — A FEBRUÁR 16-I GYŐZELEM SZERVEZŐJE

A Népfront megteremtője, tehát a baloldali erők választási győzelmének megszervezője a Kommunista Párt volt. A Kommunista Párt volt — és lesz is mindig — a proletáregység hirdetője, a munkástömegek, valamint az antifasiszta tömegek akcióegységének legkövetkezetesebb bajnoka, a spanyol proletariátus és parasztság közeli döntő győzelmeinek megszervezője.

A mi Kommunista Pártunk — bár gyors ütemben növekszik és fejlődik — számbelileg és szervezetileg még nem a döntő erő a spanyol proletariátuson belül; de politikai és ideológiai téren mégis az egész ország forradalmi mozgalmának irányítója. Pártunknak nemcsak a pártonkívüli munkástömegekre és a szocialista munkásság zömére van befolyása, hanem vezetőikre is. A Szocialista Párt reformista vezetőit pártunk helyes irányvonala meghátrálásra kényszeríti; ugyanakkor forradalmi fellépésre ösztönzi a Szocialista Párt balszárnyának vezetőit és rábírja őket, hogy egyre félreérthetetlenebb módon a spanyol munkásosztály jelenlegi problémáinak forradalmi megoldása mellett foglaljanak állást. Spanyolországra is vonatkozik az a kijelentés, amelyet Dimitrov elvtárs a Kommunista Internacionále VII. Világkongresszusán tett: „Bár számuk kicsiny — mondotta — a kommunisták a proletariátus harci tevékenységének hajtóerői".

1934 végén, röviddel az asturiai felkelés után, amikor még alig száradt meg Asturiában elhullott testvéreink vére és még sokszáz küzdőtársunkat fenyegette a halál — pártunk már elemezte a dicső Október tanulságait és a proletariátus, valamint a dolgozó nép tömegeinek helyzetét. Ekkor a párt központi feladatául, valamint a spanyol munkások és antifasiszták közvetlen célkitűzéséül a munkásegységért és az antifasiszta tömegekkel való szövetségért vívott harcot jelölte meg.

A spanyol Szocialista Munkáspárt Végrehajtó Bizottságához intézett leveleiben — 1935 áprilisában pedig abban a nyílt levélben, amit a „spanyolországi katalán, baszk, galiciai és marokkói szocialista, kommunista, anarchista és szindikalista munkásokhoz", valamint a francia és olasz testvérpártokhoz intézett — pártunk így foglalta össze a feladatokat az adott helyzetben:

„Jelenleg a kommunisták politikai tevékenységének fő feladata a munkás- és parasztszövetségek létrehozása. E szövetségek alkotják a hatalomért harcoló tömegek forradalmi egységének alapjait. Ugyanakkor a kommunisták kijelentik, hogy a forradalmi frontnak fel kell ölelnie mindazokat az erőket is, melyek a munkás- és parasztszövetségekben nem találnak helyet, de készek hathatósan küzdeni a fasiszta ellenforradalom megfékezéséért. Szükséges tehát, hogy ezekkel az erőkkel vállvetve hatalmas *fasisztaellenes Népfrontot* alakítsunk, melynek fő célkitűzése nemcsak a politikai foglyok kiszabadítása, a polgári szabadságok helyreállítása, a földreform és az elnyomott nemzetiségek felszabadítása legyen, hanem egyszersmind egy *ideiglenes forradalmi kormány* létrehozása is. E kormány a munkás- és parasztszövetségekre támaszkodva, szétzúzza majd a fasiszta ellenforradalom alapjait, bebörtönzi a vezető fasisztákat, feloszlatja szervezeteiket és megnyitja az utat a forradalom továbbfejlődése felé!"

Közvetlen célkitűzésként pártunk *az ellenforradalmi országgyűlés feloszlatását és az általános, demokratikus választások kitűzését* követelte.

Minden lehetséges eszközt felhasználva, ezer meg ezer illegális röpirat útján, újságokban, illegális gyűléseken, munkásgyűléseken, a gyárak és üzemek munkásai között agitálva hirdette pártunk álláspontját és irányította a tömegeket napi harcaikban. Pártunk szervezetei Spanyolország valamennyi vidékén nagyszerű és sokféle munkát fejtettek ki az októberi felkelés után széthullott munkás- és parasztszövetségek újjászervezése — vagyis a fasisztaellenes Népfront létrehozása érdekében. E megfeszített tevékenység eredményeképpen pártunk megyei és helyi szervezetei kapcsolatot építettek ki a szocialista és anarchista munkásokkal, a Szocialista Párt megyei és helyi szervezeteivel, a baloldali köztársaságpárti és más antifasiszta elemekkel.

Spanyolország legtöbb vidékén a munkás- és parasztszövetség — sok hibája és gyengesége ellenére — megkezdte működését és fontos szerepet játszott a különböző agitációs kampányokban, a terror és a halálbüntetés elleni munkásakciókban, valamint a dolgozók napi harcaiban. A Kommunista Párt, különböző munkásszervezetek és néhány baloldali köztársaságpárti csoport részvételével megalakult a *fasisztaellenes Népfront* is. A Szocialista Párt országosan nem vett részt benne, de néhány megyei és helyi csoportja csatlakozott a Népfronthoz.

1935 júniusában, amikor a Lerroux—Gil Robles-kormány a tömegek nyomására kénytelen volt felfüggeszteni a szükségállapotot és viszonylagosan egy kis mozgási szabadságot engedélyezni a munkásszervezeteknek, pártunk rendezte Madridban az első legális gyűlést, amelyen ismételten leszögezte világos álláspontját az ország politikai helyzetéről. E gyűlésen, melyet június 2-án rendeztünk, a következőket mondottam:

„Mi, a Kommunista Párt, *maximális* programunk megvalósításáért küzdünk és fogunk küzdeni mindig: a spanyol-

országi munkás- és parasztkormány megalakításáért, a proletárdiktatúráért. Mindazonáltal most, amikor a dolgozókat a fasizmus szörnyű veszedelme fenyegeti, azé a fasizmusé, amely máris hatalmába kerítette a legfontosabb államhatalmi szerveket — ilyen körülmények közt ünnepélyesen kijelentjük, hogy készek vagyunk együtt harcolni valamennyi fasisztaellenes erővel egy *minimális* program alapján, melynek teljesítése kötelező mindazokra, akik csatlakoznak a fasisztaellenes Népfronthoz."

A dolgozó tömegek megértették álláspontunkat, készséggel fogadták kezdeményezésünket. A Szocialista Párt országos vezetőségének akarata ellenére gyorsan kiszélesedett és megerősödött a munkás- és parasztszövetség. Spanyolország minden részében összekötő szervek létesültek a kommunista és szocialista szervezetek között és megindultak a tárgyalások a köztársaságpártiakkal és más antifasisztákkal is. A Szocialista Párt vezetősége azonban mereven szembehelyezkedett a dolgozó és fasisztaellenes tömegek kívánságával. A Szocialista Párt Központi Végrehajtó Bizottsága legtöbb levelünket még válaszra sem méltatta, ajánlatainkat állandóan visszautasította. Mindössze egy Összekötő Bizottság jött létre a két párt között, de annak ülésein a szocialisták elzárkóztak minden olyan indítványunktól, mely a tömegek tényleges mozgósítására irányult. A centrista, reformista és a baloldali szocialista vezetők egyaránt teljesen negatív álláspontra helyezkedtek a munkás- és parasztszövetségek, valamint a fasisztaellenes egységfront megalakítása kérdésében.

KÉT KÜLÖNBÖZŐ ÁLLÁSPONT A SZOCIALISTA PÁRT VEZETŐSÉGÉN BELÜL

A Szocialista Párt reformista vezetői — a forradalom és a proletardiktatúra ellenségei — határozottan elleneztek minden lépést, amely akcióegységre vagy a munkások és parasztok egységfrontjának megalakítására törekedett. Ami a Népfrontot illeti, ezt a jobboldali és reformista

vezetők is szükségesnek tartották, de korántsem úgy képzelték el, mint igazi fasisztaellenes, harci frontot, hanem mint a munkás és baloldali köztársasági pártok szövetségét. Szerintük most egyelőre a polgári demokratikus forradalom időszakában élünk, tehát a szövetséget a köztársaságpártiaknak kell vezetniök; a munkáspártok feladata csupán annyi, hogy hatalomra segítsék őket; szó sem lehet proletárhegemóniáról vagy igazán forradalmi jellegű Népfrontról!

A Szocialista Párt baloldali vezetői eleinte túlnyomó részben szintén a munkásszövetségek és a Népfront ellen foglaltak állást. Véleményük szerint a munkásszövetségek kizárólag a felkelés eszközei; mivel pedig a forradalom ideje az Októberi Felkeléssel elmúlt, a munkásszövetségekre sincs többé szükség. Ez a nézet egyenes folytatása és következménye az 1934 október előtti álláspontjuknak, valamint annak a téves felfogásnak, amit ezek a szocialista vezetők a forradalmi erőkről, a spanyolországi forradalom jellege és szervei felől vallottak. A spanyolországi *proletariátus* diktatúrájának jelszavát állandóan felcserélték a Szocialista Párt diktatúrájának jelszavával. Az Októberi Események előestéjén kiadták a jelszót: „*Minden hatalmat a Szocialista Pártnak*" — ahelyett, hogy a hatalmat a munkás- és parasztszövetségek számára — vagyis a munkásosztály és a parasztság számára — követelték volna. Nem tanultak az asturiai eseményekből, Október után is fenntartották téves álláspontjukat. Miután ők egyedül a Szocialista Pártot tartották méltónak a hatalom átvételére, logikus, hogy szembehelyezkedtek a munkás- és parasztszövetségekkel, amelyek pártkülönbség nélkül az egész munkásosztály és parasztság hatalmi törekvésének eszközei, jövőbeli hatalmának csírája. Ami a Népfrontot illeti, a baloldali szocialisták nem tudták megérteni, miért kell megszervezni a munkás- és köztársasági erők forradalmi tömbjét és miért kell ebben a tömbben a proletariátus hegemóniájának érvényesülnie. Ők csak a választások alkalmával látták értelmét a köztársaságiakkal való szö-

vetségnek. A reformista vezetők hosszú ideig ragaszkodtak negatív és ellenséges álláspontjukhoz a proletár egységfronttal és a fasisztaellenes akcióegységgel szemben; a baloldali szocialista vezetők pedig kitartottak zavaros álláspontjuk mellett, nem voltak hajlandók módosítani téves eszméiket a forradalom alapvető kérdéseivel és a forradalmi munkásság közvetlen feladataival kapcsolatban.

SIKER KORONÁZZA A KOMMUNISTA PÁRT ERŐFESZÍTÉSEIT

A Komintern VII. Világkongresszusa nagy mértékben elősegítette a Spanyol Kommunista Párt felvilágosító munkáját. Az a világos logika, mellyel a Kongresszus és elsősorban Dimitrov elvtárs kifejtette a munkásosztály problémáit és megvilágította a fasisztaellenes harcot stb., meggondolásra késztette a baloldali szocialista vezetőket. Egyre tisztábban felismerték Spanyolország valódi helyzetét, belátták tévedésüket és növekvő rokonszenvvel fordultak pártunknak a forradalom és a fasisztaellenes harc terén elfoglalt álláspontja felé. A Komintern VII. Világkongresszusa után szorosabbra fűződött a kapcsolat pártunk és a szocialisták között. Míg a Szocialista Párt Központi Végrehajtó Bizottsága és reformista vezetői továbbra is elzárkóztak minden közeledésünk elől, a baloldaliak *Claridad* című lapjukban napról-napra határozottabban és nyiltabban foglaltak állást a munkás- és parasztszövetségek, valamint a fasisztaellenes Népfront mellett.

Létrejött a szakszervezeti egység a CGTU és az UGT között. Ezáltal a Kommunista Párt és a Szocialista Párt Largo Caballero vezette balszárnya még közelebb került egymáshoz. Gyakorlatilag bebizonyosodott, milyen nagyszerű eredményeket tud elérni az egyesült munkásosztály. Több független szakszervezet belépett az UGT-be és felmerült az UGT és a CNT akcióegységének lehetősége is.

Folytonos lankadatlan munkánk a proletár egységfront érdekében; pártunk helyes politikája; szervezeteink

nagyszerű munkája a szocialista munkásság körében; az a hatás, melyet a Komintern VII. Világkongresszusa a spanyol szocialista munkásokra gyakorolt — mindez hozzájárult a sikerhez. Így azután, amikor a választási küzdelemre került a sor, a szocialista vezetők is elfogadták a „proletár egységfront" gondolatát. A Népfront megalakulása tehát főképpen pártunk helyes politikájának köszönhető, melyet a dolgozó tömegek és végül a baloldali szocialista vezetők is magukévá tettek. És a Népfront — minden hibája és gyengesége ellenére — döntő szerepet játszott a választási csatában, győzelemre vitte a balodali erőket.

(„A február 16-i népi győzelem jelentősége" című cikksorozatból. Megjelent a Correspondencia Internacional 1936 április 10-i számában.)

A FEBRUÁRI NÉPFRONT AZ OKTÓBERI FORRADALMI MEGMOZDULÁSNAK KÖSZÖNHETŐ

Elvtársak! Asturia népe!

Nem lehet nagyobb öröm egy munkáspárt vezetője számára, mint az, hogy először szólalhat fel az októberi fegyveres felkelés színhelyén; hogy ahhoz a néphez szólhat, mely az egész kapitalista világban visszhangot keltő nagy példával járt elől. Mert az októberi felkelés, a bányászok, az asturiai férfiak és nők hősiessége nemcsak a spanyol proletariátusnak, hanem az egész nemzetközi proletariátusnak példát mutatott.

A MI DICSŐSÉGES OKTÓBERÜNK

Nem hisszük, hogy a proletariátus jelenlegi szörnyű helyzete másképpen is megoldható, mint a fegyver erejével. Erre nincsenek mindenkor megfelelő feltételek, a helyzet nem mindig érett meg a fegyveres felkelésre. Akik azt hirdetik, hogy a munkásosztály felszabadulása evolució útján is megtörténhetik, azok becsapják a proletariátust. Az ellenséget fegyveres erővel kell legyőzni, amikor elérkezik az alkalmas pillanat! *(Taps.)*

Voltak akik az októberi mozgalom átmeneti veresége után kétségbeestek és azt hitték, hogy a spanyol munkásosztály számára minden elveszett. De a Kommunista Párt a pillanatnyi vereség utáni napon kijelentette: „Nincs ok a pesszimizmusra. A hősi spanyol proletariátus — él és harcol!" Még alig száradt meg a legyilkolt munkások vére,

de mi mégsem voltunk pesszimisták, mert tudtuk, hogy az a vérontás fogja a proletariátust szorosabb egységbe tömöríteni. Tudtuk, hogy ettől kezdve még sokkal fejlettebb formában alakulnak ki a proletár és demokratikus egységszervek és ezek — a munkásosztály vezetése alatt — súlyos csapást mérnek majd a reakcióra. És február 16-a az októberi megmozdulás következménye volt! *(Taps.)*

A spanyol proletariátus nem készült fel eléggé az októberi felkelésre, főképpen azért, mert hiányzott az egységes vezetés, mert nem *egy* párt vezette.

Mi szükséges ahhoz, hogy az olyan forradalmi megmozdulást, mint az októberi, egységesen vezessék? Spanyolországban az a feltétele, hogy bensőséges egyetértés fejlődjék ki a valóban forradalmi szocialista erők és a Kommunista Párt között. Napról-napra közelebb jutunk ehhez az egyetértéshez. Eljön majd az idő, amikor véglegesen megoldódnak ellentéteink és megalakíthatjuk azt az egységes pártot, amely az új október idején mindnyájunk élére áll. Marx mondotta, hogy a felkelés — művészet, melyet lelkiismeretesen kell tanulmányozni, hogy szabályait alkalmazni tudjuk. Aki ezt nem érti, nem vezetheti döntő győzelemre a proletariátust.

A REAKCIÓ MÉG ERŐS

Nem kétséges, hogy a spanyol proletariátus, főleg az asturiai proletariátus körében alig szükséges agitációt folytatni, hiszen forradalmi hangulata úgyis izzó. Biztos vagyok benne, ez a proletariátus mindig készen áll, hogy pártja felhívását kövesse. Itt inkább a megfelelő szervezési feltételeket kell behatóan tanulmányozni. Feltétlenül szükséges, hogy az egész proletariátus emlékezetébe vésse ezeket a feltételeket, hogy kellőképpen alkalmazhassa őket, hiszen az ellenség a februári veresége után is erős maradt. Erős maradt, mert övé valamennyi bánya és termőföld, kezében tartja a bíróságokat, a tisztikart és a különböző minisztériumi osztályok vezetőségét; mert támogatja az

egész nemzetközi finánctőke; és mert a kormány, annak ellenére, hogy mögötte állnak a nép tömegei, nem bánik elég erős kézzel a nép ellenségeivel.

Hadd szóljak még néhány szót a Népfrontról. Az a hír járja Spanyolországban, hogy a Népfront most már feloszlatható, hiszen a proletariátus elég erős és már egyedül is haladhat tovább a győzelem felé. De sajnos a baloldali köztársaságpárti kormány (mely még nem igazi népfrontkormány) nem teljesíti ígéreteit a kellő gyorsasággal. Azt hiszi, hogy néhány engedmény árán fékentarthatja a reakciót. Meg kell értenie, hogy a reakciót nem lehet engedményekkel legyőzni. A reakciót csak úgy lehet legyőzni, ha késedelem nélkül bebörtönözünk mindenkit, aki a nép ellen tör; azokat pedig, akik igyekeznek vagyonukat Spanyolországból kicsempészni, arra kell kényszeríteni, hogy ha másnap enni akarnak, meg is dolgozzanak érte. *(Taps.)*

ERÉLYESEBBEN KELL FELLÉPNI!

A kormány kezdi elveszteni a dolgozók bizalmát. Figyelmeztetem, hogy téves úton jár és ha nem hajlandó módosítani magatartását, mi lépünk akcióba, de nem úgy, hogy feloszlatjuk a Népfrontot, hanem ellenkezőleg: még jobban megerősítjük és új, forradalmi népkormányt választunk. Ez majd megoldja azokat a kérdéseket, amelyeket a mostani kormány nem tud vagy nem akar megoldani! *(Nagy taps.)*

Elvtársak! Tisztázni szeretnék mindent, ami a Népfronttal összefügg, többek között a munkásszövetségek kérdését. Vega elvtárs megjegyzéseihez csatlakozva, hadd szóljak néhány szót arról, hogy milyen a viszony újságaink és a Népfront között.

A SZAVAKAT TETTEKNEK KELL KÖVETNIÖK

Oviedo egyik újságát az *Avance*-ot, az asturiai nép és egész Spanyolország barbár ellenségei betiltották. Ez az újság most ismét megjelenik és síkraszáll a munkásszövet-

ségek megerősítéséért. Felhívásához több szocialista újság is csatlakozott. Felmerül a kérdés: ha egyetértünk ebben a kérdésben — miért nem alakultak meg máris a munkásszövetségek? A szavakat tetteknek kell követniök. Tudjuk, hogy a szövetségek milyen történelmi szerepet játszanak a munkásmozgalomban, láthattuk ezt október alkalmával. Elég, ha a szövetségeket pártoló különböző szervezetek aláírnak egy ívet, melyen az áll, hogy „A Kommunista Párt, a Szocialista Párt, a Szakszervezetek stb. Spanyolország minden egyes helységében megalakítják a Népfront szervezeteit és a munkásszövetségeket . . .” Egy hónap alatt az országban mindenütt működésbe léphetnének már a Népfront szervezetei és a munkásszövetségek. Ezzel óriási lépést tennénk meg felszabadulásunk felé. *(Taps.)*

ONNAN KELL VENNI A PÉNZT, AHOL BŐVEN VAN . . .

Nem szabad megfeledkeznünk a forradalom néhány alapvető kérdéséről. Vega elvtárs például a parasztságról beszélt. A Népfront programja szerint a kormánynak el kell koboznia a nagybirtokosok földjeit, meg kell fosztania őket azoktól az anyagi alapoktól, melyek segítségével a Köztársaság ellen harcoltak. Erre változatlanul mindig az a válasz, hogy „nincs pénz, üres a kincstár”. Ha a kormány pénzt akarna szerezni, huszonnégy óra alatt megtehetné és kiemelhetné a parasztokat a nyomorból, földet és hitelt bocsáthatna a rendelkezésükre.

Itt van például az egyház, mely folyton siránkozik, hogy milyen szegény. Mi nem ellenezzük a vallásos meggyőződést, de ellenségei vagyunk ezeknek a nagy valláskufároknak. A kormánynak az a kötelessége, hogy elkobozza vagyonukat. A néptől rabolták el, jogos tulajdonosa egyedül a nép.

Bizonyosan emlékeztek azokra az időkre, amikor Asturiában betiltották a *Mundo Obrero*, az *El Socialista* és a *CNT* című lapokat, valamint általában a munkás- és köztársaságpárti lapokat. Most azt látjuk, hogy szégyen-

szemre még mindíg megjelenik az *ABC*, az *El Debate* és a többi reakciós szennylap. Mire vár a kormány, hogy elrendelje a spanyolországi reakciós sajtó felfüggesztését? Nem bosszút akarunk, hanem igazságot: történjék ugyanaz ezekkel a lapokkal, mint ami a reakció uralma idején a köztársaságpárti és munkáslapokkal történt. *(Taps.)*

FELELŐSSÉGRE KELL VONNI AZ ASTURIAI BŰNÖSÖKET!

Van egy kérdés, amely előtt a kormány tanácstalanul áll. Becsületbeli kérdés ez a forradalom, valamint a februári győzelem megszilárdítása szempontjából. „Pasionaria" (Dolores Ibarruri) elvtársnő, a mi „Pasionariánk", még beszél majd róla a tőle megszokott módon: egyenesen a bányászok szívéhez. Elvtársak, az asturiai bűntettekért való felelősség kérdéséről beszélek.

„Pasionaria" a parlamenti kommunista frakció nevében törvényjavaslatot terjesztett be a felelősség kivizsgálása és a kártérítés ügyében. Ne felejtse el a kormány, Asturiának köszönheti, hogy ma hatalmon van. Reméljük, hogy már nem sokáig látjuk az utcán sétálgatni Lerroux-t, Gil Roblest, Dovalt és a többi főbűnösöket, akiket már régen át kellett volna adni a népnek, igazságtételre! *(Taps.)*

Beszédemet mindjárt befejezem. De előtte hadd tudassam veletek, a Vörös Asturia népével, azt a hírt, amit ebben a percben kaptam. Ez a hír mintha csak bizonyítékul akarna szolgálni mindarra, amit a reakciós veszélyről és az ellenintézkedések feltétlen szükségességéről itt elmondottam. Mindnyájan tudjátok, hogy Vicente Uribe elvtársat is vártuk erre a gyűlésre; nos, Uribe elvtárstól ebben a pillanatban a következő távirat érkezett: „Utazást fölfüggesztem, reakciós köztársaságellenes államcsíny közvetlen veszélye miatt." *(Elemi erővel tör ki a felháborodás. Felkiáltások: „Vesszen a reakció!")*

Azonnal le kell fegyverezni és törvényen kívül kell helyezni az összes reakciós szervezeteket! Börtönbe rabló-

gyilkos, felforgató tagjaikkal! A dolgozókat nem öt napig vetették börtönbe annak idején, hanem harminc évig, mint például Vasquezt és Arguellest. Mégsem bosszút kívánunk, csak igazságszolgáltatást. Azt akarjuk, hogy meghatározatlan időre eltávolítsák őket a Köztársaság biztonsága érdekében. Ideje felszámolni a reakciós bírói kart! Ne higgyék a pesszimisták, hogy a Köztársaság elveszett és ki van szolgáltatva a reakció kénye-kedvének.

Asturiaiak! Legyetek résen minden államcsíny-kísérlet ellen! A proletariátus keményen és határozottan fog felelni a reakció aljas próbálkozásaira, meg fogja hiúsítani tervüket, hogy Spanyolországban is bevezessék a fasizmus népellenes rémuralmát. *(Lelkesen ünneplik a Kommunista Pártot és a Népfrontot.)*

(Elhangzott Oviedóban, 1936 július 5-én.)

VIGYÁZZUNK: A REAKCIÓ ÖSSZEESKÜVÉST SZŐ!

Tisztelt Képviselő urak!

Véleményem szerint nem nehéz meglátni, milyen szándék rejlik Gil Robles úr beszéde mögött. Gil Robles úr előrebocsátott ugyan egy megjegyzést és azt mondta: nehogy azt gondoljuk, mintha Calvo Sotelo* sajnálatos esetét — tekintettel a jelenlegi spanyolországi helyzetre — politikai célokra akarná felhasználni.

A JOBBOLDALIAK FOKRÓL-FOKRA POLGÁRHÁBORÚT KÉSZÍTENEK ELŐ

Pedig ismétlem, Gil Robles hiába mosakszik: beszédének valójában nincs más célja, csak az, hogy súlyosbítsa a helyzetet és közelebbhozza a polgárháborút, melyet a jobboldaliak fokról-fokra előkészítenek.

Február 16-án a spanyol nép többsége békés és törvényes úton visszaszerezte a Köztársaságot; azonban tagadhatatlan tény, hogy a jobboldaliak egy percig sem nyugodtak bele a spanyol nép győzelmébe. Kezdettől fogva nagyarányú tevékenységet fejtenek ki egész Spanyolországban: ahol csak lehet, zavart idéznek elő, aknamunkát végeznek s a legarcátlanabb módon bujtogatnak a demokratikus rendszer ellen.

---

* *Calvo Sotelo* — monarchista politikus, Primo de Rivera volt pénzügyminisztere, a Falange egyik vezetője, akit a fasiszták által legyilkolt Castillo hadnagy bajtársai bosszúból megöltek. — *Szerk.*

A VÉRESKEZŰ GYILKOSOKNAK NINCS JOGUK TILTAKOZNI

Igen helyesen mondotta válaszában a belügyminiszter: Gil Robles úr beszéde igen komoly jelentőségű, mert mielőtt valaki tiltakoznék egy olyan esettel kapcsolatban, amilyen Calvo Sotelo halála volt, arra kellene gondolnia, vajjon az előző rendszer idején nem fordult-e elő számos hasonló eset? Bizony, ezt tekintetbe kell venni, nem is szólva arról, hogy egy pillanatig sem választhatjuk el a jelen esetet az októberi mozgalommal kapcsolatos megtorlásoktól, melyekhez hasonlatos vérfürdő aligha akad Spanyolország multjában. Bezzeg akkor nem álltak fel a jobboldaliak, hogy tiltakozzanak a bestiális kegyetlenségek ellen! Az asturiai megtorlás szégyenfolt Spanyolország történelmében, szégyene és gyalázata azoknak, akiket felelősség terhel érte. És ma, amikor még meg sem száradt az Asturiában kiontott vér, a jobboldaliak mernek vádaskodni. Pedig ahhoz, hogy joguk legyen elítélni olyasvalamit, ami csak saját előző politikájuk következménye, először számon kell venni a multat és elsősorban azokat sujtani példás büntetéssel, akik az utóbbi években elkövetett kegyetlenkedésekért felelősek.

Az asturiai megtorlás, teljes egészében — függetlenül a sok mártírhaláltól, amelyről mindenkinek tudomása van — olyasvalami volt, melyhez hasonló, azt hiszem, még Németországban, Olaszországban stb. sem fordult eddig elő. A kormány jóváhagyásával mór csapatokat küldtek Asturiába, hogy felkoncolják a spanyol bányászokat. Mi, mint spanyolok, akkor is tiltakoztunk és most is tiltakozunk — függetlenül attól, hogy az áldozatok melyik politikai párthoz vagy társadalmi osztályhoz tartoztak, mert az ilyen szörnyű cselekmények mindig és minden körülmények között elítélendők. De nem tűrhetjük, hogy ugyanazok az emberek, akik a hatalom birtokában elnézték, sőt, maguk irányították a kegyetlenkedéseket, most politikai céljaik érdekében kihasználják Calvo Sotelo halálát. Az ország és a Köztársaság jelenlegi nehéz

helyzetéért is ezeket az embereket terheli a felelősség. Nem tűrhetjük, hogy még tovább súlyosbítsák a helyzetet és mentelmi joguk védelme alatt a nagy nyilvánosság előtt egy ilyen beszédet tartsanak. Ez a beszéd egyébként világosan mutatja, hogy Gil Robles úr — kinek szónoki képességeit nem vonom kétségbe — ebben az esetben teljesen elvesztette a fejét. Nyilvánvaló, hogy mi a célja. Nem a tényeket akarja ismertetni, az esetet magát, hogy mindenki elítélhesse, mint ahogy, ismétlem, elítéljük mi is, mint ahogy elítélünk általában minden egyéni merényletet, minden terrorista akciót. Gil Robles úr nem ezért beszél, hanem úgy állítja be a tényeket, hogy azok a nyilvánosság elé kerülve, elősegítsék a reakciós elemek összeesküvési készülődéseit.

A SPANYOL NÉP SZEMMEL TARTJA A REAKCIÓ ÜZELMEIT

Mert, Gil Robles uram, itt hiába minden tagadás — tudjuk, hogy összeesküvést szerveztek. Tekintettel erre a veszélyre, az összes munkásszervezetek közös gyűlést tartottak néhány nappal ezelőtt; rövid tíz perc alatt megegyezésre jutottak és értesítették a kormányt, hogy teljes támogatásukra számíthat a Köztársaság megvédése érdekében. És azért tettük ezt, mert teljesen bizonyosak vagyunk benne, hogy számos megyében, többek között Navarrában, Burgosban, Galiciában és Madridban napról-napra készülődnek az államcsínyre. Jól vigyázzatok! Résen állunk mindnyájan, nem engedjük, hogy visszahozzátok legutóbbi kétéves uralmatok minden gazságát, kínját és szenvedését! Nem tűrjük, hogy Spanyolországot újra meggyalázzátok! Mi demokratikus Spanyolországot akarunk, ahol jólétben élnek a munkások és virul a nép. Modern, civilizált Spanyolországot akarunk, nem inkvizíciós terroruralmat, ami az október utáni időszakot jellemezte.

Nem vagytok hajlandóak belenyugodni a februári döntésbe, ebből indul ki a már említett, jelenlegi irány-

vonalatok, ebből ered összeesküvő tevékenységetek. A spanyol nép kilencven százaléka híve a köztársasági rendszernek. De a maradék tíz százalék minden alkalmat megragad, hogy provokálja a népet és egyéni merényleteket kövessen el ellene. A *Mundo Obrero* tegnapi száma kissé felfrissíti az emlékezetünket, amikor felsorolja a jobboldaliak összes merényleteit február 16-tól kezdve a mai napig. Vajjon miért nem áll fel Gil Robles úr, itt, a képviselő házban, hogy elítélje a Castillo hadnagy elleni merényletet is? *(Gil Robles: „Itt is, máshol is, mindenhol megtettem; nem tehetek arról, hogy Ön nem tud róla").* Calvo Sotelo és Castillo hadnagy esetét egyformán kell megbírálni, mert mind a kettő egyéni terrorista cselekmény. Máskülönben az ítélet minden erkölcsi alapot nélkülöz.

Ami pedig a jobboldaliak rendszerünk ellen irányuló üzelmeit illeti: vajjon a valenciai események nem állnak egyenes összefüggésben a reakció egész provokációs tevékenységével és az államcsínyre irányuló készülődéseivel? Vajjon nem a jobboldali és fasiszta elemek felelősek az előbb említett áldozatok hosszú soráért? Gil Robles úr mondotta, hogy a vezetése alatt álló erők nagyrésze „közel áll" a fasizmushoz. Talán nem zengett állandóan dicshimnuszokat a fasizmusról az ülésteremben és a nagy nyilvánosság előtt egyaránt? Jobb lenne, ha világosan megmondaná: összeférhetetlen a köztársasági rendszerrel, mely a demokráciát és az ország haladását képviseli és minden tevékenysége egy korlátlan fasiszta diktatúra bevezetésére irányul.

HOGYAN LEHET ELKERÜLNI A POLGÁRHÁBORÚT?

Minderről tudniok kell a Népfront erőinek. A népnek tudomást kell szereznie arról, hogy milyen célból tartja Gil Robles úr beszédeit, mire készülnek a jobboldali elemek, amelyek nem hajlandók nyugodtan maradni és elfogadni a spanyol nép nagy választási győzelmének

következményeit. Ezt az alkalmat is ki akarják használni, hogy zavart keltsenek a nép körében, de tudja meg Gil Robles úr: szünet nélkül őrködni fogunk, meg fogjuk akadályozni, hogy köztársasági rendszerünket, fejlődő demokráciánkat ismét szétzúzzák azok, akiknek nincs joguk demokráciában élni. Gil Robles úr a sajtóról is beszélt. A jobboldali lapok teremtik ezt a légkört és a jelenlegi helyzetet. Véleményem szerint a kormány súlyos mulasztást követ el, amikor nem jár el erélyesen a polgárháborút szító elemekkel szemben. Ezért törvényjavaslatot terjesztettünk be, melynek értelmében a kormánynak jogában állna törvényen kívül helyezni a demokratikus rendszer ellen törő szervezeteket, elsősorban az Accion Populart* és betiltani annak szócsöveit. Azt kívánjuk, hogy pontosan ugyanúgy járjanak el velük szemben, mint ahogy annak idején ők jártak el mi ellenünk. A kormány tiltsa be lapjaikat, mint ahogy ők betiltották a *Mundo Obrero*-t és az *El Socialistá*-t. Nem bosszút akarunk, csak igazságtételt. Biztosítjuk a kormányt, hogy ha hallgat kérésünkre, nem lesz polgárháború, mert a merényletekért ti, jobboldaliak, vagytok felelősek, ti pénzelitek és a ti szervezeteitek hajtják végre azokat. Ezért nem itt, hanem a börtönben kellene lennetek!

FELSORAKOZUNK A KORMÁNY MÖGÖTT
A KÖZTÁRSASÁG VÉDELMÉRE,
A REAKCIÓ CSELSZÖVÉSEI ELLEN!

Befejezésül hangsúlyozni akarom, hogy mi, a Népfrontban részvevő munkásszervezetek — a jobboldaliak terveinek és készülődéseinek tudatában — messzemenően támogatjuk a kormányt, mert a kormánynak szüksége van támogatásra és mivel szerintünk a jelen pillanat nagyon alkalmas arra, hogy a demokratikus spanyol erők összefogjanak és véglegesen visszaverjék a jobboldal bűnös,

* *Accion Popular* — monarchofasiszta párt.

felforgató próbálkozásait. Ne is merjétek tagadni, hogy összeesküvést szőttök, mert nagyon jól tudjuk, hogy ez így van. Ezért, ismétlem, felsorakozunk a kormány mögött és megteszünk minden lehetőt, hogy megvédjük a Köztársaságot. Nem engedjük elveszni azt, ami oly sok véres verejtékünkbe került! Minden lázító beszédetek, minden összeesküvéstek hiábavaló: a spanyol nép túlnyomó része, élén a spanyol munkásosztállyal, keresztül fogja húzni számításaitokat! *(Taps.)*

(Elhangzott a Képviselőházban, 1936 július 15-én.)

A KOMMUNISTÁK AZ ELSŐ VONALBAN HARCOLNAK A BÉKE ÉS A SZABADSÁG ZÁSZLAJA ALATT

Szabad Spanyolország dolgozói, valamennyi ország munkásai, parasztjai, értelmiségei, demokratikus érzelmű polgárai!

Hozzátok szólok a Kommunista Párt nevében most, amikor a kormányhű haderők offenzívája a hazaáruló katonatisztek és a rablógyilkos fasiszta horda ellen hatalmasabb méreteket öltött mint valaha; amikor a Köztársaság védelmezőinek vasgyűrűje egyre szűkebbre szorul az ellenség körül és a fasiszták a közeljövőben egész sor, számukra fontos ponton, vereséget szenvednek.

AZ ÁRULÓK SORRA VERESÉGET SZENVEDNEK MINDENÜTT

A pártütők eddig kétségbeesett erőfeszítéssel igyekeztek elhitetni az ingadozó elemekkel, hogy Madrid nemsokára minden bizonnyal az övék lesz. A főváros birtokában azt képzelhették volna, hogy az egész ország az övék. Ám a valóság alaposan rácáfolt hazugságaikra, hősködéseikre. Sorra szenvedik a csapásokat, egyiket a másik után. Megvertük őket Guadalajaránál, Somosierránál, Sástagónál és más helyeken is. Ezer és ezer hadifoglyot ejtettünk. A fasiszták hadfelszerelésüket hátrahagyva, fejveszetten menekülnek; visszavonulásuk útját felgyujtott falvak, legyilkolt, kirabolt lakosság, terror és halál jelzik. A vérszomjas fasiszta hiénák még a kórházakat és szanatóriumokat sem kímélik.

Előttük semmi sem szent. Tetteikkel bizonyítják, hogy hű követői elődeiknek, a középkori inkvizitoroknak.

Az általuk döntő fontosságúnak tartott pontokon — Cordobában, Zaragozában, Oviedóban — percről-percre tarthatatlanabb a helyzetük. Csak azért nem kényszerítettük még őket teljes megadásra, mert nem akarjuk lerombolni ezeket a városokat, meg akarjuk őrizni őket a Köztársaság és a civilizáció számára.

A Sevillából és más városokból elmenekült lakosok elbeszéléseiből is láthatjuk, milyen hősies harcot vívnak a munkások és más demokratikus elemek, kik nem hajlandók elárulni a Köztársaságot. Ezek a katonák az első kínálkozó alkalommal megszöknek az ellenséges hadseregből, átállnak a mi sorainkba és lelkesen harcolnak a fasiszták ellen.

A FASISZTA HIÉNÁK A NÉP VÉRÉRE SZOMJAZNAK

Az árulók megöltek számos munkásvezért, több kommunista, szocialista és köztársaságpárti képviselőt. Börtönbe és kínzókamrákba vetnek nőket, gyermekeket és aggastyánokat, kiknek egyetlen bűnük, hogy rokonaik baloldali emberek. Sevilla képe olyan, mint egy holt városé. A fasiszták, az államcsínyek technikájának szakértői, azt hitték, hogy meglepetésszerűen elfoglalhatják majd az ország összes stratégiai pontját és megakadályozhatják, hogy a nép- és kormányhű erők fegyvert fogjanak. Alaposan tévedtek! A nép- és kormányhű erők azonnal támadásba mentek át és, míg a fasiszták hadserege egyre jobban szétzüllik, a köztársasághű haderők és a kormány körében egy percig sem kételkednek a szabadság, a béke és a demokrácia győzelmében. Ennek a megingathatatlan bizalomnak köszönhető, hogy a kormányhű csapatok kezében levő területen — tehát az ország kétharmad részében — teljesen helyreállt az élet normális menete. Újra füstölnek a gyárkémények: a gépek teljes gőzzel működnek. Az üzletek és a szórakozóhelyek tárva-nyitva.

A termőföldeken folyik az aratás és már kezdődnek a vetési munkálatok, zálogául annak, hogy nemcsak a Köztársaságot védelmező hős katonaságnak, hanem az egész dolgozó népnek is lesz elég kenyere!

MEGÁLLÍTJUK A FASISZTÁKAT

Úgy a fronton, mint a hátországban — puskával a kezükben vagy szerszámmal harcolva a nép ellátásának biztosításáért — a spanyol férfiak és nők pártkülönbség nélkül, megbonthatatlan egységben küzdenek tovább a végső győzelemig.

Megállítjuk a fasisztákat! Megállítjuk őket, és a reakciósoktól, fasisztáktól, áruló katonatisztektől megtisztított országban a munkásság és valamennyi demokratikus erő testvéri egyetértésben megteremti az igazi köztársaságot; a szabadság, a béke, a munka és a jólét boldog Spanyolországát!

Hozzátok szólok szabadságszerető népek! A spanyol fasiszták, látva hogy uralmi terveik összeomlanak, szétzüllött seregeikbe a külföldi fasiszták beavatkozásának reményével igyekeznek lelket önteni. De hiába reménykednek! A külföldi fasiszták bizonyára megtesznek majd mindent, hogy támogassák őket, hiszen meg akarják kaparintani azon területeket, amelyeket az áruló spanyol tábornokok ajánlottak fel nekik győzelem esetére. Ám ezzel szemben itt áll a nemzetközi proletariátus és a demokratikus erők szolidaritásának nagyszerű példája, mely páratlan a történelemben. A nemzetközi proletariátus és szövetségesei segítségünkre sietnek. Így a nemzetközi fasizmus hasztalanul erőlködik, nem tudja meggátolni, hogy a spanyol nép leszámoljon az árulókkal!

A SPANYOL NÉP HARCÁRA FIGYEL AZ EGÉSZ VILÁG

A spanyol nép hősies küzdelme felrázta az egész világot. Londontól New Yorkig, Párizstól Moszkváig, Argentinától a skandináv államokig egyetlen jelszó visszh-

hangzik: Szolidaritás a hős spanyol harcosokkal! Még a fasizmus által elnyomott országokban is milliónyi szív dobog együtt a mienkkel, milliók figyelik visszafojtott lélekzettel a mi harcunkat. Megértették, hogy Spanyolországban ma történelmi fontosságú küzdelem folyik a demokrácia és a fasizmus között, a béke és a háború seregei között.

Mi, akik a demokráciáért és népünk függetlenségéért harcolunk, bebizonyítjuk, hogy méltóak vagyunk a szabadságszerető népek bizalmára.

Köztársaságunk hűséges katonái! Hős repülők, tengerészek, rohamcsapatok! Előre!! Egyesült erővel zúzzuk szét végleg az ellenséget! Együtt hullatjuk vérünket, forrjunk hát össze sziklaszilárd egységbe! Szocialisták, kommunisták, szindikalisták, anarchisták, baloldali köztársaságpártiak, demokraták! Miénk lesz a győzelem! A Munka, a Béke és a Szabadság zászlaja alatt, mi kommunisták, mindig az első vonalakban harcolunk. Fegyverrel a kezünkben védjük a zászlót a végső győzelemig! Vesszenek a Köztársaságot hátbatámadó népellenes árulók! Éljen a demokratikus Köztársaság!

(Elhangzott a madridi rádióban 1936 augusztus 6-án.)

TÁVIRAT SZTÁLIN ELVTÁRSNAK

A szocializmus hazáját nagyrabecsülő és szerető spanyol nép nevében, a Spanyol Kommunista Párt Központi Bizottsága, melynek tagjai élvonalban harcolnak a pártütő tábornokok, a fasiszták és nemzetközi szövetségeseik ellen, üdvözletét küldi a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának és Sztálin elvtársnak, a nemzetközi proletariátus forrón szeretett vezérének, a szocializmus építése vezetőjének, a béke harcos őrének.

A szovjet népek szolidaritása a spanyol népnek erőt ad nehéz harcában. Igérjük, hogy nem tesszük le a fegyvert addig, amíg — súlyos csapást mérve a nemzetközi fasiszta erőkre — szét nem zúztuk hazánkban a fasizmust.

Tudnotok kell, elvtársak, hogy testvéri segítségetek növeli önfeláldozóan harcoló népünk lelkesedését, friss erőt ád és megerősíti a győzelembe vetett hitét.

A Spanyol Kommunista Párt Központi Bizottsága nevében

1936 október 16.

JOSÉ DIAZ
főtitkár

MIRE TANÍT BENNÜNKET A „KRONSTADTI TENGERÉSZEK" CÍMŰ FILM?

Elvtársak!

Érdemesnek tartom, hogy mindenekelőtt megbeszéljük, mit tanulhatunk a „Kronstadti tengerészek" című filmből, amit az előbb láttunk. Tudjuk, hogy ez nem akármilyen tucatfilm, aminőt bármikor láthatunk, ha küzdelmes napi munkánk után egy-két órai szórakozásra vágyunk. A film az oroszországi polgárháború egy mozzanatát mutatta be. Fontossága abban rejlik, hogy a közeljövőben nekünk is lehetnek még ehhez hasonló gyakorlati tapasztalataink. Könnyen megtörténhetik, hogy mi is átélünk majd a filmben vázoltakhoz hasonló eseményeket.

MADRID MÉG MINDIG NINCSEN HÁBORÚS KÉSZÜLTSÉGBEN

Bármennyire szomorú is, meg kell mondani az igazságot, mert csak így lehet erőt gyüjteni a győzelemhez. A súlyos helyzet ugyanolyan szervezettséget, fegyelmet és hősiességet követel tőlünk, mint amilyent a petrográdi kommunisták és munkások tanúsítottak. Elvtársak, az igazság az, hogy Madrid még mindig nincsen háborús készültségben. Madridban nagy tartalékok vannak, melyeket még nem vetettek harcba. Felszólítok minden kommunistát, hogy azonnal mozgósítsák ezeket a tartalékokat. Minden antifasiszta madridi polgárnak teljes erejével részt kell vennie a főváros megvédésében. Az ellenségnek sike-

rült közel Madridhoz áttörni vonalainkat. Egy helyen száz kilométer sem választja el őket a fővárostól. Fel kell tennem a kérdést: lehetséges-e az, hogy amikor az ellenség fővárosunk közelébe nyomult, a madridi nép gondtalanul és vidáman éljen, mit sem sejtve a küszöbön álló veszélyről?! Értsétek meg a helyzetet, elvtársak: ha a közeli tűzvonalban nem megyünk át ellentámadásba, bekövetkezhetik az, hogy az ellenség nemsokára Madrid kapuja előtt áll. Ezt figyelmeztetésnek szánom, de biztos vagyok benne, ha megtesszük a kellő intézkedéseket, mozgósítani tudjuk Madridot — nemcsak Madridot, hanem az egész országot — és mint valami acélfal, elálljuk az ellenség útját. Az áruló tábornokok és fasiszta szövetségeseik ott hagyják majd a fogukat Madrid előtt. Ehhez azonban szervezettség, fegyelem, szilárdság és hősiesség szükséges.

A BOLSEVIKOKAT SEMILYEN AKADÁLY SEM TUDJA MEGÁLLÍTANI

A filmben láthattuk, milyen hősiesen fogadja a tengerészeket vezető kommunista felettesének következő parancsát: „El kell foglalni a magaslatot!" A tengerészek elindulnak, élükön kommunista parancsnokukkal, és kemény harcok árán elfoglalják a kijelölt hadállást. Van egy pillanat az elkeseredett ütközet során, amikor a túlerőben lévő ellenség már-már megtöri a tengerészek rohamát. Ekkor a parancsnok, akire mint kommunistára a többieknél nagyobb felelősség hárul, elsőnek teszi kockára életét az eszme érdekében, csapata élén újabb ellentámadásba lendül, visszahódítja a magaslatot és elkeseredetten védelmezi az ellenség dühös támadásaival szemben.

A hős vörösgárdisták és tengerészek ellenállnak, mert tudják, hogy a hadállás megvédése döntő jelentőségű lehet Petrográd védelmi tervében. És szószerint teljesítik a parancsot: „Egy lépést sem szabad meghátrálni!" A hadállást az utolsó emberig megvédték. Fegyelmük és hősiességük nem volt hiábavaló, mert kitartottak, amíg erősítések nem érkeztek, azután pedig ellentámadásba mentek át.

Ilyen epizódok százával fordultak elő az oroszországi polgárháború folyamán. Ilyen hősiesség nélkül nem győzhették volna le az ellenséget, mely fölényben volt harci felkészültség tekintetében, imperialista szövetségeseinek támogatása következtében. Igen: ott is, nálunk is sokkal jobban fel volt fegyverezve az ellenség, mint a nép, mely szabadságáért szállt síkra, de a túlerővel szemben is legyőzhetetlenné teszi a népet kezdeményező szelleme, felelősségérzete, fegyelme és hősiessége.

A filmen az ütközet során egy új tényező jelenik meg: a harckocsi. Az első percben a nép ügyének harcosai megrettennek. Ekkor egy kommunista hasoncsúszva a harckocsi közelébe férkőzik, kézigránátokat hajít feléje és felrobbantja. Így teszi tönkre a félelmes hadigépet, mely különben a hadállás feladására kényszerítette volna őket. A mi nagy Sztálinunk mondotta, hogy nincs olyan erősség, amelyet a bolsevikok be ne tudnának venni! *(Taps.)*

AZ OROSZ KOMMUNISTÁK PÉLDÁJA

Amikor a mi katonáinknak mondják: „Ezt a magaslatot el kell foglalni!" — a parancsot teljesíteni kell mindenkinek. De elsősorban a kommunistáknak, hiszen ha valaki kommunista, ez azt jelenti, hogy életét feltétel nélkül a munkásosztály, a polgárháború és a forradalom szolgálatába állítja. Tehát azt kell tennie, amit a parancs elrendel, még akkor is, ha az életébe kerül. Csak így lehet méltó a kommunista névre. *(Taps.)*

A Spanyolországban jelenleg dúló polgárháború annyira hasonló az oroszországi polgárháborúhoz, hogy feltétlenül tanulnunk kell azoktól az orosz kommunista és pártonkívüli munkásoktól, akik a legnagyobb áldozatot hozták a győzelemért. Ha mi ugyanúgy teszünk, Spanyolország sohasem lesz a fasisztáké. *(Taps.)* Spanyolországot meg fogják menteni a munkások, a parasztok, a demokratikus erők; de csak akkor, ha mi is olyan szervezetten és fegyelmezetten harcolunk, mint testvéreink az oroszországi polgárháború alatt.

MADRID ELŐTT DÖNTŐ ÜTKÖZET FOLYIK MAJD LE

Mélyértelmű szavakat mondott a kommunista tengerészparancsnok a film egyik jelenetében. Éppen cukrot osztott szét a gyerekek között, de a gyerekek többet kértek. „Majd ha megvertük a fehéreket, akkor lesz kenyér, lesz cukor, és lesz játékszer is a számotokra . . .” Ha Spanyolországban az ellenség győzne — amit még feltételeznünk sem szabad — nem lenne sem kenyér, sem cukor, sem játékszer a nép gyermekei számára. Ezzel szemben mi is elmondhatjuk, hogy amikor elűztük majd az ellenséget, bőven lesz kenyér, cukor, játékszer és szabadság gyermekeink számára.

A spanyol polgárháború egyik legdöntőbb ütközete Madrid előtt folyik majd le. Biztos vagyok benne, hogy győzni fogunk, mert nem lesz hiány fegyelemben és a szervezés terén is mindent elkövetünk, hogy Madrid spanyol Pétervárrá váljék! *(Nagy taps.)*

A Kommunista Párt már régóta mozgósította tagjait és igyekszik mozgósítani a nem kommunista tömegeket is. Felvilágosítja a munkásokat és az antifasisztákat a fővárost fenyegető veszélyről. Vannak, akik azt tartják, hogy nem szabad ilyesmivel „rémítgetni” a népet. Szerintünk a munkások és más antifasiszták előtt igenis fel kell tárni a valódi helyzetet: az ellenség egyre jobban közeledik Madridhoz. Mi tudjuk, hogy mihelyt a madridi fasisztaellenes férfiak és nők tudomást szereznek erről, valamennyien Madrid védelmére kelnek. Ma is láttam, miként mozgósítottak az asszonyok a Kommunista Párt és más pártok felszólítása nyomán, milyen bátran foglalják el helyüket a harcban, a férfiak oldalán.

A PROLETARIÁTUS EGY ÉS OSZTHATATLAN

A fronton előfordult egyes kellemetlen esetekkel kapcsolatban elhangzottak olyan megjegyzések is, hogy a madridi proletariátus más, mint a baszkföldi, vagy asturiai proletariátus. Nem, elvtársak, ez nem igaz. A proletariátus

egy és oszthatatlan és tisztán látja ennek a harcnak a jelentőségét. Ha előfordult, hogy néhány katonának megrendült a bátorsága, ez bizonyára azért történt, mert nem voltak megfelelő vezetőik, akik buzdították, lelkesítették volna őket és megmagyarázták volna nekik, mi a feladatuk az adott hadművelet végrehajtása terén. Nem szabad, hogy egyes vezetők gyengesége elbátortalanítsa a többieket; amikor ilyesmit észlelünk, ha csak egyetlen kommunista is van abban a szakaszban, században vagy zászlóaljban, álljon ő az élre, segítse, vagy ha kell, váltsa fel a gyenge parancsnokot és kövesse híven a petrográdi matrózok parancsnokának példáját.

NEM ADJUK FEL LÖVÉSZÁRKAINKAT

Madridban nem áll tétlenül a párt, nem állnak tétlenül a munkások. Lövészárkokat ásunk, minden tekintetben felkészülünk Madrid védelmére, akárcsak a petrográdiak. Ezért mondhatjuk bizalommal: „Madrid mindíg a mienk lesz!" Lehet, hogy az ellenség be tudja majd keríteni, hiszen a főváros elleni támadásba beveti majd egész modern hadfelszerelését, amit a fasiszta Németországtól, Olaszországtól és Portugáliától kapott. De ha bekerítenek bennünket, a lövészárkokba vonulunk és úgy védelmezzük Madridot, mint a petrográdi munkások és tengerészek az ő városukat.

Madridban nem szállhatnak partra a *kronstadti tengerészek*, mert nekünk csak a kis Manzaranes folyónk van, de segítségünkre sietnek majd a munkás- és parasztha dsereg rohamcsapatai, amelyeket most szervezünk meg. Be fogjuk keríteni az ostromló hadakat. *(Taps.)* De ehhez szükséges, hogy halálmegvető bátorsággal védelmezzük lövészárkainkat, mint ahogy, ismétlem, petrográdi testvéreink tették. Készen kell állnunk, hogy feláldozzuk akár utolsó csepp vérünket is. Akkor büszkén kiálthatjuk Madrid utcáin: „Madrid soha nem lesz a fasisztáké!", hanem „Madrid lesz a fasiszták sírja!"

MELLETTÜNK ÁLLNAK A VILÁG ANTIFASISZTÁI

Mindnyájan tudjátok, hogy ellenségeinket erősen támogatják a fasiszta országok. Az áruló tábornokok Németországból, Olaszországból és Portugáliából kapják a repülőgépeket, harckocsikat, fegyvereket, lőszert, valamint a szükséges technikai segítséget. Ezenkívül pedig korlátlan hitelt is nyujtanak bűnös, népellenes háborújuk folytatásához. Ebből áll fölényük velünk szemben. De ez a fölény inkább látszólagos, mint valóságos. Gyáraink már megkezdték a hadianyaggyártást és minden, ami haladó és becsületes a világon, a mi oldalunkon áll. Ezrével érkeznek levelek külföldi elvtársainktól, főleg a fasiszta elnyomás alatt álló országokból. Ezekben a levelekben kitüntetésként kérik tőlünk, hogy sorainkban, az antifasiszta seregek soraiban harcolhassanak. Alig néhány nappal ezelőtt láttuk felvonulni Madrid utcáin azt a századot, amely francia antifasiszta munkásokból áll. Eljöttek, hogy együtt harcoljanak a spanyol antifasisztákkal. Itt közöttünk, ezen a gyűlésen is vannak német, jugoszláv, cseh, portugál, olasz, francia és más elvtársak; országaik fasisztaellenes tömegeit képviselik, mert a demokrácia és a fasizmus között dúló spanyolországi harc immár nemzetközi harccá szélesedett. A fasizmus háborút, rombolást, nyomort, éhséget és terrort jelent; a mi ügyünk, a demokrácia és az antifasizmus ügye a békét, a haladást, a jólétet, valamennyi nép szabadságát jelenti. Ezer és ezer antifasiszta akar harcolni érettünk, ezrével látjátok majd Madrid utcáin felvonulni jól felfegyverzett csapataikat. Vagy pedig, majd ha Madridot körülzárják, ők szorítják a fasisztákat két tűz közé, ők hiúsítják meg minden aljas tervüket. Ez nem jelenti azt, hogy mi, madridi kommunisták és antifasiszták, nem harcolunk elég bátran és feltétlenül szükségünk van erre a segítségre, hanem egyszerűen azt, hogy ha elszántan harcolunk, miénk lesz a győzelem és megtisztítjuk Madridot s egész Spanyolországot a fasiszta pestistől. *(Nagy taps.)*

A külföldi elvtársak és szervezetek segítőkészségével

kapcsolatban elsősorban azt az országot kell megemlítenünk, amely a segítőmozgalom élén áll: a Szovjetuniót, és annak nagy pártját. *(Lelkesen éltetik a Szovjetuniót és Sztálin elvtársat.)* Méltónak kell lennünk erre a támogatásra. Mi, kommunisták, tudjuk, milyen súlya van Sztálin elvtárs szavainak, amelyeket a Spanyol Kommunista Párt Központi Bizottságának táviratára néhány nappal ezelőtt küldött válaszában írt: „*Spanyolországot a fasiszta reakciósok jármából kiszabadítani nem kizárólag a spanyol nép ügye, hanem az egész haladó emberiségé.*" És Sztálin a tőle megszokott egyszerűséggel hozzátette még a következő nagyszerű szavakat: „A Szovjetunió dolgozói, amikor mindent megtesznek, hogy Spanyolország dolgozóit támogassák, csupán kötelességüket teljesítik." Elvtársak, értékeljük kellőképpen Sztálin elvtárs üzenetét és tegyünk eleget mi is kötelességünknek. Sztálin elvtárs szavainak olyan nagy súlya van, hogy nekünk, a Spanyol Kommunista Pártnak méltó választ kell adnunk rá. Már pedig a méltó válasz komoly felelősséget, nemzetközi kötelezettséget ró reánk.

Én vállalom a Kommunista Párt és mindnyájatok nevében, hogy Madridban teljesíteni fogjuk kötelességünket és hogy az összes országok antifasisztáinak, elsősorban a Szovjetunió munkásainak és kolhozparasztjainak segítségével leverjük egész Spanyolországban a fasizmust. A párt tagjai ennek érdekében a legnagyobb áldozattól sem riadnak vissza. Ez nem lehet csupán formális ígéret. Minden madridi kommunistának becsületbeli ügyévé kell hogy váljék, ezt magáévá kell tennie minden spanyol kommunistának. Járjon minden egyes kommunista a munkások élén, nyerje meg a munkások bizalmát, vezesse őket harcba és győzelemre. *(Taps.)* És a nehéz pillanatokban legyen olyan nyugodt és megfontolt — mint a *kronstadti tengerészek* kommunista parancsnoka.

A GYŰLÉS CÉLJA

A ma esti taggyűlés célja, hogy feltárja a helyzet súlyosságát és megjelölje a kommunisták feladatait a háborúnak ebben a szakaszában. Néhány nappal ezelőtt többszáz politikai biztost küldtünk a frontra. Madridban csak azok az elvtársak maradnak, akik nélkülözhetetlenek a munka irányításában. A többiek a frontra mennek, hogy teljesítsék kötelességüket. Ezért röviden azt kérem tőletek, hogy legyetek mindannyian bátrak és józanok, akár a csatatéren, akár a termelés frontján harcoltok. Madrid nem veszhet el és nem is fog elveszni. Megverjük Madrid előtt az ellenséget, azután előrenyomulunk és bevesszük Valladolidot, Burgost, Huelvát, Sevillát, a Kanári-szigeteket — és győzelmet aratunk valamennyi fronton!

A KOMMUNISTÁKNAK JÓ PÉLDÁVAL KELL ELŐLJÁRNIOK

Befejezésül, elvtársak, hadd emlékeztesselek benneteket mégegyszer pártunk nagy felelősségére Madrid védelmében és általában, a spanyol nép felszabadító háborújában. Együtt harcolunk a szocialistákkal, anarchistákkal, a köztársaságpártiakkal és a legteljesebb mértékben együtt kell működnünk a népfrontkormánnyal, hogy politikailag és katonailag a helyes úton járjon. Szövetségeseinkkel ma szorosabb az egységünk mint valaha, mert közös cél érdekében küzdünk. De azért, elvtársak, ne feledkezzetek el soha a párt szerepéről és a reá háruló felelősségről. A Szovjetunióban a proletariátus és az összes dolgozók szövetsége a Bolsevik Párt vezetésével győzte le az ellenséget. Spanyolországban is szövetségre léptünk az összes dolgozó rétegekkel. A kommunistáknak a többiek példaképévé kell válniok az önfeláldozás, a fegyelem, a szervezettség és hősiesség terén. Emlékezzetek csak a filmre, gondoljatok csak arra, milyen tisztelettel veszi kezébe a pártonkívüli matróz az elesett bolsevik politikai biztos tagkönyvét és

hogyan esküszik: ha kell, utolsó csepp vérét is feláldozza a pártért és a forradalomért! Legyünk hát méltóak azokhoz az elvtársakhoz. Országunk felszabadul a fasiszta veszélytől és követni fogja a többi, fasiszta elnyomás alatt szenvedő ország.

Előre, elvtársak!
Harcra, diadalra fel!
(Hosszas éljenzés.)

(Beszéd a madridi Monumental filmszínházban, 1936 október 20-án.)

UTOLSÓ ÜDVÖZLETÜNK

Hans Beimler neve letörölhetetlenül ragyog a Nemzetközi Brigád dicsőséges zászlaján. Spanyol földön esett el, ahol a szabadságért, a világbékéért, a fasiszta barbarizmus ellen harcolt. Akárcsak a spanyol nép oldalán küzdő többi harcos, ő is azt személyesítette meg, ami a proletariátus öntudatában a legnemesebb — a nemzetközi szolidaritást. Ez a küzdelmünkben részvevő, cselekvő, napról napra növekvő, harcos szolidaritás népünk egyik legnagyobb büszkesége, győzelmünk egyik legbiztosabb záloga.

Népünknek, a legyőzhetetlen spanyol népnek volna elég ereje és bátorsága ahhoz, hogy leszámoljon ezekkel az árulókkal, akik a vesztőhelyre akarják hurcolni. De ezeken a banditákon kívül, mint éhes fenevadak rontottak Spanyolországra a nemzetközi fasizmus legsötétebb hordái is. Innen akarnak orvtámadást indítani valamennyi szabad, demokratikus nép ellen. Spanyolországban akarják meggyujtani a tűzcsóvát, hogy lángbaborítsanak majd mindent, ami az egész világon a haladást, a kultúrát, a munkát és békét képviseli. Ám a nemzetközi fasizmus országunkat elöntő szennyes áradatával szemben felébred valamennyi szabad nép és valamennyi becsületes ember lelkiismeretében a nemzetközi szolidaritás leküzdhetetlen érzése. És a szabadságáért harcoló spanyol nép mellé odaállt harcolni egy maroknyi ember — a népek legjobb, legöntudatosabb fiai, akik tudják, hogy Spanyolországban nemcsak a mi népünk győzelméért küzdenek, hanem a saját népük sza-

badságáért, a demokrácia és a világbéke megszilárdításáért is. A hazaáruló spanyol tábornokokat segítik gazdáik, a német és olasz fasiszta rablógyilkosok, viszont a mi segítségünkre sietnek testvéreink, a világ dolgozói. A vadállati ösztönök gyilkos orgiájával, a Junkersek és a Capronik terrorbombázásaival szemben a népek legjobb fiai és a spanyol nép együttesen áttörhetetlen falat alkotnak. Hitler és Mussolini nyomorúságos bérencei hazánk földjét koncul kínálják fel a külföldi imperialista hiénáknak, de számításaikat keresztülhúzza a népi szolidaritás hadserege.

Meghajtjuk zászlónkat a hősi halált halt Hans Beimler előtt és üdvözöljük a nagyszerű Nemzetközi Brigádot, melynek tagjai együttéreznek, együtt szenvednek és ha kell, együtt halnak meg Spanyolország legjobb fiaival a szabadság védelmében. Üdvözöljük a dicsőséges Német Kommunista Pártot, a hősies, mártir német munkásosztályt és annak nagy vezérét, Thälmann elvtársát.

A spanyol munkásosztály és a nép örökre szívébe zárta Hans Beimler — az elvtárs, a barát, a testvér — emlékét. Meg fogjuk bosszulni Hans Beimlert és összes elesett testvéreinket! És tiszteletükre felépítjük a fasizmus romjain a legnagyszerűbb emlékművet: a békés, boldog új világot!

(Hans Beimler, a Nemzetközi Brigád hős német politikai biztosa emlékére, 1936 december.)

ÜZENET A NAGY SZOVJET NÉPNEK 1937 MÁJUS ELSEJÉN

Nagy szovjet nép, mely a Bolsevik Párt és a bölcs Sztálin vezetésével, mérhetetlen áldozatok árán, hősiesen kivívtad magadnak a boldogságot és ma, május elsején vidáman ünnepeled a szocialista építés nagyszerű eredményeit: fogadd lelkes és szerető üdvözletemet a Spanyol Kommunista Párt, a harcosok százezrei és az egész demokratikus, dolgozó spanyol nép nevében.

Mi, kommunisták, üdvözlünk téged, teli bizalommal a köztársasági fegyverek győzelmében. Győzni fogunk a belső és külső fasizmus, az olasz és német inváziós seregek felett, amelyek lábbal tiporják népünket és gyilkolnak, fosztogatnak a kezükre kerülő falvakban és városokban.

Elvtársaink, kik a világ legboldogabb országában éltek! Ünnepélyesen megfogadjuk: utolsó lehelletünkig, utolsó csepp vérünkig harcolunk, hogy Spanyolországot és a világot megszabadítsuk a civilizáció, a kultúra, a szabadság és a béke legnagyobb ellenségétől: a fasizmustól.

Jelszavunk ezen a május elsején: „*Pasaremos!*"*

A háború még sokáig fog tartani, sok küzdelem áll még előttünk. De győzni fogunk! Miénk lesz a győzelem, mert — amint szeretett Sztálin elvtársunk mondotta — a mi ügyünk az egész haladó emberiség ügye. Ki fogjuk űzni a betolakodó fasisztákat és követve a ti nagyszerű példátokat, felépítjük a békés és boldog Spanyolországot.

* Áttörünk!

Tudjuk, hogy május elsejei felvonulásaitokon nagy országotok, a Szovjetunió védelmének jelszavai mellett ott lesznek a mi demokratikus köztársaságunk harcának támogatására azok a lelkesítő jelszavak is, amelyek harcba szólítanak minden becsületes embert.

A spanyol nép nevében hálás köszönetet mondok nagylelkű szolidaritásotokért. Népünk sohasem fogja elfelejteni azt a támogatást, amit tőletek kap. Népünk örökké szívébe zárta a szocializmus országának, a Szovjetuniónak nevét.

Éljen a Szovjetunió!
Éljen a Bolsevik Párt!
Éljen Sztálin elvtárs!

JOSÉ DIAZ

(Megjelent a Frente Rojo [Vörös Front] 1937 május elsejei számában.)

KÉT ÉVFORDULÓ

(A HÁBORÚ TIZENHATODIK HÓNAPJÁBAN)

A Szovjetunió fennállásának XX. évfordulója egy napra esik Madrid védelmének első évfordulójával. Ez a tény alkalmat nyujt arra, hogy a kettő között — ott, ahol lehetséges — párhuzamot vonjunk és az ellentéteken keresztül megvizsgáljuk a fasiszta betörők elleni küzdelmünk általános fejlődési folyamatát.

A spanyol munkások, parasztok és antifasiszták forró szeretettel ünneplik a Szovjetunió fennállásának XX. évfordulóját. Először is mindazért, amit a Szovjetunió önmagában a világ dolgozóinak jelent; azután azért a segítségért, amit harcunkban a Szovjetunió tanításai és tapasztalatai nyujtottak; végül a szovjet nép irántunk tanúsított nagyszerű szolidaritásáért. A szovjet nép szolidaritása örökre bevéste minden spanyol ember szívébe a hálát és szeretetet a Szovjetunió és annak lángeszű vezére, Sztálin elvtárs iránt.

Ma, amikor összegezzük eddigi harcaink eredményeit és kijelöljük jövő feladatainkat, hangsúlyoznunk kell, mennyiben voltak segítségünkre eddig és lesznek segítségünkre a jövőben is a Szovjetunió tanításai és tapasztalatai. Miért állítom, hogy párhuzamot lehet vonni a két nép harca között? Azért, mert a mi szabadságharcunk a fasiszta betörők ellen sok tekintetben hasonló a szovjet nép győzelmes küzdelméhez az ellenforradalmi és inváziós hadseregek ellen. A Szovjetuniónak is óriási nehézségek közepette kellett harcolnia, helyzete gyakran súlyosabb

volt, mint ma a mienk. Teljesen egyedül állt az idegen hatalmak erős, jól felszerelt hadseregeivel szemben. Mégis győzött; és ma, húsz évvel később, győzelmesen, szilárdan áll itt, mint egy hatalmas gazdasági, politikai és katonai fellegvár, ahol egy száznyolcvanmilliós dolgozó nép a dicsőséges Bolsevik Párt vezetésével kivívta a legnagyobb boldogságot, az igazi demokráciát, a szabadság és a jólét olyan távlatait, mint eddig még egyetlen más nép sem a történelem folyamán.

De a szovjet nép nem ajándékba kapta mindezt, kényelmesen, megerőltetés nélkül, hanem nehéz munkával és áldozatos harcokkal szerezte meg. Erőfeszítéseit szilárdan és következetesen irányította egy párt, amely egyetlen percre sem tévesztette el szeme elől a végső célt és nem hátrált meg soha a nehézségek és nagy feladatok elől.

Nekünk közvetlenül is tanulságul és példaképül szolgál sok minden, amit Lenin és Sztálin nagy pártjának vezetésével a szovjet nép véghezvitt. A petrográdi harcok például rengeteg tapasztalatot, mostani küzdelmünkben felhasználható tanulságot nyujtottak számunkra. Mi, madridiak, a Petrográdot védelmező bolsevikok példáját követjük, ez a mintakép lelkesít bennünket megalkuvás nélküli harcra városunk védelmében. Ez a példa bebizonyította a madridi nép előtt, hogy fővárosunk sorsa attól függ, mennyire önfeláldozóan harcolunk, hogyan szervezzük meg erőinket, milyen bátorságot tanúsítunk a válságos pillanatokban és miképp tudjuk mozgósítani az összes tartalékokat. Hogy Madrid immár egy éve sikeresen kivédi az ellenség dühödt támadásait, nagyrészben annak köszönhető, hogy követtük Petrográd példáját.

A Spanyol Kommunista Párt büszke és boldog, hogy ennek a hőstettnek legfontosabb tényezője lehetett.

Az egész háborúban ugyanolyan harci szellemet kell tanúsítanunk, mint amit Madrid védelmében felmutattunk. A spanyol nép nemcsak Madridban harcolt hősiesen. Asturiában, Baszk-földön, Guadalajaránál és Pozoblancó-

nál is bebizonyította, hogy megállja helyét a győzelmes csatákban és a balsorsban egyaránt.

Mi, kommunisták, rendületlenül hiszünk a népben. Az elmúlt tizenhat hónap eseményei mutatják, hogy bizalmunk jogos és indokolt.

De a háborút nem lehet csupán bizalommal megnyerni. Mozgósítani kell minden erőnket, minden tartalékot, mégpedig gyorsan és hatékonyan. Pártunk a háború első percétől fogva — sőt már sokkal előbb is — szüntelenül hangsúlyozta a győzelem elengedhetetlen előfeltételeit.

Pártunk legkiemelkedőbb kampányai a következők voltak: küzdelem az általános hadkötelezettségen alapuló reguláris hadsereg felállításáért, erős hadiipar megszervezéséért, a katonai parancsnokságok megtisztításáért a reakciós elemektől, a hátország megtisztításáért, az ipari és mezőgazdasági termelés megszervezéséért és fejlesztéséért, a Népfront kiszélesítéséért és megerősítéséért, a proletariátus politikai és szakszervezeti egységéért.

Ezeket a kampányokat, melyek pártunk politikai irányvonalának következetességét bizonyítják, alátámasztottuk azzal, hogy megszerveztük az Ötödik Zászlóaljat és a párttagok százezreit küldtük a reguláris hadseregbe még jóval az általános hadkötelezettség bevezetése előtt.

Elismerést érdemel a jelenlegi népfrontkormány, mert sokat tett a háború nagy problémáinak megoldása érdekében. De még többet — sokkal többet — kell tennie. Nem lassacskán akarunk előrehaladni, hanem határozott, gyors lépésekkel.

Három példát akarok felhozni. Van-e már lehetőségeinknek megfelelő hadiiparunk? Még nincsen. Megtisztították-e már hadseregünket a kémektől, ingadozóktól és árulóktól? A jelek arra mutatnak, hogy — bár kevesebben mint néhány hónappal ezelőtt — a hadsereg soraiban még mindig vannak befurakodott ellenséges elemek. Megtisztítottuk-e a hátországot? Szó sincs róla. Hátországunkban továbbra is hemzsegnek a pártütők és az ellenség ügynökei.

Ezeket a kérdéseket feltétlenül meg kell oldani. Meg tudjuk szervezni a hadiipart, vannak megfelelő gépeink, képzett munkásaink, van elég nyersanyagunk. Csak az hiányzik, hogy a kormány. a szakszervezetek és a dolgozók az alapiparágak államosítására támaszkodva, együttesen lépjenek fel és megtegyék a kellő lépéseket a hadiipar gyors kifejlesztésére. A dolgozókat képességeiknek és teljesítményüknek megfelelő bérrel és fizetéssel is ösztönözni kell erre.

Hadseregünkben nem tűrhetjük a legkisebb árulást vagy hűtlenséget sem. Vajjon elég-e, ha szemmel tartjuk a gyanús elemeket, ha megbüntetjük a bűnösöket és ha az ingadozókat olyan helyekre tesszük, ahol nem árthatnak a többiek harci szellemének? Mindez szükséges, de nem elég. Az árulók, a gyanús és ingadozó elemek eltávolításával egyidejűleg elő kell léptetni és meg kell jutalmazni a hűséges magatartású tiszteket. Ez a háború már ezer meg ezer megbízható, százszázalékosan néphű parancsnokot, tisztet és tisztjelöltet nevelt, akik a harc tüzében szerezték tapasztalataikat és katonai képzettségüket. Sok hivatásos katonának a Köztársasághoz való hűsége és technikai felkészültsége is bebizonyosodott e háború során. Nekik képességeikhez mérten segíteniük kell azokat, akik az állandó harc közben még nem jutottak hozzá, hogy a hadviselés elméletében és technikájában is képezzék magukat.

A hátországban még alapos tisztogatást kell végeznünk. Napról-napra újabb összeesküvéseket, kémcsoportokat, sőt egyes esetekben egész kémszervezeteket leplezünk le. Ezek között a trockistáké a legelvetemültebb. Mennyi idő telt el azóta, hogy pártunk leleplezte a trockistákat, mint a nép elvetemült ellenségeit, mint a fasizmus ügynökeit és Franco szövetségeseit? Bizony már régóta lelepleztük őket, de a rendőrség még most is nyomára bukkan újabb és újabb trockista kémszervezeteknek és minden ilyen leleplezés alkalmával szaporodnak a bizonyítékok, amelyek rávilágítanak sötét tevékenységükre.

Nem, hátországunk nem érezheti magát biztonságban

addig, amíg kérlelhetetlenül ki nem irtottuk az ellenség ügynökeit, az alattomos pártütőket, a trockistákat és fasisztákat éppúgy, mint az árufelhalmozókat és üzérkedőket. Nagyon kell vigyáznunk, nehogy hátbatámadják a győzelemért küzdő és dolgozó népet. Csak így biztosíthatjuk a nép és a hadsereg ellátását. A háború sok áldozatot követel tőlünk. A nép szívesen vállal minden áldozatot győzelmünk érdekében. De ha csak egy kis darab kenyerünk van, ezt a kis darabot arányosan kell elosztani mindnyájunk között. Aki el akarja venni a másiktól a kenyeret, vagy magasabb áron akarja neki eladni, megérdemli, hogy kérlelhetetlenül eltapossuk.

Mindezeket a kérdéseket, valamint a háború és a forradalom egyéb kérdéseit gyors ütemben kell megoldanunk. Kibővített Központi Bizottságunk márciusi plénumán beszámolómban a következőket mondottam: „Most, hogy a háború már nyolc hónapja tart, döntő fontosságú, hogy határozatainkat milyen gyorsan hajtjuk végre. El se tudjátok képzelni, hogy harcainkban milyen eredményeket értünk volna el, ha kezdettől fogva átvittük volna a gyakorlatba a reguláris hadseregre, a központi hadvezetésre, a tartalékokra, a hadiipar megszervezésére stb. vonatkozó jelszavainkat. Az ellenség ma nemcsak hogy nem állna Madrid előtt, nem foglalta volna el Málagát és más városokat, hanem már teljesen bekerítettük volna és a háború már régen a mi javunkra dőlt volna el." Ma még sürgősebb, hogy határozottan és gyorsan cselekedjünk. Az ellenség számottevő sikereket ért el az ország északi részében. Ezért a végsőkig kell fokoznunk háborús erőfeszítésünket.

Az elmúlt tizenhat hónap alatt az ország munkás- és antifasiszta szervezetei mind szorosabb egységbe kovácsolódtak a harc tüzében. Az utóbbi időkben megalakult az országos ifjúsági szövetség; lényeges haladást értünk el a proletariátus egységes pártjának létrehozása felé vezető úton. Megnövekedett a szakszervezetek közötti együttműködés és megerősödött a Népfront. Madrid azért

tudta visszaverni az ellenség dühödt támadásait, mert a madridi nép példás egységben harcolt.

A Kommunista Párt a legnagyobb lelkesedéssel folytatja harcát az egységért. A mindennapi harc során értékes tapasztalatokra teszünk szert. Meg vagyunk győződve arról, hogy csak egységes összefogással vívhatjuk ki a győzelmet. Előttünk áll a nagy szovjet népet vezető dicsőséges Bolsevik Párt példája. Fáradhatatlanul folytatjuk harcunkat a nép érdekeiért, a háborús problémák megoldásáért — a fasiszta betörők feletti végső győzelemig.

(Megjelent a Mundo Obrero 1937 november 7-i számában.)

NEMZETKÖZI HELYZETÜNK. FÉLRE A MEGALKUVÁSSAL! A MUNKÁSOSZTÁLY ÉS A DEMOKRATIKUS ERŐK EGYSÉGÉÉRT!

Pártunk a fasiszta lázadás első percétől fogva rámutatott népünk harcának nemzetközi jellegére. Ma már köztudomású, hogy azokat a fegyvereket, amelyekkel az áruló tábornokok ránktámadtak, s a védtelen városainkra halált zúdító repülőgépeket Olaszországból és Németországból küldték, alig néhány nappal azelőtt, hogy kitört a katonai lázadás a legális köztársasági kormány ellen.

A közben eltelt tizenhat hónap alatt Spanyolország a nemzetközi fasizmus leggyalázatosabb agresszióját szenvedte el. Az olasz fasiszták egymásután küldik reguláris hadseregük egész egységeit Spanyolországba. Guadalajarai csúfos vereségük után elértek egyes sikereket, amelyeket Mussolini és a fasiszta sajtó az olasz fasizmus „nemzeti" győzelmeiként hirdet.

Az olasz katonai repülőgépek olasz repülőterekről, olasz legénységgel indulnak el, hogy bombákkal árasszák el városainkat, legyilkolják ártatlan asszonyainkat és gyermekeinket. A német fasiszták nap mint nap óriás mennyiségű fegyvert, számtalan katonai kádert és technikust küldenek ide, hogy a pártütő tábornokok folytathassák bűnös háborújukat hazánk ellen.

Ezidőszerint Spanyolország helyzete a következő: két ország, ahol a fasizmus van uralmon — hadüzenet nélkül — nyílt, barbár háborút folytat ellenünk, a nemzet-

közi jog és minden emberiesség durva megsértésével. Mi az oka ennek az agressziónak? Mit akarnak ezek az országok, melyek így ránk törtek?

Elsősorban is Spanyolországból olasz-német gyarmatot akarnak csinálni. Ez lenne az első gyarmat Európában. A pártütő tábornokok csupán eszközül szolgálnak e cél érdekében. Mit jelentene számunkra, ha tervüket meg tudnák valósítani? Végetérne nemzeti függetlenségünk, megszűnnénk létezni mint szabad, önálló és egységes állam.

Nincs Spanyolországban egyetlen ember sem, akit ez a kilátás érzéketlenül hagyna. Fellázad ellene honszeretetünk, spanyol nemzeti öntudatunk; a mi népünk sohasem tűrte az idegen elnyomást. Fellázad ellene szabad emberi öntudatunk és fellázad ellene proletáröntudatunk is. Igen: a mi munkásosztályunk ideológiailag és politikailag elég érett ahhoz, hogy megértse a marxizmus egyik alapvető tételét: azt, hogy *a társadalmi haladás bármilyen formájának alapfeltétele a nemzeti függetlenség. Az egész Európa leigázására készülő fasisztáknak nem akarunk rabszolgái lenni és nem is leszünk azok.*

AKI A SPANYOL NÉPET SEGÍTI, A VILÁGBÉKÉÉRT HARCOL

A fasiszta agresszió korántsem irányul kizárólag Spanyolország ellen. Ez az agresszió minden szabad és független európai népet érint. Tragikus tény, hogy ezeket a népeket kormányaik teljesen félrevezették — annyira, hogy még mindig illúziókban ringatják magukat, még mindig nem fogták fel kellőképpen a veszély súlyosságát.

Hogyan lehetséges az, hogy a szabadságát és függetlenségét annyira féltő francia nép nem látja, mi fenyegeti? Nem érti meg, hogy *azon a napon, amikor a fasiszták megindították spanyolországi inváziójukat, a nemzetközi fasizmus háborút indított Franciaország ellen is*? Vajjon miért akarják a német és olasz fasiszták rátenni kezüket

a földközitengeri szigetekre és a pireneusi határterületre? Mert ezekre a támaszpontokra szükségük van, hogy *saját földjén* támadhassák meg a francia népet.

Franciaországnak sem üzennek majd hivatalosan hadat, amikor úgy vélik, hogy elérkezett az idő a támadásra. A fasiszta szervezetek és vezetőik sorában éppen elég ügynökük van Franciaországban, akik — Franco, Mola, Queipo del Llano és a többi spanyol áruló példájára — megnyitják majd előttük az ország kapuit.

Hát lehetséges az, hogy bizonyos prágai, brüsszeli, londoni és stockholmi munkásvezérek közömbösen nézik, mi történik a mi városainkban, ahol a fasiszta gyilkosok az utcákon öldösik le az asszonyokat és az iskolákban a gyermekeket? Hát nem értik, hogy ez lesz mindnyájuk sorsa, ha legyőzik Spanyolországot, ha országunkban nem törik ketté a fasizmus gerincét?

Népünk előtt ma dicsőséges feladat áll: a civilizáció előretört állásaiban harcolni, megvédeni a világbékét és a szabadságot.

Mi tudatában vagyunk feladatunknak és híven teljesítjük, de reméljük, hogy Európa szabadságszerető népei is meg fogják érteni kötelességüket. Meg kell segíteniük a spanyol népet, mert csak így biztosíthatják saját országaik békéjét és szabadságát.

A SZOVJETUNIÓ ÉS A NEMZETKÖZI PROLETARIÁTUS LEGHALADÓBB RÉSZÉNEK TÁMOGATÁSA

Csupán két erő állt mellénk az első perctől fogva: a Szovjetunió, valamint a nemzetközi proletariátus leghaladóbb része.

Egész népünk tudja, milyen döntő fontosságú számunkra a Szovjetunió segítsége. Martínez Barrio, az országgyűlés és a Köztársasági Egységpárt elnöke mondotta: a Szovjetunió segítsége nélkül köztársaságunk már nem létezne. Valóban így van. A segítség a legalkalmasabb pillanatban érkezett. Átsegített bennünket harcunk leg-

válságosabb szakaszán, lehetővé tette, hogy megoldhassuk a háború legsürgősebb problémáit. Abban a tragikus órában egyedül a Szovjetunió értette meg, hogy a világbéke ügye forog kockán. *Nemzetközi síkon egyedül a Szovjetunió kelt nyiltan a védelmünkre, egyedül ő lépett fel az agresszorok szennyes rágalmai, a nyugateurópai burzsoá-demokratikus kormányok vak és bűnös diplomáciája ellen.*

A Nagy Októberi Forradalom XX. évfordulója alkalmából a spanyol nép kifejezésre juttatta háláját és szeretetét a szovjet nép, a dicsőséges Bolsevik Párt és annak vezére, Sztálin elvtárs iránt. (Nagy taps.) *A mi feladatunk megmagyarázni a népnek, hogy a Szovjetunió támogatását mi tette lehetővé. Az, hogy ott győzött a szocializmus és a hatalom a munkásosztály kezében van.* (Taps.)

Igen komoly segítséget nyujtott és egyes pillanatokban döntő hatással volt a nemzetközi proletariátus leghaladóbb részének segítsége is. *Örök hála fűzi népünket a Kominternhez és annak dicső kormányosához, a nagy antifasiszta harcoshoz: Dimitrov elvtárshoz is* (nagy taps), *aki fáradhatatlanul harcolt és harcol azért, hogy a nemzetközi proletariátus erői egységesen lépjenek fel Spanyolország védelmében.*

E felbecsülhetetlen értékű segítség és a világ népeinek rokonszenve ellenére a fasisztáknak mindmáig sikerült bűnös terveiket végrehajtani. Mi ennek az oka? Kimerítő választ akarok adni erre, mert ha helyesen közelítjük meg ezt a kérdést, pontosan meghatározhatjuk küzdelmeink távlatait és a reánk váró feladatokat.

A NYUGATEURÓPAI BURZSOÁ-DEMOKRATIKUS KORMÁNYOK BŰNÖS POLITIKÁJA

Először is: hogy az olasz és német fasiszták mindmáig folytathatták agressziójukat a spanyol köztársaság ellen, azt az angol konzervatív kormány és az angol reakciós burzsoázia támogatásának köszönhetik.

A francia fasiszta burzsoázia is támogatja Francót

és a pártütők győzelmét kívánja. A francia fasiszták közönséges hazaárulók, hazájuk ellenségeinek szemérmetlen ügynökei. Az angol konzervatívok, ha még nem is minősíthetők nyilt fasisztáknak, tulajdonképpen egyhúron pendülnek a fasisztákkal. Önző osztályérdekük vezeti őket és valószínűleg Franciaországot is gyengíteni akarják, amikor magukévá teszik azt a fasiszta frázist, hogy Spanyolországban a fasizmus és a bolsevizmus között dúl a harc. *Elvakultságukban nem látják, hogy mi Spanyolországban a polgári demokratikus forradalom alapvető követeléseit és vívmányait — a szabadságot, a nemzeti függetlenséget, a népek közötti testvériséget és a nemzetközi jogot — védelmezzük.*

A Spanyolországban dúló háború szerves része annak a nemzetközi küzdelemnek, amely a demokrácia és a megsemmisítésére törekvő fasizmus között folyik. A kommunistaellenesség álarca mögött egy táborba tömörülnek az összes háborús gyujtogatók. Ez és nem más a Berlin—Róma—Tokió tengely lényege. Az angol reakciós burzsoázia alaposan csalódik, ha azt hiszi, hogy amikor Francót és a fasiszta betörőket segíti, megakadályozza a világháborút. Éppen ellenkező eredményt érnek el azzal, hogy bátorítják a fasisztákat, kedveznek a világháborút előkészítő spanyolországi agresszoroknak. Az *angol* kormány *reakciós politikája nemhogy megakadályozná, inkább sietteti az új világháború kitörését.*

Másodszor: a spanyolországi fasiszta agressziót elősegíti a többi nyugateurópai burzsoá-demokratikus kormány bűnös politikája is.

Éppúgy, mint amikor Németországban és Ausztriában a fasiszták megszervezték erőiket és elindultak a hatalom meghódítására, a burzsoá demokrácia ismét ingadozik, ismét habozik, megint elköveti azt a végzetes hibát, hogy azt képzeli: a fasizmus feltartóztatható, ha sorra, egymásután engedményeket teszünk neki. A német és osztrák szociáldemokrata vezérek sorozatos kapituláció után a koncentrációs táborban fejezték be politikai pályafutásukat, az általuk lefegyverzett munkások pedig a fasiszta

diktatúra legszörnyűbb rémuralmát szenvedik. *Franciaország, Anglia, Csehszlovákia és más nyugateurópai országok burzsoá-demokrata és szociáldemokrata vezetőinek sorozatos kapitulációi következtében most egész Európát új világháború veszélye fenyegeti.*

Hát nem értik a labourista vezetők: az angol munkásosztálynak nem az a feladata, hogy a konzervatív kormány uszályhordozója legyen, hanem az, hogy erélyesen saját kezébe vegye az ország és az angol nép érdekeinek védelmét, miután a reakciós burzsoázia olyan gyalázatosan elhanyagolta vagy elárulta? Nem értik a francia burzsoá-demokrata vezetők, hogy a fasizmus nem tűrheti, sőt meg akarja semmisíteni a nagy francia forradalom vívmányait, melyeket a francia dolgozók olyan hűségesen őriznek? A fasiszta rablógyilkosok legközvetlenebb célja Franciaország függetlenségének szétzúzása. A francia kormány politikája, amióta a spanyolországi invázió megkezdődött, öngyilkos, vak politika, mely gyakorlatilag a fasiszta banditák malmára hajtja a vizet.

Harmadszor: az egység hiányában és a szociáldemokrácia áruló politikája következtében a nemzetközi proletariátus eddig még nem tudott nekünk valóban erős és nagymérvű segítséget nyujtani. A szociáldemokrácia legtöbb vezetője már egészen elpártolt a proletariátustól és átállt a reakciós, imperialista burzsoázia oldalára.

Külföldön ne csak gyűléseken fejezzék ki irántunk való szolidaritásukat, de szervezzenek tömegakciókat is, elsősorban abból a célból, hogy megakadályozzák a fegyverek, lőszerek és minden más segély szállítását Francónak és ezáltal elszigeteljék, bojkottálják a spanyolországi agresszorokat. Különösképpen a tengeri és szárazföldi szállítómunkások feladata ez. Hozzájuk fordulunk, kérjük őket, hogy cselekedjenek! Cselekedjenek késedelem nélkül és határozottan — úgy, ahogy mi harcolunk.

CSAK EGYETLEN MEGEGYEZÉS LEHETSÉGES: FRANCÓT ELTIPORNI!

Ebben a légkörben, melyet az angol burzsoázia nyilt fasisztabarát politikája, a spanyolországi események meg nem értése és a szociáldemokrácia áruló politikája jellemez, többé-kevésbbé nyilt indítványok merülnek fel és sötét manőverek vannak folyamatban annak érdekében, hogy megegyezést hozzanak létre a pártütő tábornokokkal és a fasiszta betörőkkel. Szó van a monarchia visszaállításáról, sőt valami gyermekkirályt is tartogatnak készenlétben, aki a bábcsászár szerepét játszaná, mint ahogy az a japán gyarmattá vált Mandzsúriában történt.

A Benemavatkozási Bizottság legutóbbi tevékenysége és indítványai mögött hasonló mesterkedések rejlenek.

Legyünk éberek! Pártunk kötelessége, hogy Spanyolország egész népének akaratát képviselve, állást foglaljon ezekkel a sötét tervekkel szemben.

Amíg a megszálló hadseregek egyetlenegy katonája is hazánk földjén tartózkodik, nem lehet béke!

Mindaddig nem lehet béke, amíg le nem győztük valamennyi ellenségünket, mindazokat, akik Spanyolországban fasiszta kormányt akarnak uralomra juttatni.

Nem akarunk semmiféle egyezkedést, sem a hazaáruló tábornokokkal, sem a külföldi megszálló hadseregekkel.

Számunkra csak egyetlen megegyezés létezik: kiűzni hazánkból a betolakodókat, eltiporni Francót, mindörökre megsemmisíteni hazánkban a fasizmust.

A párt Központi Vezetőségének határozata így szól:

„A fasiszták és ügynökeik ma kétséget és félelmet akarnak előidézni sorainkban. Ezért azt híresztelik hazánkban és az egész világon, hogy a hazaáruló gyilkosokkal és a megszállókkal megegyezést kell kötnünk. Mi bizonyosak vagyunk benne, hogy az egész spanyol nép érzését tolmácsoljuk, amikor kijelentjük: *országunkban egyetlen percig sem maradhatnak hatalmon olyan emberek, akik az ellenséggel tárgyalni, vagy éppen megegyezni akarnának.*

Népünk nem tűrné, hogy kormányában árulók foglaljanak helyet."

Spanyolország népe nem akar hátrafelé haladni a nyomor, az elnyomás, a szégyen útján, hiszen mindebből mindörökre kilépett július 17-én. A spanyol paraszt soha többé nem akar rabszolgaként élni, vagy éhenhalni csak azért, hogy a nemes uraknak megmaradjon busás hasznuk. A spanyol munkásosztály nem akar többé kizsákmányoló zsarnokok kormánya alatt dolgozni. *Népünk megismerte a szabadságot, jól tudja már, hogy mit jelent számára a szabadság és nem hajlandó többé lemondani róla.*

Felháborodva visszautasítunk minden kísérletet az ellenséggel való egyezkedésre. Jól tudjuk, hogy amikor el akarjuk tiporni ellenségünket, a világ minden népének, a haladásnak és a békének ügyét szolgáljuk. Jól tudjuk, hogy a spanyol nép és a spanyol fasizmus közötti bármifajta megegyezés a fasizmus győzelmét jelentené egész Európában.

Elég erősek vagyunk ahhoz, hogy ellenségünket végérvényesen legyőzzük.

Elhatároztuk, hogy harcunkat törhetetlenül folytatjuk a végső győzelemig. Biztosak vagyunk benne, hogy ez az elhatározásunk nemzetközi téren új erőket mozgósít a segítségünkre. Mélységesen bízunk benne, hogy harcunk öntudatra ébreszti a demokrácia és a béke erőit. Szilárdan hisszük, hogy a munkásosztály harcos egységben tömörül segítségünkre.

A madridi hősi ellenállás, sikeres brunetei és aragóni hadműveleteink nemzetközi kapcsolatainkban érezhető javulást eredményeztek. Ellenállásunk és győzelmünk utat fog mutatni mindazoknak, akiknek a mi harcunk támogatása létérdekük. Van egy olyan terület, amelyen minden szabadságszerető népnek, államnak együtt kell működnie. Ez a terület saját létezésük, saját életük megvédése a közös ellenség, a fasizmus, a fenyegető háború ellen. Valamennyi munkásszervezet számára egyetlenegy út mutatkozik, s ez velünk közös akcióban a következő minimális

programot jelenti: *megszüntetni Franco támogatását, végetvetni hazánkban a fegyveres külföldi beavatkozásnak, helyreállítani a Spanyol Köztársaság jogait, s harcolni a nemzetközi jog tiszteletbentartásáért.*

Ez az a terület, amelyen ma együtt kell harcolniok a munkásosztály, a béke és a demokrácia összes erőinek. A spanyol nép sohasem élt elszigetelten a világ népeitől és mivel ma is — mint eddig — maga mellett érzi az egész világ rokonszenvét, mindörökre le fog számolni hazaáruló tábornokaival.

(Beszámoló a Kommunista Párt Központi Bizottságának 1937 november 13-án Valenciában tartott plénumán.)

A SPANYOL NÉP KÖTELESSÉGEI A MEGVÁLTOZOTT NEMZETKÖZI HELYZETBEN

Valahányszor háborúnk során nehéz vagy zavaros idők következtek, munkásszervezeteinknek és legelsősorban pártunknak az volt a feladata, hogy tárgyilagosan, kritikus szemmel tanulmányozza az új helyzetet, megmutassa a felmerült hibákat és a fenyegető veszélyeket. Mindezt természetesen nem azért, hogy bizonytalanságot keltsen, hanem éppen ellenkezőleg: kiemelje ellenállásunk pozitív tényezőit is és rávilágítson a követendő útra, mely bennünket a veszélyes helyzetből biztosan kivezet.

Ma Európában merőben új helyzet alakult ki. Elárulták Csehszlovákiát — nem Franciaország és nem Anglia, hanem Chamberlain és Daladier urak — a cseh népet kiszolgáltatták a fasiszta banditák kényére-kedvére.

Ne húnyjuk be szemünket a valóság előtt és ne hazudjunk önmagunknak. Ami most Csehszlovákiában történt, az *a nemzetközi proletariátus, a demokrácia és a béke erőinek csatavesztése.* A fasizmus az angol és francia reakciós burzsoázia támogatásával csatát nyert. A fasizmus győzelmet aratott a demokratikus erők tájékozatlanságának, széthúzásának és gyávaságának következtében. Csatát nyert, mert hiányzott a nemzetközi munkásosztály akcióegysége.

Ugyanez történt néhány esztendővel ezelőtt Olaszországban, Ausztriában és Németországban. A fasizmus a nagytőkések nyílt támogatásával, a reakciós áldemokrata, szociáldemokrata vezetők árulásával, az antifasiszta töme-

gek, sőt elsősorban a munkásosztály tájékozatlansága következtében úgyszólván harc nélkül jutott hatalomra, hiszen ellenfelei egység és fegyver nélkül nem harcolhattak ellene.

Az árulók akkor is azt állították, amit most: hogyha engedményeket tesznek, ezzel lefegyverzik a fasizmust. Most is azt mondják, hogy megmentették a békét, amikor kiszolgáltatták Hitlernek Csehszlovákiát. Átlátszó hazugság ez, melynek éppen az ellenkezője igaz! Európa és az egész világ ma ezerszer közelebb áll a háborúhoz, mint ezelőtt. Chamberlain és Daladier urak azt érték el Münchenben, hogy kimentették a fasiszta támadókat súlyos helyzetükből abban a percben, amikor a Hitlertől és Mussolinitól fenyegetett népek végre kezdtek egymáshoz közeledni, hogy függetlenségük és békéjük megvédésére egységfrontba tömörüljenek. Ez az egységfront megdönthetetlen, megtámadhatatlan gát lett volna a Szovjetuniótól Franciaországon és Anglián át egészen az Amerikai Egyesült Államokig. Chamberlain és Daladier, akik felett nemsokára ítéletet mondanak majd a világ népei, megmentették a fasizmust egy vereségtől s talán a végső pusztulástól is, elárulva saját államaik ünnepélyes megállapodásait és szerződéseit, elárulva a béke, a demokrácia, a szabadság ügyét. Ők a fasizmus győzelmének valóságos kovácsai.

MI AZ IGAZSÁG?

Az emberek nem tudták, mi az igazság. A fasizmus szövetségese, a reakciós burzsoázia, arra törekedett, hogy a fasiszta diktátorokat, a Németországban, Olaszországban és Spanyolország megszállt részében dühöngő terroruralmat megmentse a pusztulástól. A burzsoázia az elkerülhetetlen háború borzalmait hirdette, hogy elkendőzze a népek szeme elől az igazságot. Mi, kommunisták, és a béke többi igaz barátja, mi sem tudtuk tudatosítani a néptömegekben és mindenekelőtt a munkásosztályban az igazságot. Mert mi is az igazság?

Egyszerűen az, hogy nem volt és nincs szükség semmiféle háborúra ahhoz, hogy a fasizmust visszaszorítsuk és legyőzzük. Csupán arra lett volna szükség, hogy az adott esetben szilárdan kiálljunk a csehszlovák nép függetlensége és a béke védelmében. Nem volt szükség és nincs is szükség háborúra. De a háború elkerülhetetlenné válhatik abban a percben, amikor a fasizmus új térfoglalásait kihasználva, újabb támadásba lendül, amikor a megtámadható népek gyengülésével arányban megnő a fasizmus arcátlansága.

Sürgősen és teljes egészében meg kell vizsgálnunk jelenlegi helyzetünk okait. Kíméletlenül fel kell tárni s a lehetőséghez képest jóvá kell tenni elkövetett hibáinkat. Jól ismerjük a társadalmi harcok történetét. Ismerünk sok olyan vereséget, mely nem hozta magával a tömegek elkedvetlenedését és nem vetette vissza fejlődésében a munkásmozgalmat; ellenkezőleg, kinyitotta a kizsákmányolt osztály szemét és megmutatta neki az ellenállás és az új győzelmes harc felé vezető utat. Ez történt Németországban, Hitler hatalomrajutása után, ami nemzetközi síkon akcióegységre ösztönözte a munkásosztályt, s ez történt Spanyolországban is 1934 októberében. Ahhoz, hogy egy vereséget pozitív megmozdulás kövessen, mely lehetővé teszi a nép, a munkásosztály győzelmeinek visszahódítását, elsősorban a munkásosztály élcsapatának erélyes akcióba kell lépnie.

AZ EGYETLEN KIVEZETŐ ÚT

A lehető legsürgősebben össze kell fognunk a demokrácia és a béke erőit, melyek elgyávultak, tanácstalanul állnak Chamberlain és Daladier urak Hitlerrel és Mussolinival közösen aratott győzelme következtében. Sürgősen össze kell fogni a demokrácia és a béke erőit, újra kell szervezni soraikat, hogy létrehozhassunk egy új ellenállási vonalat, új harcot indíthassunk a támadók és cinkosaik ellen.

A demokrácia és a béke erőinek új ellenállási vonala ma nem lehet más, mint Spanyolország megvédése, a harc folytatása Spanyolországban. A spanyol népnek igazságot kell szolgáltatnunk. Meg kell szerveznünk, meg kell védenünk ezt az új ellenállási vonalat. Nem hátrálhatunk egyetlen lépést sem, hiszen spanyolok vagyunk, akik hazánk függetlenségéért harcolunk; továbbá nemzetköziek vagyunk, antifasiszták, a béke védelmezői. Sürgős és nagy feladat vár Spanyolország proletárjaira és munkásszervezeteire. Támogatnunk kell a világ proletariátusát, hogy újraszervezhesse harci frontját a béke megvédésére, a támadó fasizmus ellen, hogy az eddiginél is biztosabban védhesse ezt a harci frontot, hogy ne hagyja magát félrevezetni az árulóktól és megalkuvóktól, hogy ellenálljon azzal a szilárdsággal, amellyel mi, spanyol munkások és dolgozók már két esztendeje védelmezzük hazánk földjét.

Sokan azt hiszik, hogy most, amikor Csehszlovákiát kiszolgáltatták a fasisztáknak, könnyebbé válik a mi helyzetünk, s ha egy ponton engedtek a támadók követelésének, úgy logikus, hogy egy másik ponton könnyebben vehetik fel ellenük a harcot. Akik így gondolkodnak, súlyosan tévednek. Az utóbbi évek gyakorlata mutatja, hogy azok az urak, akik Münchenben a fasizmussal kiegyeztek, „logikusan" engedtek a fasisztáknak. Ezek az urak a nagytőkét képviselik és szolgálják. A nagytőke ki akarja szolgáltatni a fasizmus kényére-kedvére a világ minden népét, még mielőtt a munkások, parasztok, kispolgárok és a többi becsületes, őszinte demokrata, széles és erős Népfrontba tömörülve elindulhatnának a társadalmi fejlődés, a szabadság, a béke felé. A kapitalisták a fasizmus uralmát akarják érvényre juttatni az egész világon, mielőtt a nép arra kényszerítené őket, hogy mondjanak le társadalmi és osztálykiváltságaikról. A tőkések testvére, természetes szövetségese a fasizmus, mi pedig, akik egységben harcolunk a szabadságért, a békéért, a fasizmus természetes ellenségei vagyunk, akárcsak a világ valamennyi munkása,

aki szeretné életét jobbá tenni, s kész ezért, osztálya jogaiért harcolni.

Ez a Münchenben egybegyűlt négy ember — akikre a legjobban ráillő jelzőt sajnos nem írhatom le — hajlandó elárulni és eladni minden független és szabad népet, mint ahogy a csehszlovák népet elárulta és eladta a fasizmusnak. De ennek a négy embernek hajlandósága és terve nem válhat valósággá. Ma már a polgárság egy része is világosan látja mi történik, mi készül itt Európában s megborzad tőle. De ami még fontosabb: a munkásosztály, a nemzetközi proletariátus felismerte, hogy a fasizmus tervei mit jelentenek számára. Nem győzhet a fasizmus, mert a munkásosztálynak kipróbált harci módszerei vannak, melyekkel utat tud mutatni a világ összes demokratikus, békeszerető erőinek, melyekkel szét tudja zúzni a reakciós burzsoázia minden mesterkedését.

A francia nagytőkések — akiknek ügynöke és szolgája a mai Daladier-kormány — nem jószántukból ismerik el már második esztendeje a francia munkásosztály jogait, a negyvenórás munkahetet, a fizetett szabadságidőt, az üzemi bizottságokat, a már kivívott szociális juttatásokat. A munkásszervezetek a Népfront útján érvényesíteni tudták a nagytőkésekkel szemben a francia dolgozó tömegek akaratát.

Nemzetközi politikai kérdésekben a munkás nem lát olyan tisztán, mint azokban az esetekben, amikor saját követeléseinek kiharcolásáról van szó. Világpolitikai kérdésekben a nagytőkések a szociáldemokrata vezetőkkel együtt, könnyen félre tudják vezetni a tömegeket. Ezért kell agitációnkat állandóvá, erőssé, hatékonnyá tenni, ezért kell harci frontunkat állandóan szélesíteni, míg velünk nem tartanak összes lehetséges szövetségeseink. A tudatos élcsapat vezető lendülete egy percre sem lanyhulhat el; csak így birkózhatunk meg a felmerülő nehézségekkel, állandóan bírálva önmagunkat és szövetségeseinket is, éber készenlétben a megalkuvók, az ingadozók, az árulók ellen.

A fasizmus elleni nemzetközi harc kérdéseit nem lehet elkülöníteni a munkásosztály követeléseinek s eddig elért vívmányainak problémáitól. Az a tény, hogy Csehszlovákiát kiszolgáltatták Hitlernek, új támpontot, új lehetőséget ad a francia tőkéseknek a Népfront eddig elért eredményei elleni új támadásra. Elképzelhetetlen, hogy egy olyan Európában, ahol Spanyolország jelenlegi megszállói véghezvihetik bűnös terveiket, elképzelhetetlen, hogy egy ilyen fasiszta Európában a francia munkásosztály változatlanul továbbélvezheti azokat a szociális vívmányokat, amelyeket kiharcolt magának, s amelyekre ma joggal büszke. Ha mindannyiunk akarata ellenére eljönne az a nap, amikor a köztársasági zászlót bevonnák Barcelona, Valencia és Madrid árbocairól, ezek a vívmányok egy pillanatig sem maradhatnának meg.

SPANYOLORSZÁG MEGVÉDÉSE

Akárhogy nézzük is a jelenlegi európai helyzetet — természetesen a munkásosztály szemszögéből — az előtérben Spanyolország problémája áll.

Spanyolország megvédése ma a proletariátus eddig elért vívmányának megvédését, a népek szabadságának, a békének megvédését jelenti. Lehet, hogy a kapitalista Európában Spanyolország ma a demokrácia és a béke utolsó bástyája! Ez a bástya nem dőlhet le, mert összeomlása katasztrófát jelenthet Európa minden szabad népe és elsősorban az egész munkásosztály számára.

Vajjon megértik-e ezt a francia, angol, belga, skandináv, amerikai munkások? Vajjon megértik-e, milyen közönséges hazugság, a nép, a proletariátus érdekeinek milyen hitvány elárulása az, amikor a nemzetközi munkásmozgalom szociáldemokrata vezetői kijelentik, hogy Chamberlain és Daladier „megmentették a békét"? Vajjon megértik-e Európa munkásai, hogy rá kell kényszeríteniök ezekre a reakciós hazugságokat szajkózó vezetőkre következő politikai lépésül a béke tényleges megvédésének politi-

káját a fasisztákkal szemben? Vajjon megértik-e, hogy ennek a politikának alapja a nemzetközi proletariátus szervezeti és akcióegysége? Vajjon megértik-e, hogy a proletariátus akcióegysége nélkül lehetetlen megszervezni a béke minden hívének közös harci frontját? Vajjon megérti-e a francia nép, hogy ami Csehszlovákiában történik, az a francia nép veresége is és ha elvész Spanyolország függetlensége, akkor a francia nép sorsa is eldől minden harc nélkül és hosszú időre vége lenne a francia nép függetlenségének és szabadságának!

Nem vagyok pesszimista; azt hiszem, hogy ezeket a dolgokat tökéletesen megérti minden érdekelt nép és elsősorban a proletariátus. Hiszem, hogy az egyes demokratikus országokban mutatkozó veszélyes reménytelenséget hamar felváltja majd a néptömegek harcos megmozdulása, mely el tudja söpörni a chamberlaineket és daladier-ket, a megalkuvókat és a gyávákat s meg tudja állítani a támadókat. De ehhez sok minden szükséges. Elsősorban az, hogy a munkásosztály élcsapata hatalmas felvilágosító és agitációs munkát végezzen s minden erejével felkészüljön a harcra a burzsoázia és ügynökei ellen. Elengedhetetlenül szükséges, hogy munkásszervezeteinket új szellem hassa át, új, törhetetlen akarat alakuljon ki bennük a fasiszták és cinkosaik megfékezésére és háttérbe szorítására az egész világon. Okvetlenül szükséges, hogy a munkásszervezetek egyesítsék minden erejüket az óriási harcra, hiszen ettől függ a világ sorsa.

A MI SEGÍTSÉGÜNK

Ebben a harcban mi, spanyolok, minden erőnkkel segíteni fogunk.

Elsősorban azzal fogunk segíteni, hogy megértetjük minden rendelkezésünkre álló módon és mindenkivel: Spanyolország sem nem Ausztria, sem nem Csehszlovákia! tehát súlyosan téved mindenki, aki hazánk kérdéseit nélkülünk vagy akaratunk ellenére akarja rendezni. Szabad-

ságot és függetlenséget követelünk! Követeljük, hogy a külföldi megszállók távozzanak hazánk földjéről. A megszállókkal nem tárgyalunk, velük nem egyezünk ki. Spanyolország egységét és függetlenségét megvédjük mindenki ellen, bármekkora áldozatok árán is.

Segíteni fogunk azzal, hogy fenntartjuk és megerősítsük a spanyol nép egységét a Népfrontban, a nemzeti egység kormányának támogatásával. Egységfrontunk példaképül szolgálhat a világ minden népe és munkása számára, ahogyan például szolgál a Spanyol Szocialista Munkáspárt magatartása a világ minden szocialista pártja számára. Ez a párt a soraiban levő egységfrontellenes elemek ellenére két esztendeje építi és erősíti a Népfrontot s ezzel a nép ellenállását, testvéri együttműködésben a kommunistákkal.

Segíteni fogunk azzal, hogy leszámolunk az országunkban megbúvó megalkuvókkal és gyávákkal; megértetjük velük, hogy a spanyol nép törhetetlen egységben áll a harc élén és nem tűr semmi habozást, semmi gyávaságot, semmiféle mesterkedést, mely csökkenthetné ellenállásunk erejét s veszélyeztethetné nemzeti függetlenségünket.

A segítésben mindannyian részt fogunk venni kormányunk vezetésével: kommunisták, szocialisták, anarchisták, köztársaságpártiak és pártonkívüliek, hogy az ellenállási harcunk megerősítésével összefüggő gazdasági és katonai problémáinkat hamarosan megoldjuk. Így készítjük elő annak a harcnak a megindítását, mely mindörökre kiűzi hazánk földjéről az olasz és német megszállókat.

Segítségére leszünk a nemzetközi munkásosztálynak, hogy egyesíthesse minden erejét a fasizmus és a háború ellen, létérdekei — a szabadság és a béke — védelmében.

Segítségére leszünk a demokratikus erőknek, hogy elszigeteljék a fasisztá ügynököket, akik ma már ott dolgoznak minden országban és az élősdi nagytőkések érdekében szét akarják rombolni az emberi haladás és civilizáció vívmányait.

Megmentjük hazánk függetlenségét és mindent elkövetünk azért, hogy Spanyolország büszkén megmutathassa a világnak a becsület és a szabadság útját.

(Megjelent a Frente Rojo 1938 október 5-i számában)

A NEMZETKÖZI FASIZMUS CÉLJA: SPANYOLORSZÁG ROVÁSÁRA MEGSZILÁRDÍTANI MÜNCHENI EREDMÉNYEIT. AKADÁLYOZZUK MEG EGYSÉGGEL, ÉBERSÉGGEL, SZILÁRDSÁGGAL

Anglia reakciós kormánya hosszú időn át igyekezett álcázni valóságos érzelmeit hazánk helyzete és a spanyol polgárháború iránt, mint ahogy titkolta Spanyolországgal kapcsolatos terveit is. Az angol-olasz szerződés érvénybelépésekor lehullt az álarc. Ma már világosan láthatja mindenki, mit akar az angol nagytőkések kormánya. Azt akarja, hogy Spanyolország veszítse el szabadságát és függetlenségét. Az angol kormány azt akarja, hogy hazánk a német-olasz fasizmus gyarmata legyen, s népünket minél könnyebben verhessék bilincsbe a külföldi megszállók. Az angol kormány ezzel a lépésével sárba tiporja korábbi szerződéseit, becsületét, adott szavát és saját népének érdekeit is.

Teljesen világos és érthető, hogy miért teszi mindezt. Elsősorban is ezzel akarja támogatni a fasizmust harca új szakaszában a munkásosztállyal, a népek szabadságjogával, a népek függetlenségével szemben. Az angol burzsoázia legreakciósabb része Hitler és Mussolini egyenes szövetségese; utazó ügynökük, Chamberlain úr, első számú lelkesítője annak az offenzívának, amely egész Európa népét a fasizmus igájába akarja hajtani. Az angol reakciós nagytőke, Németország és Olaszország véreskezű

zsarnokai egy társadalmi osztályhoz tartoznak, közvetlen ügynökei az imperialisták egy csoportjának, az európai nagytőkések legreakciósabb rétegének.

Mögöttük ott állnak a monopóliumok, a finánckartellek, a német, angol, olasz és francia nagy trösztök is, amelyek Daladier és Bonnet urak politikáját sugalmazzák, sőt irányítják. A munkásosztály szociális vívmányai, a nemzeti függetlenség, a demokrácia elvei, melyek lehetővé teszik a proletariátusnak, a népnek a harcát egy szabadabb, igazságosabb világért, összeegyeztethetetlenek e nagy imperialista kalózok érdekeivel. A reakciós, imperialista csoport nyugodtan és elégedetten csakis egy olyan világban élhet, ahol éhségben, robotban tengődik a munkás és a paraszt, ahol rabszolga a nép.

A spanyol nép Madrid védelmében és hősi ellenállása során az ország minden frontján tettekkel bizonyította be, hogy nem hajlandó szolgaként élni. A spanyol nép példát és utat mutat Európa népeinek arra, hogyan lehet s hogyan kell megvédeni egy nemzet függetlenségét egységben, ingadozás nélkül. Hiszen az imperialisták hazánk földjén éppen ezért adnak szabad kezet a német és olasz fasisztáknak!

Vajjon elérik-e céljaikat a nemzetközi nagytőke banditái? Nem! Nem érhetik el céljaikat! Európa és a világ népeivel szemben elenyésző, törpe kisebbséget képviselnek. Velük szemben ott áll a munkásosztály, mely már világszerte öntudatra ébredt. Szemben áll velük a munkásosztály, biztos fegyvereivel erős kezében, készen arra, hogy akaratát rákényszerítse kormányaira. A munkásosztály mögé kell sorakoznia a kispolgárságnak is, együtt kell haladniok a szabadság és az igazság megvédésére. A harcban *nemzeti* érdekek, országok létének kérdései is számításba jönnek, hiszen Franciaország, Belgium és talán Anglia is kétségkívül elvesztik szabadságukat, gazdagságukat és becsületüket, ha nem vetnek gátat idejekorán a fasiszta támadásnak. Franciaország jelenlegi kormánya a legsötétebb pesszimizmusba süllyed. A francia

népnek érvényesítenie kell élniakarását kormányával szemben is.

Valószínűleg hosszú időbe telik, míg Európa munkásosztályának akciója tényleges eredményeket ér el bűnös árulóival szemben. Az is valószínű, hogy az ellenség minden erejét latba veti, hogy gyors győzelmet arasson Spanyolországban, új, befejezett tények elé állítsa a világot, félelemmel töltse el Európa népeit és megszilárdítsa müncheni győzelmét.

Valószínűleg minden frontszakaszunkon kemény harcokkal kell rövidesen szembenéznünk. Kemény harcokra kell felkészülnünk. Meg kell szilárdítani egységünket, fokozni kell katonáink, tiszteseink, tisztjeink és parancsnokaink képzettségét. Ki kell fejlesztenünk hadseregünk soraiban a politikai oktatást és meg kell tisztítani frontjainkat az ellenségtől és ügynökeitől.

A Kémelhárító Bíróság nemrég hozott ítélete kimondja, hogy a POUM tagjai, a trockisták ellen éppúgy kell harcolnunk, mint a Köztársaság többi ellenségei ellen. Nem ismétlődhetik meg mégegyszer az, ami a keleti fronton történt, ahol a sorainkban megbúvó fasiszta ügynökök utat nyitottak az ellenségnek.

Éberséget és határozottságot követelünk minden frontszakaszon! Ha valamelyik harcvonalon különleges intézkedésekre lenne szükség, úgy azokat haladéktalanul végre kell hajtani! Meg kell tisztítani sorainkat mindenhol, ahol erre szükség van! Álljon egész hadseregünk az ütőképesség és a hősiesség legmagasabb fokán! Így bárhol támad is az ellenség, olyan hadsereggel áll majd szemben, amely hű a Köztársasághoz, sohasem hátrál meg, hanem tökéletes felkészültséggel, szívvel-lélekkel harcol, mert tudja, hogy miért küzd.

Ilyen szellemben, egységben, éberen és szilárdan harcoltunk és győztünk Madridban. Nem tűrtük az ingadozás, megalkuvás, a kiegyezés legkisebb jelét sem. Ebben a szellemben folytatjuk a harcot tovább. És győzni fogunk!

Ilyen szellemben, egységben, éberen és sziklaszilárdan bátorítunk minden becsületes embert, hogy a nemzeti és nemzetközi szervezetek soraiban keményen és elszántan harcoljon a fasizmus ellen.

Ha a nemzetközi proletariátus győzni akar, így kell harcolnia!

(Megjelent a Frente Rojo 1938 november 6-i számában.)

FONTOSABB ESEMÉNYEK

1931 április 14—1939 március 5.

1931

Április 14.	A Köztársaság kikiáltása. Alcala Zamora elnöklésével megalakul az ideiglenes kormány.
Július 20—28.	Általános sztrájk, a tömegek harcbalépnek Sevillában. Féktelen megtorlás.
November 14.	Megjelenik a *Mundo Obrero* első száma.
December 9.	A Köztársasági Alkotmány kihirdetése.

1932

Január.	A Kommunista Párt Politikai Irodájának határozata: „Kenyérért, földért, szabadságért!"
Január.	Parasztfelkelések (mezőgazdasági sztrájkok, földfoglalás, a csendőrség véres megtorló akciói Arnedo, Epila, Zorita városokban).
Január 7.	A *Mundo Obrero*-t tíz hónapra betiltják a csendőrséget támadó cikkeiért.
Január 21.	Sztrájk és anarchista felkelés a Ilobregati bányavidéken. A sztrájkolókat deportálják.
Március 17—23.	A Kommunista Párt IV. Kongresszusa Sevillában.
Augusztus 10.	Sanjurjo és reakciós katonai klikkjének lázadása Sevillában és Madridban, amelyet a köztársasági kormány a tömegek segítségével fojt el.
Augusztus 18—19.	A Kommunista Párt kizárja Bullejos frakciós csoportját a vezetőségből.

Szeptember 15. Az országgyűlés elfogadja Katalónia alkotmányát.

Szeptember 21. A földreform törvénybeiktatása.

1933

Január 30. Hitler hatalomra jut Németországban.

Február 7. Az asturiai bányászok általános sztrájkja.

Február 27. A „Reichstag" felgyujtása. A hatalmat bitorló fasiszták provokációja ürügyül szolgál Hitler Németországában a kommunisták és a munkásszervezetek brutális üldözésére.

Március 3. A fasiszta rendőrség letartóztatja Ernst Thälmannt.

Március 9. Hitler banditái bebörtönzik Georgi Dimitrovot.

Szeptember 21. Megkezdődik a német fasizmus hirhedt lipcsei pere Dimitrov ellen.

November 19. Képviselőválasztások Spanyolországban. A jobboldal győzelmet arat az előző kormányok tévedései, valamint a munkásság és a köztársaságpártiak erőinek széthúzása következtében.

December 16. A lipcsei fasiszta törvényszék előtt Dimitrov megtartja történelmi vádbeszédét a fasizmus ellen. Dimitrov beszéde és a kiszabadításáért vívott harc élénk visszhangot kelt a spanyol tömegekben.

1934

Február. A Kommunista Párt Központi Vezetősége felhívja a Szocialista Pártot, hogy általános sztrájk szervezésével fejezzék ki szolidaritásukat az osztrák dolgozók iránt. A Szocialista Párt ezt a javaslatot visszautasítja. A Kommunista Párt 24 órás sztrájkot szervez, amely óriási visszhangra talál az egész országban.

Február 6. Fasiszta államcsíny Franciaországban.

Február 12. Általános sztrájk Franciaországban. Az osztrák dolgozók felkelése.

Március 3. A spanyol kormány újjáalakítása. Az elnöki széket Lerroux foglalja el.

Április 21.	Általános sztrájk és tüntetések Madridban az escoriali fasiszta csoportosulás ellen.
Június 5.	Általános földművessztrájk.
Szeptember 8.	A madridi dolgozók általános sztrájkja a katalán földesurak madridi kongresszusa és a reakció térhódítása ellen.
Szeptember 11.	A Kommunista Párt Központi Vezetőségének ülése, melyen elhatározzák a szoros együttműködést a munkásszövetségekkel. Az asturiai dolgozók általános sztrájkja a reakció és a fasizmus ellen.
Október 4.	Lerroux kormányt alakít a CEDA minisztereinek (Gil Robles) részvételével.
Október 5—12.	Általános sztrájk és felkelések Asturiában, Madridban és Katalóniában válaszul a fasiszta reakciós kormány hatalomrajutására. Asturiában győznek a dolgozók és 15 napig hatalmon maradnak.
1934 októbertől—1935 márciusig.	Kegyetlenül elnyomják az asturiai dolgozókat, egész Spanyolország proletariátusát és republikánusait.

1935

Május 2.	Párizsban aláírják a szovjet-francia megállapodást.
Július—aug.	A Kommunista Internacionále VII. Kongresszusa.
Október 23.	A Kommunista Párt Központi Vezetőségének nyilt levele a *Claridad* szerkesztőségéhez, amelyben kampány indítását javasolja a Szocialista Párt és a Kommunista Párt együttműködése érdekében.
November 11.	A CGTU és az UGT szakszervezeti központok egyesülése.

1936

Január 15.	A munkásszervezetek és a baloldali köztársasági párt aláírják a Népfront alapokmányát.
Február 16.	Képviselőválasztások. A Népfront teljes győzelme.

Február 19.	Az Azana-kormány megalakítása.
Február 29.	Pasionaria, a Kommunista Párt nevében követeli Francónak és az októberi megtorlás felelős vezetőinek megbüntetését.
Április 1.	A szocialista és a kommunista ifjúsági szervezetek egyesülése, megalakul az egyesült szocialista ifjúsági szövetség (JSUE).
Május 3.	Választások Franciaországban. A Népfront győzelme.
Május 10.	Manuel Azanát a Köztársaság elnökévé választják.
Május 12.	Casares Quiroga kormányt alakít.
Június 16.	Pasionaria országgyűlési beszédében követeli az októberi események felelős vezetőinek megbüntetését.
Június 26.	A Katalán Szocialista Egyesülés (USC), a Kommunista Párt, a Katalán Proletár Párt és a Szocialista Párt egyesüléséből megalakul a Katalónia Egyesült Szocialista Pártja (PSUC).
Július 13.	A Kommunista Párt Politikai Irodája leleplezi egy fasiszta lázadás előkészületeit.
Július 14.	A Kommunista Párt parlamenti frakciója javasolja, hogy az országgyűlés oszlassa fel a fasiszta szervezeteket.
Július 18.	Fasiszta felkelés.
Július 19.	Megalakul az új köztársasági kormány Giral elnökségével. Pasionaria rádiószózatában fegyverbe hívja az országot a fasiszták ellen. A jelszó: „No pasarán!"
Augusztus 8.	Megalakul a Benemavatkozási Bizottság a Spanyol Köztársaság fegyverekkel való ellátásának megakadályozására.
Augusztus 18.	A Kommunista Párt Központi Vezetőségének nyilatkozata a polgárháborút Spanyolország függetlenségi harcának minősíti.
Szeptember 4.	Largo Caballero kormányt alakít (elvállalja a honvédelmi minisztérium vezetését is), két kommunista miniszter részvételével.
Október.	Sztálin történelmi sürgönye José Diazhoz:

„A spanyol nép ügye az egész haladó emberiség ügye!"

Október 7. Uribe elvtárs, a mezőgazdasági miniszter rendelete kártérítés nélkül kisajátítja a fasiszta földbirtokosok földjeit és átadja a parasztoknak.

Október 10. Rendelet a Néphadsereg megalakítására a népi miliciák bevonásával.

Október 15. Megalakul a Hadügyi Biztosság.

Október 15—30. A megszálló hadseregek Madrid felé közelednek. Elesik Talavera és számos egyéb fővároskörnyéki helység.

Október vége és november eleje. A Kommunista Párt mozgósítja a tömegeket Madrid védelmére.

November 4. Largo Caballero új kormányt alakít, amelybe a CNT négy minisztert delegál.

November 7. Megalakul Madrid Védelmi Tanácsa, melynek vezetője A. Mije elvtárs.

December 5. Az Alkotmányozó Tanács megalakulása.

1937

Január 2. A Kommunista Párt és a CNT közös nyilatkozatot ad ki az akcióegység megszilárdítása érdekében.

Január 21. Megjelenik Valenciában a *Frente Rojo* első száma.

Február 8. A málagai csatavesztés.

Március 5—8. A Kommunista Párt Központi Vezetőségének első háborús plénuma Valenciában.

Március 12—20. A köztársasági hadsereg győzelme Guadalajarában.

Március 14. Hatalmas népi tüntetés Valenciában, amely a málagai csatavesztés után erélyesebb hadvezetést követel a kormánytól.

Április 23. A Kommunista Párt Központi Vezetőségének és a Szocialista Egységpárt Végrehajtó Bizottságának közös nyilatkozata a két párt közötti állandó összekötőbizottság létesítéséről.

Április 30.	Köztársasági harci repülők elsüllyesztik Santander kikötője előtt az „España" cirkálót.
Május 4.	A katalán trockisták felkelése.
Május 17.	Largo Caballero kormányának válsága, megalakul a Negrin-kormány.
Május 31.	A „Deutschland" német cirkáló bombázza Almeriát.
Június 1.	A Kommunista Párt, a Szocialista Egységpárt és a Szakszervezeti Szövetség (UGT) akcióegységre hívja fel a II. Internacionálét, az amsterdami Szakszervezeti Internacionálét és a Kommunista Internacionálét a spanyol nép védelmében.
Június 3.	Dimitrov a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága nevében kedvező választ küld. Dimitrov sürgönyöz a II. Internacionáléhoz: akcióegységet javasol a spanyol nép megvédésére.
Június 4.	A II. Internacionále elnökének válasza Dimitrovhoz: közli, hogy nincs felhatalmazása a kérdéses ügyben dönteni.
Június 20.	A köztársasági csapatok kiürítik Bilbaót.
Július 7.	A Kommunista Párt a Szocialista Egységpárthoz intézett levelében a két párt egyesülését javasolja. — A japán fasiszta katonai klikk háborút indít Kína ellen.
Augusztus 17.	A Szocialista Párt és a Kommunista Párt Összekötő Bizottsága kidolgozza az akcióegység programját.
Szeptember 3.	A köztársasági csapatok előrenyomulnak az aragóni fronton, visszafoglalják Belchitét és egyéb községeket.
Szeptember 4.	Megalakul Valenciában az országos Antifasiszta Ifjúsági Egyesülés (AJA).
Október 8.	Megalakul a valenciai Népfront, mely egybefogja az összes antifasiszta szervezeteket.
Október 30.	A Kommunista Párt Politikai Irodájának nyilatkozata az ország északi területeinek elvesztése ügyében.

November 6. Rómában aláírják az „Antikomintern egyezményt" (Berlin—Róma—Tokió tengely).

November 24. Megjelenik Barcelonában a *Frente Rojo* első száma.

December 21. A köztársasági hadsereg elfoglalja Teruelt.

1938

Január 4. Hatályon kívül helyezik azt a rendeletet, mely megtiltotta a volt miliciák tisztjeinek előléptetését. Lister őrnagy alezredessé lép elő.

Február 4. Megalakul Euzkadi Népfrontja.

Február 9. Az UGT Végrehajtó Bizottsága egységprogramot ajánl a CNT vezetőségének.

Március 9. Az aragóni fasiszta offenzíva kezdete.

Március 11. Hitler csapatai megszállják Ausztriát.

Március 12—16. Intervenciós légierők a barcelonai lakónegyedeket bombázzák.

Március 13. Az UGT és a CNT akcióegység-megállapodást írnak alá.

Március 14. Németország bekebelezi Ausztriát.

Március 16. A köztársasági hajóhad elsüllyeszti a fasiszta „Baleares" cirkálót.
Nagy tüntetés Barcelonában a kiegyezés ellen.

Március 18. A Kommunista Párt, az UGT és a CNT közös kiadványa az ellenállás és a harc folytatására.

Március 28. Negrin rádióbeszéde a megalkuvók és kishitűek ellen. 100 000 önkéntes besorozása.

Április 8. Új kormány alakul Prieto nélkül. Negrin vállalja a hadügyi tárcát is. A kormányban résztvesznek a CNT és az UGT képviselői is.
Franciaországban megbukik a Blum-kormány és megalakul a Daladier-kormány.

Április 15. A megszálló hadseregek elérik a Földközitengert.

Április 18. Megegyezés a katalán CNT és UGT között.

Május 27. Pasionaria rádiószózata a spanyol néphez.

Június 13. A francia kormány elrendeli a teljes határzárlatot a Spanyol Köztársaság felé.

Június. A Kommunista Párt és az összes antifasiszta

szervezetek mozgósítása Valencia védelmének biztosítására.

Június 25. A Spanyol Népfront vezetősége rádiófelhívást intéz az ország lakosságához, felszólítja további ellenállásra és küzdelemre a megalkuvók mesterkedései ellen.

Július 1. Kommunisták és szocialisták közös nagygyűlése Guadalajarában, melyen a legnagyobb lelkesedéssel támogatják a Negrin-kormány politikáját és éltetik a munkásegységet.

Július 9. A kommunista-szocialista összekötőbizottság gyűlése Valenciában. Kidolgozzák a közös programot és megalakítják az összekötőbizottságokat a gyárakban és műhelyekben.

Július 12. A kommunista-szocialista összekötőbizottság ülése Albacetében. További összekötőbizottságokat létesítenek a munkahelyeken és közös gyűléseken készítik elő a proletariátus egységes pártjának megalakítását.

Július 25. A köztársasági hadsereg átkel az Ebrón, továbbfolytatja előnyomulását és felszabadít számos helységet.

Augusztus 5. Az ebrói hadsereg visszaveri a megszállóhadsereg ellentámadásait.

Augusztus 9. A köztársasági csapatok támadásba mennek át.

Augusztus 11. A Köztársaság Minisztertanácsa elrendeli a kikötők és az egész hadiipar katonai parancsnokság alá helyezését.

Augusztus 17. A köztársasági hadsereg feltartóztatja az Ebro mellett az ellenség heves támadását s megsemmisítik a megszállóhadseregek több hadosztályát.

Augusztus 27. A dicsőséges köztársasági torpedónaszád „José Luis Diez" áttöri az ellenséges hajóraj gyűrűjét és heves harc után eléri Gibraltár kikötőjét.

Augusztus 28. A köztársasági csapatok ellentámadásba lendülnek Extremadurában, számos helységet visszafoglalnak.

Szeptember 15. Hitler Chamberlainnel találkozik Berchtesgadenban.

Szeptember 21. Negrin kijelenti Genfben: a köztársasági kormány elhatározta a nemzetközi önkéntesek kivonását a harcból. A csehszlovák kormány az angol és francia kormányok nyomására a londoni áruló megállapodás alapján tárgyalásokba kezd. Litvinov kijelenti a Népszövetség ülésén: a Szovjetunió kormánya hajlandó megvédeni Csehszlovákiát a hitlerfasizmus támadása ellen, ha Franciaország hajlandó hasonló lépésre a szovjet-francia megállapodás értelmében.

Szeptember 23. Általános mozgósítás Csehszlovákiában. Mozgósítás Franciaországban. Hitler átadja Chamberlainnek Csehszlovákiára vonatkozó memorandumát, miközben a német hadsereg bevonul Salzburgba. A Szovjetunió kormánya közli a lengyel kormánnyal, hogy felmondja a szovjet-lengyel megnemtámadási szerződést, ha a lengyel csapatok megsértik a csehszlovák határt.

Szeptember 25. A cseh kormány visszautasítja Hitler memorandumát.

Megjelenik Pasionaria cikke a *Frente Rojo*-ban a „Csehszlovákiai eset tanulságai" címen.

Szeptember 29. A müncheni árulás: Hitler, Mussolini, Chamberlain és Daladier megegyeznek Csehszlovákia feldarabolásában; az országot kiszolgáltatják a német fasizmusnak.

Október 8. Spanyolország munkáspártjai és szervezetei felhívást intéznek a világ proletariátusához.

Október 11. Megkezdődik a POUM hazaáruló és kémkedő vezetői elleni per tárgyalása.

Október 13. A Népfront felhívása a világ demokratikus erőihez.

Október 14. Negrin kormányelnök beszéde az egyezkedés ellen.

Október 22. Japán csapatok bevonulnak Kantonba.

Október 26. A chilei elnökválasztáson Aguirre, a Népfront jelöltje győz.

Október 28. Barcelona népe nagy lelkesedéssel búcsúzik a hős Nemzetközi Brigádoktól.

November 1. A katonai törvényszék kimondja az ítéletet a hazaáruló POUM vezetők ügyében.

November 7. Dimitrov cikke: „A müncheni árulás utáni feladat: egységfrontban a fasizmus ellen".

November 10. Szörnyű zsidóüldözés a hitleri Németországban.

November 12. Londonban értekezletet hívnak össze Spanyolország megvédésére.

November 15. Az ebrói hadsereg tervszerűen visszavonul a folyó másik oldalára, hősiesen teljesíti stratégiai célkitűzéseit.

November 19. A spanyol nép összes szervezetei támogatják a Negrin-kormányt s nyilatkoznak a fegyverletétel ellen.

November 19. Pasionaria rádiószózata a megszállt területeken élő spanyolokhoz.

November 23—24. Chamberlain és Halifax tárgyalásokat folytatnak Párizsban Daladier-val és Bonnet-val, hogy hivatalosan elismerjék Franco hadviselését. A dolgozók és egyéb demokratikus erők mozgósítása megakadályozza ezt az újabb árulást a Spanyol Köztársaság ellen.

November 29. José Diaz beszéde: „Mire tanítja Európa és Amerika népeit Spanyolország sorsa?"

1939

Március 5. A casadista tanács, élén Casado őrnaggyal, amelyben a jobboldali szocialistákat Julian Besteiro, az anarchistákat pedig Cipriano Mera képviselte, végrehajtja a legnagyobb árulást a spanyol nép felszabadító háborújának történetében. Ezek az árulók harc nélkül kiszolgáltatták Francónak Madridot és ezzel elősegítették a fasizmus győzelmét Spanyolországban.

TARTALOM

Előszó 5
José Diaz élete 37
José Diaz beszédeiből és írásaiból 51
Harc az egységért a reakció idején (1935 június 2.) 53
A forradalmi Spanyolország (1936 február 9.) 80
A Kommunista Párt — a február 16-i győzelem szervezője (1936 április 10.) 97
A februári Népfront az októberi forradalmi megmozdulásnak köszönhető (1936 július 5.) 104
Vigyázzunk: a reakció összeesküvést sző! (1936 július 15.) 110
A kommunisták az első vonalban harcolnak a béke és a szabadság zászlaja alatt (1936 augusztus 6.) 116
Távirat Sztálin elvtársnak (1936 október 16.) 120
Mire tanít bennünket a „Kronstadti tengerészek" című film (1936 október 20.) 121
Utolsó üdvözletünk (1936 december) 130
Üzenet a nagy szovjet népnek (1937 május 1.) 132
Két évforduló (1937 november 7.) 134
Nemzetközi helyzetünk. Félre a megalkuvással. A munkásosztály és a demokratikus erők egységéért (1937 november 13.) 140
A spanyol nép kötelességei a megváltozott nemzetközi helyzetben (1938 október 5.) 149
A nemzetközi fasizmus célja (1938 november 6.) 158
Fontosabb események 162

Felelős lektor: Makai György

„Fűzött könyv 4.21. MNOSZ 5602."

3635. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula.

Ára: 8.50 Ft